

EL MIRALL

juny 1992

núm. 55

325 ptes

Les illes oblidades

Joan Fuster / Mateu Morro / Joan F. Canyelles

Viatges literaris

La meva nòmina és... *El préstec que m'han donat!*

Les persones que cobren la seva Nòmina a través de Sa Nostra poden accedir a diversos tipus de crèdits en condicions molt favorables.

CRÈDIT INSTANTANI

Podem avançar-li fins a 8 mensualitats (màxim 1.000.000 pts).

Es un servei àgil, pràctic i molt fàcil d'obtenir. La concessió és instantània amb un bon tipus d'interès 14% (T.A.E. 14,934%).

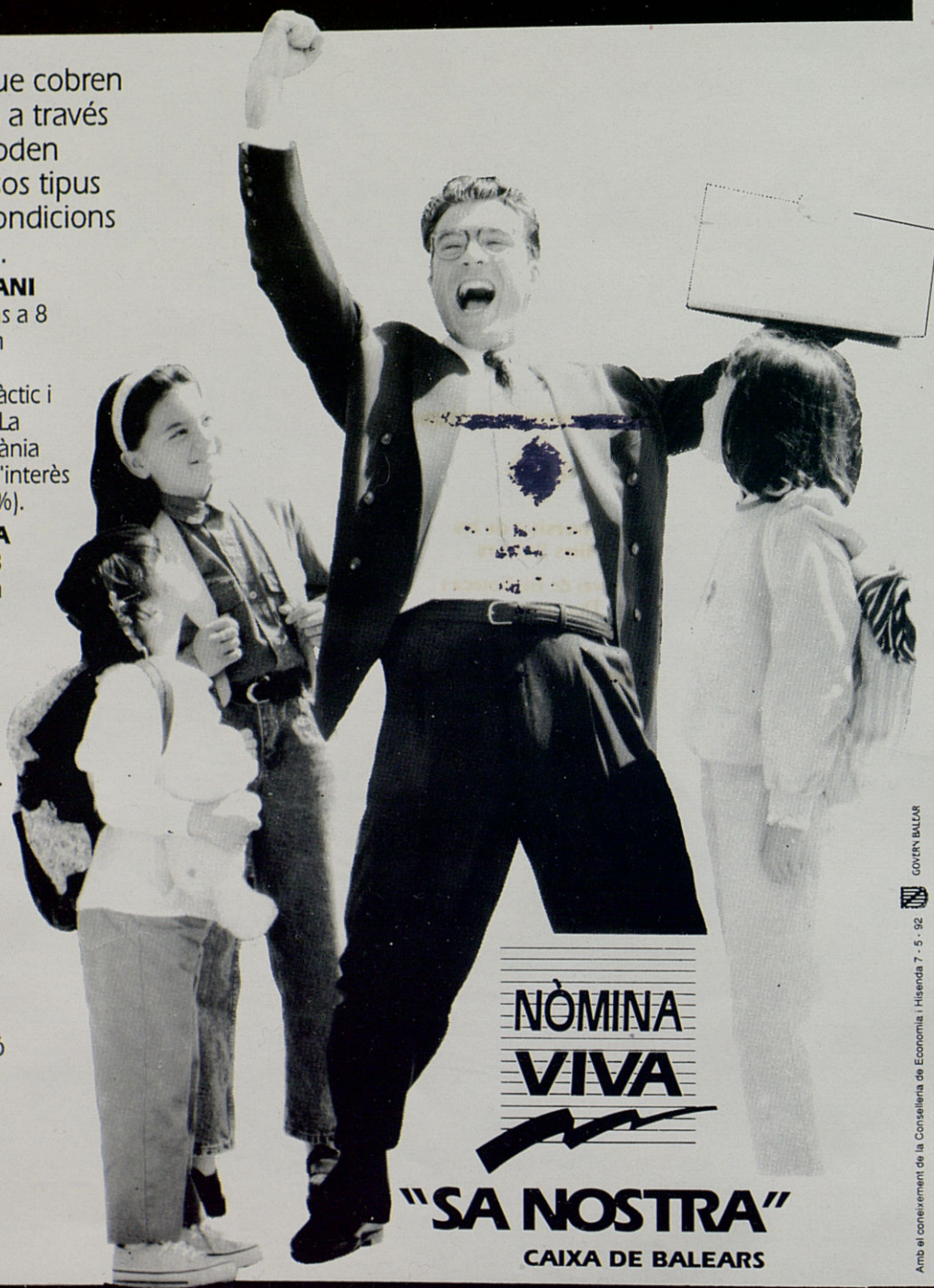
PRÉSTEC NÒMINA

Pot sol·licitar fins a 8 mensualitats (màxim 3.000.000 pts.) als millors tipus del mercat que van des del 11,5% (T.A.E. 12,126%) fins al 15% (T.A.E. 16,075%) a sis anys.

PRÉSTEC VIVENDA

Per a l'adquisició o reforma de la seva vivenda, Préstecs en les millors condicions, amb rapidesa en la concessió i un termini de devolució fins a 20 anys.

FACI VALER LA SEVA NÒMINA

**NÒMINA
VIVA**

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

La seva millor garantia

EL MIRALL

Revista mensual - 325 ptes.
Juny - 1992 - núm. 55
ANY VI

Edita:

ASSOCIACIÓ EL MIRALL
C/ Impremta, 1 - 07001 Palma
Telèfons: (971) 72 32 99 - 71 48 57
Telefax: (971) 71 93 85

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ Impremta, 1 - 07001 Palma
Producció, Administració i Publicitat;
Informació i Correspondència:
C/ Impremta, 1, Pral. 2ª Tel. 72 59 37
07001 Palma (Mallorca)
Apartat de Correus 179
07080 Palma (Mallorca)
Delegació a Barcelona:
C/ Montcada, 20 (Palau Dalmascs)
08003 Barcelona
Delegació a València:
C/ Moratín, 15
46001 València

Director:

Clement Picornell

Cap de Redacció:

Gaspar Valero i Martí
Secretari de Redacció:
Josep Mª Magrinyà i Brull
Consell de Redacció:
Macià Blázquez i Salom
Francesca Bosch i Capó
Rosa Mª Calafat i Vila
Antoni Ginard i Bujosa
David Ginard i Féron
Antoni Marimon i Riutort
Antelm Pujol i Fulgencio
Andreu Ramis i Puiggrós
Pere Rosselló i Bover

Publicitat:

Santi Adrover i López

Els articles publicats en aquesta revista
expressen únicament l'opinió dels autors.

Coberta: Obra de Joan Francesc Canyelles,
acrílic sobre paper.

Fotos:

EL MIRALL.

Maquetació i Fotocomposició:

Documenta Balear s.a.

Impressió i coberta:

Xisco Arts Gràfiques,
c/ Baix Riera, 1-A - Palma. Tel. 24 03 86

Dipòsit Legal: P.M. 10-1987

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5102891407

L'HOMME DE LA MÀSCARA

4
Ha mort Joan Fuster
JOSEP M. LLOMPART

LES ILLES OBLIDADES

La presentació d'aquest llibre a Palma creim que
va ser un acte prou important perquè es
recollissin en un dossier les intervencions que
s'hi produïren, ben aclaridores de les relacions
institucionals que existeixen —que no
existeixen— entre Catalunya i les Balears.
Voldríem que Acta consideràs el dossier com les
darreres pàgines, com el complement al debat
que la Fundació va iniciar amb tant d'encert ara
fa un any a Barcelona i que ha traslladat al volum
que acaba d'editar.

7

Intervenció d'Isidor Marí

12

Intervenció de Miquel Roca

19

Intervenció de Joan Verger

24

Col.loqui

34

Reflexions després d'un debat
ÀNGEL CASTIÑEIRA

37

Referències de premsa

PATRIMONI MÀLMÈS

43

La destrucció de Sa Teulera
JAUME LLABRÉS I MULET

CAL FER PAÍS

45

L'estratègia espanyola
JAUME MARCH

ONZÈ MANAMENT

47

No compraràs un colxe estranger
JAUME PAYERAS I ALZINA

NORMALIZACIÓ LINGÜÍSTICA

50

Cinema en català
ANTONI MARIMÓN I RIUTORT

EN NOM DEL POBLE ITALIÀ

52

Carta oberta al jutge Falcone
SANTI ADROVER

ENTREVISTA

53

Matcu Morro
MIQUEL LÓPEZ CRESPI

POCIÓ MÀGICA?

57

Cercar els grans de blat
JOSEP MOLL MARQUÉS

CIÈNCIA, POLÍTICA I PROGRÉS

59

Les incerteses del nostre present
JOAN BARCELÓ I COLL

VIATGES LITERARIS

61

Occitània-Provença (3)
MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

HIPOTECA DE CABÒRIES

64

Germans de Congregació
RAFAEL CRESPI I RAMIS

TROBADA D'ESCOLES MALLORQUINES

65

Ja en van vuit!

JOSEP GOMILA I BENEJAM

ESTUDIANTS ALEMANYS A LA UIB

67

El català a les Universitats alemanyes
MARTÍ JANER / ANTONI MATEU

EL PAÍS A L'ESCOLA

68

IX Jornades d'Intercanvi
FRANCESCA COMPANYY I VICENS

71

Del conformisme

JOSEP M. MAGRINYÀ I BRULL

XIBBOLET

72

Ecolucratisme
M. GRIMALT I SUREDA

PATRIMONI BIBLIOGRÀFIC

73

El catàleg lul·lià
JAUME BOVER I PUJOL

L'ESCRITOR DEL MES

74

(A tu, Maria Antònia) Joana E.
FELIP MUNAR I MUNAR

LLIBRES

75 - 81

Tres llibres
J. M. B

Carrousel de novetats i llepolies
BIEL MESQUIDA

Notícia de Manacor
JAUME GÀLMÈS I RIERA

REVISTES

Més publicacions en català
J.M.B.

Camins i paisatges

ANTONI GINARD

ENTREVISTA

82

Joan F. Canyelles Garau
VICENÇ CALONGE

SA TALAIA

83

De Perla de la Mediterrània...
BENIGNE PALOS

MÚSICA

84

Quinze anys de música coral universitària
ANTONI GINARD

85

Un disc de Joan M. Thomàs
A.G.

85

Recital líric de P. de Vaughn
JOSÉ S. AYALA

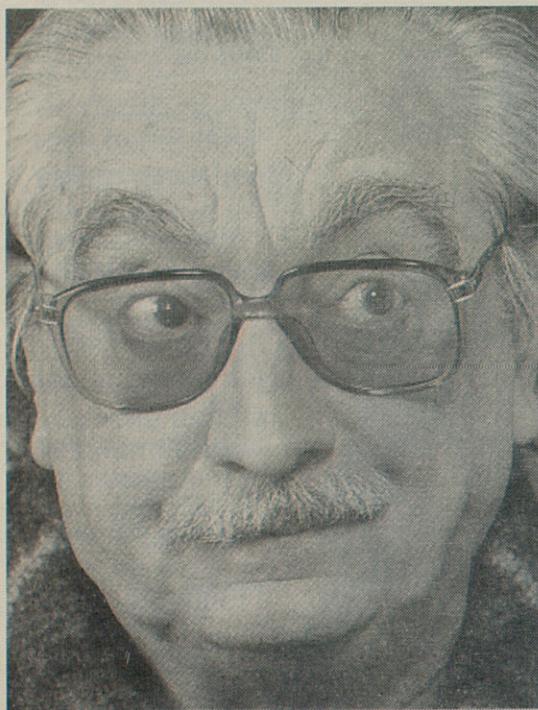
86

L'estètica impressionista
PERE ESTERICH I MASSUTÍ

Ha mort Joan Fuster

El seu perfil poètic és al més alt nivell de la nostra literatura contemporània

JOSEP M. LLOMPART

Joan Fuster.

La mort sobtada de Joan Fuster, l'home que ha impregnat el pensament de tota una generació d'intel·lectuals i polítics del nostre temps, de manera molt intensa en el País Valencià, l'home lúcida que ha sabut refondre l'exemple de ser fidel a ell mateix i l'actitud cívica de ciutadà que exerceix, que a la importància de l'obra polèmica hi ha sumat l'excel·lent condició personal de tolerància i respecte, produirà sens dubte un buit difícil d'omplir en tots els Països Catalans.

L'Obra Cultural Balear va organitzar, la darrera setmana de juny, un acte d'homenatge a la persona i figura singular de Joan Fuster. Josep M. Llompart, Francesc Burgüera, Josep Melià i el president de l'entitat, Antoni Mir, glosaren l'envergadura de la producció de "l'aucellot de Sueca", en imatge feliç de Josep M. Espinàs, i es dolgueren de la pèrdua d'una amistat tan llargament sostinguda.

Duim a aquestes pàgines el parlament de Josep M. Llompart, l'escrit del qual ens ha cedit amablement l'autor.- E.M.

Fa prop de quaranta anys (ben jove, doncs, encara) Joan Fuster va imaginar i escollir per a ell mateix aquesta llegenda funerària que he sentit dir que serà gravada a la seva tomba:

heus ací l'epitafi que demane
ací jau
j f
va viure
com va morir
sense ganes.

De ben jove, doncs, Joan Fuster es posava la màscara; perquè no és gens versemblant que una vida com la seva,

florida de treballs, de lluites i de tota casta d'estímul, fos viscuda sense ganes. És cert que els últims anys d'aquesta vida foren marcats per la reclusió dins ella mateixa i pel silenci; una reclusió, emperò, i un silenci que no tenien l'arrel en una desgana vital, sinó en la tristíssima experiència d'un país que no s'avé amb la nostra mesura, d'una pàtria que, com deia Josep Carner, encara no és nascuda com l'hem somiada els seus fills. Joan Fuster va ser, al capdavant, un home d'il·lusions que va esmerçar l'existència en un acte continuat d'amor: amor al país propi -el País Valencià- i amor a la pàtria comuna -els Països Catalans-.

Fet i fet, Joan Fuster era un sentimental; un profund sentimental, tan tímid de ser-ho, que maldava contínuament per amagar-se'n, per dissimular rere la màscara les pròpies emocions, desant-les sota el sarcasme, la ironia, l'escepticisme, afavorits per una intel·ligència espurnejant i per aquella esperança gairebé caricatural d'ocellot de pel·lícula de dibuixos animats o de tira de "còmic". Ara bé, que la processó li anava per dins, no ho heu de dubtar gens. A vegades fins i tot s'alçava una mica la màscara i deixava entreveure la nuesa i la puresa del seu rostre. Ha escrit aquests dies Pilar Rahola que en Fuster, en una de

les seves últimes cartes, li deia: "No sóc afeccionat a fer volar coloms, però sé com és de necessari fer-ne volar de tant en tant".

La intel·ligència li refrenava, tanmateix, el somni i l'ancorava fort en el terreny de les realitats. Joan Fuster ha estat l'assagista més important de la literatura catalana. La seva paraula justa i aguda, encisadora i feridora, esdevengué la consciència i la lucidesa dels nostres països en un període profundament i perillosament crític de la seva història. Hereu de l'assaig noucentista, en Fuster va encertar a elevar-lo fins a la més alta categoria.

Però això és prou sabut i gairebé prou tòpic perquè hi hàgim d'insistir. El que jo voldria posar avui de relleu és aquella part de l'esperit de Joan Fuster que, gairebé d'amagat i com de puntetes, fugia adesiara cap el territori del somni, de les il·lusions; quasi diria de la ingenuïtat. Ell, des de la seva lucidesa fredíssima, no n'era partidari, no era afeccionat a fer volar coloms, però sabia com és necessari fer-ne volar de tant en tant.

Sense anar més enfora, ¿no és cert que a *Nosaltres, els valencians*, aquell llibre aclaridor i magnífic, guia i fonament del moviment nacionalista en el País Valencià, i potser a tot el conjunt dels Països Catalans, se sent en algun moment com un batre d'ales, com un vol de coloms cap als horitzons de la il·lusió i del somni? Almenys, l'experiència ens ha vingut a demostrar que alguns punts de les tesis fusterianes no tenien les arrels en l'anàlisi objectiva de les realitats, sinó en els núvols engrescadors de les esperances.

Tanmateix, és en el gènere que

inicialment va cultivar -per després quasi avergonyir-se'n-, és a dir, en el territori de la poesia, a on el gran escriptor es va treure, a tall de confidància, la màscara. Per sort, amb tot de reticències -això sí-, d'indiferències i àdhuc de menyspreus, per part de l'autor, l'editorial Tres i Quatre, reunint en un volum l'any 1987 sota el títol *Set llibres de versos*, la quasi totalitat de l'obra poètica de Joan Fuster, ha salvat aquesta obra de l'oblit

les qualitats de l'obra poètica de Joan Fuster ni de voler aclarir els trets característics que li donen fesomia. Ell mateix, en el pròleg al volum abans esmentat en feia una autodefinició molt lúcida, amb la salvetat, però, que hauríem de copsar els valors d'allò que el poeta només veu com a mancances.

«Pel que fa a mi - diu, amb l'habitual displicència amb què es refereix a aquest tema-, com a

confecionador de versos o versots, els tòpics i les modes de l'època salten a la vista. De vegades hi són acceptats d'una manera incauta, i de vegades, també, d'una manera sarcàstica, i una certa propensió discursiva, diguem-ne "prosaica", es fa patent amb els anys. La barreja d'ingredients era inevitable, i ho era el pas d'un estímul a un altre. Hi havia immediata, la xerrameca existencialista, tan poc "lírica" malgrat tot. Hi havia la temptació d'un surrealisme retardat i mòdic, modós. Hi havia la "poesia pura": *La fille de Minos et de Pasiphaë...* (¿Què se n'ha fet de l'abbé

Brémond, que jo vaig llegir meticulosament traduït al castellà per Julio Cortázar?) Hi havia la cosa "social", mal entesa. Hi havia més coses: més seduccions. El resultat podia ser monstruós, en un sentit lívid i primari de la paraula».

Tanmateix, en treure's la màscara (en aquell temps en què encara gosava treure-se-la) apareixia el rostre del poeta, no sempre un poeta irònic, sarcàstic, de tornada de tot, sinó molt més sovint un poeta apassionat, ple de sentiment, ingenu en el més bell sentit de l'expressió, posseïdor a mans

Joan Fuster, en la magnífica interpretació del dibuixant C. Álvarez-Solís. (Font: EL OBSERVADOR).

definitiu on el mateix Fuster hauria volgut desar-la. La seva lectura demostra amb escreix que l'escriptor de Sueca no era un assagista que, cometent una mena de pecat de joventut ("hi hagué un temps en què jo també escrivia versos -diu-; en vaig esciure massa, sens dubte"), havia provat les possibilitats de l'expressió poètica, sinó que era un poeta important, posseïdor d'una vocació profunda i d'uns dots admirables, mereixedor d'un lloc de primer rengle dins la nostra poesia contemporània.

No és ara el moment d'analitzar

D'esquerra a dreta: Josep Melià, Francesc Burguera, Josep M. Llompart. (Foto M. Soler)

plenes del do inefable de la lírica. Vet ací com ell mateix, en uns versos del poemari *Terra en la boca*, publicat el 1953, descriu l'experiència poètica:

Si us l'hagués d'explicar amb plena
comparança,
diria, que és com si, de sobte, no
esperant-ho,
us trobàsseu enduts al fons clement i
simple
de l'acte de l'amor, quan un fruit us
traspassa,
i els ulls se us desentelen, i la llum
sona a trossos,
i us sentiú les mans breus i carregades
d'obra
i en la llengua un adàmic pregust
d'algues salvatges
i visiten el crit plomes i alevosies,
i enmig de la memòria una font es
concentra,
i us coronen campanes, i hi ha un
saber d'orígens
tàcit en vostres gestos, i en els camins
que hi porten...

Ho repetesc: un poeta esplèndidament ingenu, capaç d'experimentar en aquests termes la poesia; un poeta,

doncs, apassionat, sentimental, ple de la candorositat millor i més pura, tal com es manifesta en aquest sonet bellíssim, abrandada declació d'amor a l'idioma, dedicat precisament a Manuel Sanchis Guarner, aquell altre màrtir il·lustre de la fidelitat al País Valencià i als Països Catalans:

Cantar allò amb què cante, la paraula
treta de mi, de tots, poble i secret!
Dir, oh llengua, el teu pols o món de
faula,
aquest túnel de roses que m'has fet!
Tenir-te entre el dolor, la fe i la ira,
i cantar-te a esgarips, a trossos meus!
No, no podré! Però la sang hi aspira,
viva per tu, que en tu trobà ses deus.
Li deixaré recórrer ta lloança:
sabrà assumir l'espai de l'esperança,
multiplicar ton fons extremament.
I així et confessaré, llengua de marbre,
amb encontres de somni, amb esma
d'arbre,
unint mon vers en força al bres i al
vent.

Ara que dissortadament ell ja no hi és pera contradir-me i desautoritzar-me amb un vivíssim estirabot dels

seus, jo proposaria la recuperació, no de l'obra poètica de Joan Fuster, puix que ja fou recuperada per Tres i Quatre i és avui a l'abast del lector, sinó la del perfil de Joan Fuster com a gran poeta, com a un dels poetes de més alt nivell de la nostra literatura contemporània, i fins i tot gosaria demanar que l'epitafi que ell mateix desitjava per a la seva tomba, fos substituït per aquesta dècima que llegim en el recull *Ales o mans* (1949) i que, a parer meu, reflecteix, ben al nu i fora màscara, l'autèntica fesomia d'aqueix escriptor aparentment tan asèptic, tan irònic, tan ple d'escepticisme, que fou Joan Fuster:

Per a mi la nit, Senyor,
la nit espessa, llanguent!
Per a mi el desert roent
on se sap la sang claror!
Per a mi, Senyor, l'amor
fix, l'amor insadollat!
Per a mi l'eternitat
innombrable del record!
Per a mi, Senyor, la mort
com un enyor entelat!

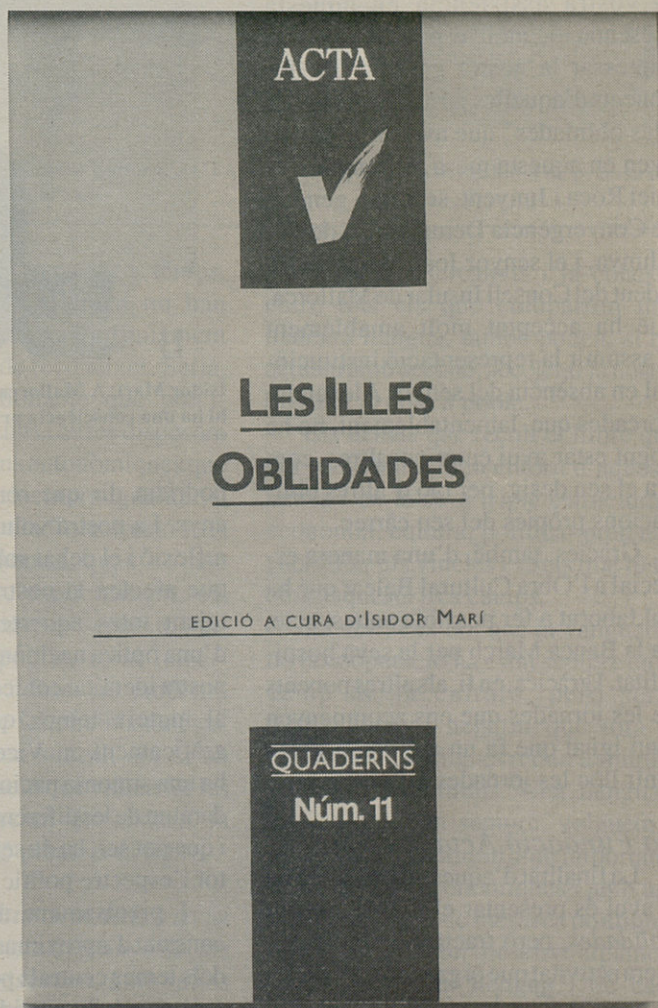
Presentació a Palma del llibre que recull els debats de les jornades LES ILLES OBLIDADES

Reportatge fotogràfic de Magdalena Soler

Al mes de juny de 1991 van tenir lloc a Barcelona, organitzades per ACTA, *Fundació per a les idees i les arts*, unes jornades destinades a apropar el coneixement mutu de Catalunya i les Balears. A EL MIRALL-46 en donàrem puntual informació. Ara, el passat dia 5 de juny, la Fundació, amb el suport de l'Obra Cultural Balear, va presentar a la sala d'actes de la Banca March, de Palma, cedida per aquesta entitat, el llibre que conté els parlaments i els col·loquis que llavors s'efectuaren a Barcelona. La nombrosa assistència va seguir amb interès les intervencions d'Isidor Marí, directiu d'Acta i que ha tengut cura de l'edició del llibre, de Miquel Roca i Junyent, secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya i del president del Consell Insular de Mallorca, Joan Verger.

Tenim l'oportunitat de publicar aquestes intervencions i les oferim com a documents que manifesten, d'una banda, la voluntat d'aproximació entre dues comunitats lligades per la història, la cultura i la llengua comunes, i d'una altra, la manca de projectes polítics i d'interessos econòmics conjunts en les respectives administracions autonòmiques.

EL MIRALL considera molt d'agrar l'encert amb què Acta ha dut a terme l'organització de les jornades, a Barcelona i a Palma. Ha estat una tasca que ha servit, si més no, per airejar l'atmosfera de les relacions entre Catalunya i les Balears que durant massa temps ha quedat resclosida per excessiva manca de ventilació. - E.M.

Intervenció d'Isidor Marí i Mayans, del Consell Editor d'ACTA

Cada any que passa és un feix d'oportunitats desaprovades i valdria més no esperar que es faci massa tard.

Bon vespre.

Després de saludar-vos vull agrair la vostra assistència en aquesta presentació, molt especialment vull expressar la nostra gratitud als dos ponents d'aquelles jornades sobre "les illes oblidades" que avui m'acompanyen en aquesta mesa, el senyor Miquel Roca i Junyent, secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya, i el senyor Joan Verger, president del Consell Insular de Mallorca, que ha acceptat molt amablement d'assumir la representació institucional en absència del senyor Alexandre Forcades que, lamentablement, no ha pogut estar avui entre nosaltres, com era el seu desig, per raó d'altres obligacions pròpies del seu càrrec.

Gràcies, també, d'una manera especial a l'Obra Cultural Balear que ha col·laborat a fer possible aquest acte, i a la Banca March per la seva hospitalitat. I gràcies, en fi, als altres ponents de les jornades que ens acompanyen avui igual que fa un any quan varen tenir lloc les jornades a Barcelona.

La Fundació Acta

La finalitat d'aquesta convocatòria d'avui és presentar el llibre *Les illes oblidades*, però tractant-se de la primera activitat que organitza a Mallorca la nostra Fundació, permeteu-me també que la presenti només que sigui breument.

ACTA, *Fundació per a les idees i les arts*, va néixer fa cosa de quatre o cinc anys com a punt de confluència entre una sèrie de persones procedents de camps diversos de la cultura i també d'idees o mentalitats diverses, però units per unes mateixes inquietuds i per ser d'una franja generacional que

Isidor Marí: A Mallorca no crec que ningú s'oblidi de les Balears, però fa l'efecte que també hi ha una consciència pràctica i operativa de la importància de les relacions amb Catalunya.

podríem dir que ronda els quaranta anys. La nostra voluntat és activar la reflexió i el debat sobre tots els temes que afecten la nostra societat, plantejant totes aquestes qüestions des d'una òptica nacional conscients de la nostra identitat col·lectiva, però sabent al mateix temps que, com va dir gràficament en Vicenç Villatoro, hi ha una sintonia nacional que passa per damunt de les diferències ideològiques i que pot ser, ha de ser, compartida per tot l'espectre polític.

I precisament aquesta voluntat constant d'aproximar posicions entorn dels temes centrals per al nostre poble crec que és ben evident en la presentació d'avui. Efectivament, tal com hem dit, fa un any exacte que varen tenir lloc a la capital de Catalunya els debats que avui, en forma de llibre, presentem.

La raó que va impulsar la Fundació Acta a organitzar aquests debats explica per què vam decidir batejar-los amb el nom que també porta el llibre, *Les illes oblidades*. Des del nostre punt

de vista, no tenia explicació, ni en té encara avui passat un any, que les relacions entre Catalunya i les Balears estiguessin i estiguin tan mancades de suport institucional. La perspectiva, naturalment, no és la mateixa avui a Mallorca que fa un any a Barcelona. Els debats de fa un any volien cridar l'atenció de la gent de Catalunya, presentar-los la diversa realitat de les illes Balears, recordar-los que les Balears hi són, presentar-les tal com són i tal com s'han de tenir en compte.

A l'altura de les circumstàncies

A Mallorca no crec que ningú s'oblidi de les Balears, però fa l'efecte que tampoc no hi ha una consciència pràctica i operativa de la importància de les relacions amb Catalunya. Que des de Barcelona s'oblidassin de les Balears seria segurament injust si tenim en compte l'aportació que els illencs han fet sempre a la història de la nostra cultura. Però que les Balears pretenguessin consolidar la seva personalitat pròpia girant-se

d'esquena a Catalunya seria també, probablement, un luxe que pagaríem massa car.

La gent de lletres ha mantengut sempre viva aquesta preocupació, s'ha esforçat sempre des d'una actitud insistent, vigilant, per restablir unes relacions normals entre les Balears i Catalunya. En són una bona mostra els missatges que varen intercanviar l'any 1936 els intel·lectuals catalans i mallorquins, uns i altres fent una afirmació de la consciència d'unitat i una crida a totes les institucions públiques i privades perquè fossin conseqüents amb el paper que els pertocava d'impulsors de la cooperació.

En aquella ocasió, l'esclat de la guerra civil va fer que tot quedàs en declaració d'intencions, i durant els anys difícils que varen seguir uns i altres van fer, segurament, més del que es podia per reforçar les relacions de banda a banda de la mar. En tot cas, les dificultats d'aquell temps justifiquen de sobra els modestos resultats que es van aconseguir.

El turisme, primera i quasi exclusiva activitat productiva, condiciona l'evolució econòmica de les Illes; en conseqüència, el grau de desenrotllament i de progrés de l'arxipèlag balear depèn més -i hi està més vinculat- dels vaivens i de la conjuntura econòmica europea -principal mercat turístic- que de l'economia de la resta d'Espanya i, com és natural, de Catalunya.

En conseqüència, és factible parlar d'una història econòmica de Catalunya i d'una història econòmica de les Balears, però difícilment es pot parlar d'una història econòmica conjunta o d'unes afinitats econòmiques.

Josep F. Conrado i de Villalonga, delegat general de "La Caixa" a les Balears, en el llibre *Les illes oblidades*.

Vicenç Villatoro, del Consell Editor d'ACTA, i Catalina Mir, cap del gabinet de premsa del Consell Insular de Mallorca.

Els nostres, són uns altres temps. Les dificultats segurament no han desaparegut, però són infinitament menors, ho hem de reconèixer. Seria, per tant, imperdonable que precisament ara, quan uns i altres disposam d'unes institucions autonòmiques que poden fer d'interlocutors igualitaris, quan ho permeten la Constitució i els Estatuts d'Autonomia, quan ho han plantejat, a més, explícitament, els respectius Parlaments sense distincions de color polític, seria imperdonable que uns i altres no sabéssim estar a l'altura de les circumstàncies.

Aquesta era en síntesi, ara fa un any, la interpel·lació que volien fer les jornades i aquesta és encara la interpel·lació que planteja el llibre.

Economia, cultura, política avui

Però a diferència dels anys 30, els anys 90 es presenten amb unes possibilitats i unes exigències noves de cara a la cooperació. Noves, a causa del procés d'integració europea en la qual, com fa poc ha plantejat per sorpresa Dinamarca, les petites comunitats no s'han de fondre ni confondre, sinó que hi han de trobar respecte, suport i protecció.

Noves també per les modernes tecnologies de la informació i la comunicació, que si d'una banda poden

facilitar els intercanvis i la cohesió entre tots els que compartim una mateixa llengua, també poden, si no actuam amb decisió, accelerar la nostra dissolució com a poble.

Els debats que recull el llibre que ara presentam giren entorn d'aquests temes i en la seva triple estructura -economia, cultura, política- pretenen subratllar els vincles estrets que hi ha entre aquests tres camps.

És cert, i és bo, que la vanguardia de la cooperació ha estat sempre en el camp de la cultura, però seria tremendament negatiu que tota la cooperació es volgués reduir a simples intercanvis culturals. Una llengua i una cultura són sempre, volguem o no, un mercat cultural amb importants implicacions econòmiques i amb una clara exigència de mesures polítiques que permetin un desenvolupament normal de cada llengua i de cada cultura en el seu propi territori.

Les relacions lingüístiques no són, per tant, més que l'estímul, el catalitzador d'unes relacions que han de trobar tot l'impuls en les estratègies econòmiques i una orientació lúcida i decidida en les estratègies polítiques.

Aquest és el pont que voldríem establir entre les Balears i Catalunya per mitjà de l'economia, la cultura i la política en el sentit més noble

En primer terme, esperant l'inici de l'acte, Miquel Pasqual, Alfred Mus, Xim Rada, Francesc Albertí i Josep Moll.

d'aquestes tres paraules. I per això els tres debats que ara recull el llibre es dedicaven a les transaccions econòmiques, les interaccions culturals i els acords institucionals.

¿Per què no hauríem d'aspirar a constituir una euro-regió econòmica, un espai comunicatiu compartit i un exemple de cooperació institucional, com ho són, en el seu nivell, els països del Consell Nòrdic o la Unió Lingüística Neerlandesa?

Els recels ancestrals

Fa un any, entre les moltes raons que en els debats es van donar a favor d'aquest objectiu, només una semblava oposar-s'hi: l'existència de recels entre la gent de les Balears.

No vull negar

que hi pot haver alguns recels, per més que no són tants com podrien fer creure algunes veus reiteratives que tenen fàcil accés als mitjans de comunicació. Però és igual, encara

que hi hagi alguns recels, ¿no estem acostumats, el illencs, a superar els recels existents, indiscutibles, ancestrals entre les nostres mateixes illes? ¿És que aquests recels han coartat la voluntat de cooperació entre totes les illes? ¿No hem defensat tots, més aviat, que era imprescindible un noble esforç de superació de tots els recels? ¿No estem convençuts que la millor forma de superar-los és aprofundir en una franca cooperació interinsular de manera que els fets demostrin a les clares que els recels no tenien justificació?

Això crec que es pot desprendre de les paraules del mateix Joan Verger que trobareu en el llibre amb les seves intervencions, aquesta necessitat de superar aquests recels.

Oportunitats desaprofitades

Permeteu-me, per tant, que traslladi aquesta mateixa voluntat a les relacions amb Catalunya. No hi ha més forma de desmentir els recels que demostrar amb els fets que la

Isidor Marí: La voluntat d'ACTA és activar la reflexió i el debat sobre tots els temes que afecten la nostra societat, des d'una òptica nacional conscients de la nostra identitat col·lectiva.

cooperació és positiva, i positiva sobretot per a la gent d'aquestes illes que són, crec, els que més hi podrien guanyar amb l'ampliació del seu mercat lingüístic i cultural, com a empreses, com a professionals, com a creadors, com a professors, com a artistes, com a consumidors, espectadors, lectors, oients... que podrien viure, que han de poder viure totes les dimensions i tot l'espai de la seva llengua, igual com un austríac amb Alemanya, com un flamenc amb Holanda, com un quebequès amb França sense cap ombra de subordinació ni cap complex d'inferioritat.

Naturalment, no tot és possible des del primer dia. Això ja ho sabem. Però encara sabem millor que no hi ha cap raó per deixar-ho tot fins el darrer dia. Moltes coses són possibles des d'ara mateix en el camp de l'ús oficial de la llengua, de l'ensenyament, de la comunicació, de les edicions, del cinema, del vídeo, de la projecció internacional, i en Miquel Roca, en aquest cas, ja en va proposar algunes fa un

any. I el temps passa i no passa en va. Cada any que passa és un feix d'oportunitats desaprovechades i valdria més no esperar que es faci massa tard.

Si deixam que ens governin els recels i les indecisions no serem, segurament, unes illes oblidades, sinó unes illes oblidadisses, unes illes despistades, incapaces de lluitar pel nostre propi futur.

Aquest era el sentit de les jornades fetes a l'altra banda de la mar i aquest és el sentit de la presentació d'avui.

* *

En Miquel Roca, primer, i en Joan Verger a continuació, que són alhora, a la vegada participants en els debats i protagonistes de l'acció institucional, ens exposaran a continuació els seus punts de vista molt més interessants segurament, i, al final, obrirem un col·loqui amb el públic, amb tots vosaltres, confiant que tot en conjunt servirà per fer progressar la situació actual.

Sense, per tant, més preàmbuls, passaré la paraula a Miquel Roca. □

Ja dins un àmbit més de caràcter social, no hem d'oblidar -aquí hi ha persones molt més coneixedores del fet que no pas jo- que la societat mallorquina, després de la guerra, era una societat molt dividida en classes socials molt estrictes i molt tancades. És normal, per la característica illenca, potser, i també és normal perquè és una societat purament rural. Aquesta societat, però, ha canviat totalment, en gran manera pel fet turístic. S'ha convertit en una societat tolerant, una societat en la qual no hi ha estanqueïtat de classes socials, i en la qual, també, les diferències que impliquen aquestes classes socials són menors.

Ferran Porto, vice-president de la Federació Empresarial Hotelera de Mallorca, en el llibre *Les illes oblidades*.

Podeu adquirir EL MIRALL a les següents llibreries:

Barcelona	Onà	Palma	Byblos
Barcelona	Signe	Palma	Embat
Campos	Colom	Palma	Fondevila
Ciutadella	Roser Seguí	Palma	Jaume de Montsó
Eivissa	Vara de Rei	Palma	Llibres Mallorca
Inca	Casa Pedrós	Palma	Mancra
Inca	Espirafocs	Palma	México
Inca	Vilanova	Palma	Papereria Mallorca
Felanitx	Ramon Llull	Palma	Quart Creixent
Felanitx	Còndor	Palma	Selecta
Manacor	Xaloc	Palma	Totem
Maó	Catalana	Sant Joan	Ca na Blanch
Maó	Católica	Sóller	Calabruix
Palma	Alcaide	Son Cladera	Arbós
Palma	Balmes	Son Ferriol	Verd en Blau
Palma	Baron	València	Tres i Quatre

I als principals quioscos de Palma.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./a. _____
 Adreça _____
 C/ _____ Núm. _____ Pis _____
 Codi Postal _____ Població _____
 Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 3.000 ptes. de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària / d'estalvi que indic a continuació a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____
 Agència/Oficina _____
 Cte/Lta. núm _____

Signatura _____

Intervenció de Miquel Roca i Junyent, secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya

Quan es parla de relacions institucionals cal el respecte a allò que cadascú representa, allò que caracteritza cadascú com a identitat col·lectiva

Bona nit tothom.

Transcorregut un any (pràcticament, i d'una manera molt exacta) d'aquest debat que vàrem tenir a Barcelona, crec que ara, amb una certa perspectiva i reflexió -les paraules de n'Isidor hi conduïen ràpidament-, he de dir que potser no ens deturàrem prou a examinar la fortuna o no fortuna del títol *Les illes oblidades*. I ara jo, realment, estant aquí, només en arribar, m'hi sentia incòmode amb aquest títol. Deu ser pura i simplement el problema d'apropar-te a la realitat i veure que t'has de preguntar: vols dir que és afortunat aquest nom? I pensava en els riscos que sempre té adjectivar.

Això de l'adjectivació és una cosa que hauríem d'oblidar perquè si no ens n'oblidem resulta que els canvis d'escenari ens hi obliguen. Aleshores, si vostès m'ho permeten, jo començaré dient que la interpretació que voldria donar a aquesta expressió de "les illes oblidades" és una expressió molt més ampla, i dic que no ens podem permetre el luxe d'oblidar-nos els uns dels altres. Em sembla que és més positiu i més entenedor. Oblidar-nos és un luxe que no ens podem permetre.

Quan els polítics (hi ha molt poca gent que ara s'atreveixi a assumir aquesta qualificació, i jo l'assumeixo), quan els polítics parlem d'un tema, molt ràpidament tenim una acusació, i se'ns retreu que parlem diferent segons l'escenari, allò del doble llenguatge. En aquest cas la utilització de la mateixa llengua supera una part de l'acusació. L'altra, per superar-la, si vostès m'ho permeten, em cenyiré bastant a l'índex, al guió, de la meua pròpia intervenció en l'acte de Barcelona, si bé, com que en aquell cas hi

Miquel Roca: Hauríem de ser sensibles a la necessitat de definir àrees regionals que tinguessin un nivell de cohesió econòmica i que poguessin representar en el concert europeu una capacitat de presència i de liderat.

havia tres taules i en aquesta ocasió només n'hi ha una, podré referir-me a alguna de les qüestions que llavors no vaig tocar.

Relacions institucionals respectuoses

La meua intervenció en aquell moment es produïa en el marc d'una taula que parlava dels acords institucionals, i em va molt bé començar per aquí. Crec que les relacions entre les Balears i Catalunya s'han de produir (respectant òbviament el que són els contactes entre els fets espontanis, les iniciatives socials, l'empenta de les entitats, etc.) d'una manera molt principal des del punt de vista de la responsabilitat, en el nivell oficial, que vol dir en el nivell de les institucions. No tindria sentit que les Illes i Catalunya haguessin avançat en el camp del seu respectiu autogovern, que tinguessin un exercici competencial -no dic suficient, però conso-

lidat- i que no fessin ús d'aquesta força pròpia d'autogovern per establir unes relacions institucionals fàcils, sovintejades, positives, eficaces, entre uns i altres.

I quan es parla de relacions institucionals hi ha una primera conclusió, que és que aquestes relacions han de ser fetes, evidentment, des de l'atenció, des de la positiva atenció, però fetes també des del respecte a allò que cadascú representa, a allò que és, el que caracteritza a cadascú o amb què vol caracteritzar-se com a identitat col·lectiva. En tot cas és d'aquesta manera que nosaltres ens apropem a aquesta voluntat de les relacions institucionals. Ens hi apropem des de la voluntat de dir: això es desplega en el marc d'unes personalitats reconegudes com a tals en la Constitució i en els seus respectius Estatuts i en el que cadascú ha de saber interpretar com portar a terme una política que tregui de les nostres

forces, de les nostres identitats, el suc més important de cara al millor servei de la nostra societat, relacions institucionals fetes, per tant, des del màxim grau de respecte.

Triple escenari

Vaig assenyalar, en aquell moment, que teníem, de fet, un triple escenari (que la Fundació ja havia recollit en el seu plantejament): un escenari, important, en el camp de les relacions potencials econòmiques, al qual ara voldré posar un tret d'atenció (en aquell moment no ho vaig fer perquè ja l'havien tractat altres companys en les respectives taules).

Segon punt: tot el que fa referència als mitjans de comunicació, fonamentalment en el camp de l'àudiovisual, que crec que això també requereix alguna presa de posició per part meua.

I un tercer escenari: tot el que és més estrictament el camp del despèl·liment cultural i lingüístic.

Des del punt de vista econòmic es van produir intervencions, que ara no

he de repetir però que vostès podran llegir al llibre que avui es presenta, suficientment interessants sobre l'aspecte, sobretot, de les transaccions internes, de les transaccions entre les Illes i Catalunya. A mi aquest és un tema que no m'apassiona gens, els ho he de dir amb tota sinceritat. Això ja hi ha qui ho farà. El que els dic és

que en la construcció europea ha de jugar un paper molt important la definició i potenciació d'això que en terminologia comunitària se'n diu la "política regional", entre cometes.

Miquel Roca: El pitjor servei que podem fer a l'estat, per simples i purs temors, és retenir la nostra capacitat de presència a Europa.

econòmica i que poguessin representar en el concert europeu una capacitat de presència i de liderat. Les Balears i Catalunya tenen suficients elements de complementarietat i de coincidència

en els fets més sobressortints de les característiques de la seva pròpia realitat com per intentar trobar punts de convergència i escenaris comuns que ens permetessin jugar un cert rol comunitari.

Que consti que quan dic això sóc molt conscient de les dificultats que comporta una cosa així des del punt de vista d'encaixar aquestes coincidències amb certs temors que des de l'administració central es tenen a les mateixes coincidències

Sobre el tema de la presència de TV3 a les Illes, no sé si ara se'n pot dir gaire res més, ni sé si sóc la persona més indicada per fer-ho. Les negociacions es van ajornar per no embolicar les coses durant el període electoral i per no polititzar innecessàriament la qüestió. Ara s'han reprès i se'n torna a parlar.

El que sí que puc dir és que es tracta de desconnectar per fer un informatiu de les Illes. Aquest objectiu és quasi segur que s'assolirà i que implicarà impulsar-hi un centre de producció pròpia.

Naturalment, requereix la conformitat del govern balear. Aquestes relacions institucionals obren un procés de col·laboració que pot anar molt lluny.

Eduard Bonet, assessor de la direcció de Televisió de Catalunya, SA., en el llibre *Les illes oblidades*.

Eduard Bonet.

Política regional europea.

En aquesta política regional nosaltres hauríem de ser sensibles a la necessitat de definir àrees regionals que tinguessin un nivell de cohesió

plantejades a Europa.

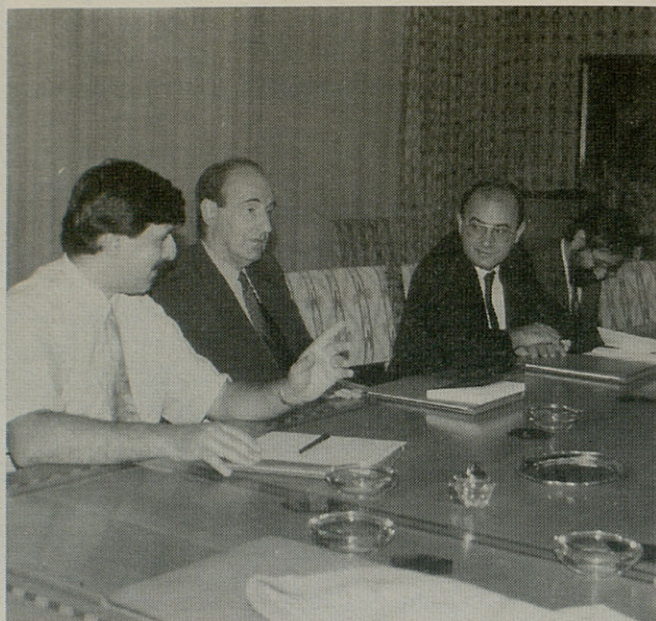
L'administració central presenta molt normalment grans recels a la possibilitat que, posem per cas dues Comunitats com les Illes i Catalunya, tinguessin un plantejament comú en

un determinat escenari europeu. Segurament no posarien cap inconvenient perquè dues grans agències de viatges o dues grans empreses hotel·leres fessin el mateix, però els posa molt nerviosos que ho intentin dues institucions d'autogovern. A Europa no es pot construir des del recel, és evident, però tampoc es pot construir des del recel de la pròpia administració central. Per tant, un: has de constatar el recel, i, dos: no n'has de fer cas. I, doncs, has d'operar en un terreny que et permeti anar endavant.

Perquè és obvi que tant les Illes com Catalunya tenim segurament interessos, a vegades molt contradictoris en el camp dels interessos particulars, com el de la rivalitat en el mercat turístic, però al mateix temps els tenim molt coincidents en el que ha de ser una política turística que ens permeti el màxim aprofitament de les nostres potencialitats.

La concurrència no exclou la coincidència en la definició d'una política comuna. És evident que en el camp de la política econòmica el nostre

model de creixement, tant el de les Illes com el de Catalunya, no és un model que descansa en l'impuls del sector públic, sinó ben al contrari, és un model que es basa en l'impuls de la iniciativa dels particulars. Això pot comportar tot un tipus de plantejaments, de coincidències, i seria bo que es poguessin produir.

Miquel Roca: La concurrència no exclou la coincidència en la definició d'una política comuna. (A. Mir, M. Roca, J. Verger, V. Villatoro).

Som molt petits

Però és que, en tercer terme, hi ha una cosa que nosaltres hauríem d'acusar i de destacar, i és que som molt petits. A veure si ens n'adonem: som molt petits. Som molt poca cosa si la poca cosa la valorem des del punt de vista demogràfic o econòmic. Molt sovint en el context de la política espanyola es parla de les Balears o de Catalunya dient "vostès són rics". En el conjunt de la política de l'Estat hi ha grans desequilibris territorials. Segurament som més rics, des d'un cert punt, i segurament hi ha desequilibris. Però el debat europeu no està entre les Illes i Extremadura, o entre Catalunya i Extremadura: el debat europeu està entre el que puguin representar les Balears i el que puguem representar els catalans i les grans zones dinàmiques d'Europa. Aquest és el debat.

Pertant, no resoldríem res intentant equiparar debats interns amb debats de construcció europea. No faríem res dient "mentre no resolguem això no ens fixarem en els altres", perquè els altres no ens esperaran. Nosaltres tenim la necessitat comuna, les Illes i Catalunya, de fer entendre al conjunt

de l'Estat davant qualsevol tipus de recel, que tot allò que ha de fer la nostra presència protagonista en els grans debats de construcció econòmica europea és un gran servei que fem a tota la política de l'Estat, i que el pitjor servei, per simples i purs temors, és retenir la nostra capacitat de presència a Europa.

L'accent mediterrani

Els afegeixo un quart aspecte. Europa, actualment -n'Isidor Marí en feia menció- té un moment complicat. N'ha viscut d'altres també complicats, i de pitjors. No ho dramatitzem. Sempre sembla que Europa s'acaba, i al cap de dos mesos resulta que torna a sorgir, torna a ser feliç, no passa res, és una complicació però ja la salvarem.

La gran complicació que ara té Europa, i de la qual l'actitud danesa n'és un reflex, és que no podem construir una Europa amb accent alemany, entre altres raons perquè no ens interessa. Europa ha de tenir, com a mínim, dos accents: l'alemany centreuropeu i el mediterrani.

Qui pot defensar el paper del vessant mediterrani a Europa des de

Hem de confessar modestament que els nostres estudiosos no han aprofundit aquesta qüestió (la dels vincles econòmics) ni han donat suport a allò que nosaltres tractem de fer, al que nosaltres, ara, en un acte públic, estem fent, allò que el senyor Macià Alavedra i un servidor -i abans amb Josep M. Besàñez- fèiem quotidianament: intentar fer feina conjunta. Les obres dels nostres economistes que hem pogut consultar, publicacions de les universitats, de les Cambres, etc., són escèptiques pel que fa a la inserció de les Balears en altres àrees espanyoles, fins i tot a Catalunya.

Alexandre Forcades, Conseller d'Economia i Hisenda de la Comunitat Autònoma balear, en el llibre *Les illes oblidades*

l'estat espanyol sinó les Illes i Catalunya, i altres, però fonamentalment les Balears i Catalunya? O és que, per entendre'ns, haurem d'acceptar, també, que aquests interessos siguin defensats des de posicions de cohesió protagonitzades pel senyor Rodríguez Ibarra, cosa que no té gaire sentit? Home, com a mínim cal dir que el vessant mediterrani d'Europa és nostre! El podem compartir, però és nostre. Hi ha aquí tot un front d'acció al qual nosaltres hauríem de poder trobar mecanismes, relacions que ens fessin possible actuar de comú acord.

Els audiovisuals

Un segon escenari, sintèticament, i per facilitar i suscitar el col·loqui si n'hi ha després, és el que fa referència al món dels mitjans de comunicació, i, deixint-m'ho dir, fonamentalment al món dels mitjans audiovisuals.

Explicava fa uns moments a uns periodistes que han tingut l'amabilitat de demanar-me unes declaracions, que a veure si ens entenem tots plegats, perquè qui pateix i es preocupa a Europa pel que és el gran domini anglosaxó en els mitjans audiovisuals és França, és el francès. Com, doncs, no tenim dret nosaltres, la nostra llengua, de patir davant d'aquest fet?

Alguna vegada he dit una frase, mal interpretada, que tornaré a repetir per veure si així se'm torna interpretar malament o un dia o altre se m'interpreta bé: que no fos cas que nosaltres en els nostres respectius processos de normalització lingüística creguéssim que el nostre únic obstacle de normalització és simplement l'equilibri o la defensa enfront d'una llengua, la castellana, oficial en el conjunt de l'estat, perquè també l'anglès ens ha de preocupar.

Des del *boom* turístic dels anys seixanta, parlar de l'economia de les Illes és parlar del sector turístic. Això és matisable únicament en el cas de Menorca, però fins i tot en aquest cas, a part de la dècada dels vuitanta, s'ha produït també cada vegada una major dependència de l'economia menorquina del sector en qüestió.

A Mallorca, Eivissa i Formentera el nivell de vida actual no hauria estat possible sense els resultats econòmics del turisme la importància dels quals difícilment es pot exagerar. Però cal no oblidar que aquest creixement -més que desenvolupament- ha tingut també uns costos socials molt importants, tant pel que respecta a la conservació del medi natural com pel que respecta a la mateixa conservació del que podem dir medi cultural. En efecte, l'impacte de la immigració castellanoparlant -sense la qual no hauria estat possible aquest creixement- sobre l'ús diari de la llengua és conegut per tothom i condiona l'esforç actual a favor de la normalització lingüística.

Bartomeu Fiol, ex-director de Companyies Hotelers i ex-president de l'OCB, en el llibre *Les illes oblidades*.

Bartomeu Fiol

També l'anglès. Perquè si al final tinguéssim una gran normalització lingüística i parléssim i haguéssim instal·lat a casa nostra un ús social ample, tranquil i convivencial de la nostra pròpia llengua però la féssim descansar damunt el model cultural anglès, a la llarga guanyaria l'anglès.

De la mateixa manera, si fos de la

Miquel Roca: El món dels mitjans de comunicació, fonamentalment el dels audiovisuals, ens col·loca en un gran debat en un escenari de coincidències, i hem de fer un gran esforç perquè les nostres respectives societats entenguin que no es tracta de coses menors ni de qüestions antropològiques.

M. Roca: Crec que seria bo tractar en comú una terminologia uniforme per a la legislació i les publicacions oficials, fixar programes de llengua i literatura a tots els nivells d'ensenyament, i que tot això pogués anar a l'homologació de títols en les respectives administracions.

Relacions comercials: Les Balears importen anualment una gran quantitat de mercaderies de tota mena: béns d'equipament, primeres matèries, productes semi elaborats i productes finals. El valor d'aquestes importacions se situa molt a la vora dels 400 mil milions de pessetes anuals.

... més d'un 65% de les importacions de béns vénen de Catalunya, sobretot de Barcelona. En termes de valor, es reben de Catalunya o a través de Catalunya, més de 250 mil milions de pessetes anuals de mercaderies. No tot el que es rep correspon a producció catalana, sens dubte.

... Pel que fa a les exportacions de les Balears -ametlles, calçat, mobles, bijuteria, embotits, formatge, galetes, etc.-, el percentatge de concentració sobre el Principat és més elevat encara que el de les importacions. A tall d'aproximació es podria dir que prop d'un 70% de les vendes balears de béns a l'exterior s'envien a Catalunya, bé com a destinació final bé com a destinació en trànsit. Es fa difícil determinar el volum d'aquests dos apartats, però globalment es pot considerar per sobre dels 30 mil milions de pessetes anuals.

Carles Blanes, director general de "Sa Nostra", en el llibre *Les illes oblidades*.

meva exclusiva responsabilitat preocupar-me de la defensa del castellà, s'haurien de prohibir els "culebrons", perquè, ho dic sincerament i no és la meva responsabilitat, acabarem tenint un model absolutament sudamericantzat, pel qual tinc tots els respectes però que no el considero, per entendre'ns, modèlic.

Doncs bé, nosaltres tenim aquí un gran debat en un escenari de coincidències, i hem de fer un gran esforç per fer entendre a les nostres respectives societats que en aquest debat no estem parlant de coses menors ni d'allò que en terminologia d'algun il·lustre polític espanyol se'n diu les televisions antropològiques i coses d'aquestes. No, no tracta de l'antropologia, es tracta de poder tenir en un món audiovisual l'expressió pròpia en aquest món.

Haurem de suar molts esforços, perquè sols ens costarà molt i junts també. Junts també, però sols molts més. Haurem de sumar els esforços.

La qüestió cultural i lingüística

Tercer vessant: tot el tema que fa referència a la qüestió de la normalització, a la qüestió cultural i lingüística.

En aquell moment, a Barcelona, jo feia referència en la meua intervenció a unes quantes propostes en les quals crec que existia voluntat coincident d'avançar, i em sembla que seria bo que ho poguéssim fer, molt concretament en el camp de la llengua i de la normalització lingüística.

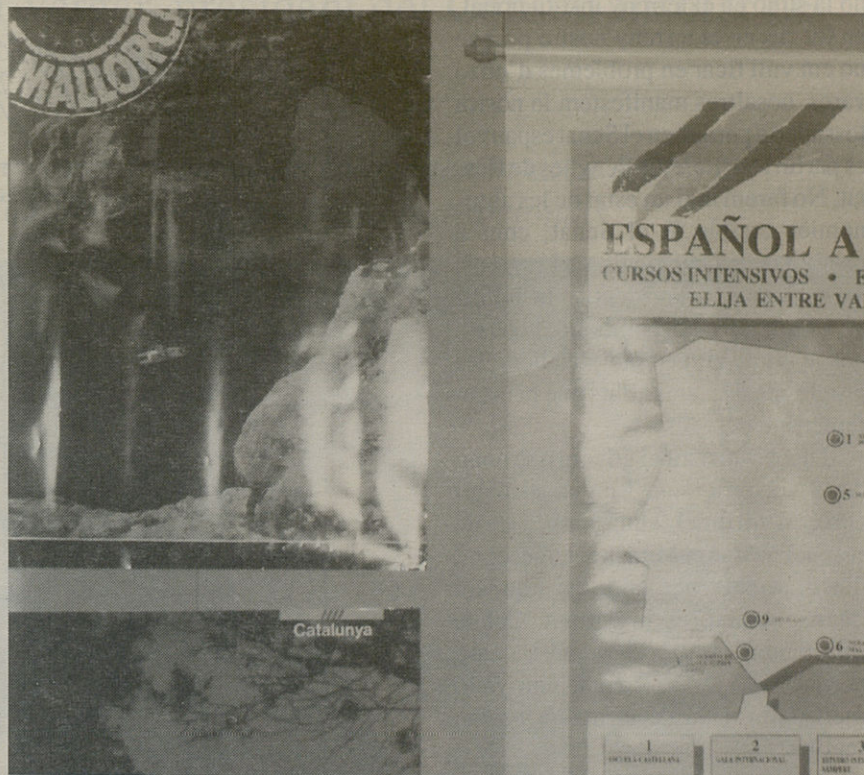
Penso que seria bo poder tractar en comú, en comú, subratllat, una terminologia uniforme per a la legislació i les publicacions oficials, que seria important avançar en aquest tema. Ho seria també fixar en comú programes de llengua i literatura per a tots els nivells d'ensenyament perquè puguem oferir als nostres respectius conciutadans productes el més homogenis possible respecte el que és la nostra unitat lingüística i cultural. I que, d'altra banda, tot això pogués anar a l'homologació de títols començant per reconèixer-nos recíprocament (terreny en què hem avançat substantivament) caràcter oficial al títol que pugui estar expedit per la Junta Avaluadora del Català del Govern Balear i per la Junta Permanent del Català en el cas de la Generalitat de Catalunya.

Un segon caire és que hauríem de poder trobar fàcils acords en el camp

de la difusió de la producció literària i artística. L'organització diríem quasi bé conjunta d'esdeveniments de tipus artístic i cultural -fins i tot podríem abaratir costos, cosa que no és per negligir- ens permetria avançar en un millor coneixement de la nostra realitat. Valoro molt positivament esforços que s'han fet des de les respectives Conselleries d'Ensenyament perquè els estudiants d'uns i altres es coneguin a la casa de l'altre, perquè en la mesura en què ens coneixem penso que això que abans es deia dels recels poden anar desapareixent.

Un tercer aspecte -nosaltres l'hauríem i la podem fer, i hi convido a una relectura- és la reflexió al voltant de tots els temes que són de la projecció exterior de la llengua i la cultura catalanes. I quan estic dient projecció exterior no únicament faig referència a l'estranger, que aquest és un punt del qual després també parlaré, sinó a nivell d'Estat. Penso que no ferim la susceptibilitat de ningú (i si la ferim s'ho hauran de fer mirar) fent entendre que la cultura espanyola és, d'existir, una cultura plural.

Si alguna cosa caracteritza l'Estat espanyol és la pluralitat del fet cultural, del fet lingüístic i de fets nacionals. Però, evidentment, la pluralitat lingüística és òbvia. Per tant, el Ministeri de Cultura, en la precarietat que viu instal·lat en el temps, hauria d'acceptar que quan fa una presència cultural espanyola a l'estranger ens hauria de convidar institucionalment perquè expresséssim la nostra res-

Miquel Roca: Si alguna cosa caracteritza l'Estat Espanyol és la pluralitat del fet cultural, del fet lingüístic i dels fets nacionals.

pectiva cultura, que és una cultura diferent.

No es tracta de dir que una cultura és més bona que l'altra ni es tracta tampoc que en el cas de Catalunya s'hi faci anar els castellers i en el cas de les Balears vostès escolliran, que no vull ficar-me en això, però en el cas de Catalunya que hi vagin uns castellers i ja està: tot el que hi ha és el que hi ha posat el Ministeri, i a més uns castellers que hi posen els catalans.

Això no té sentit. Han de d'entendre-ho. I crec que aquí nosaltres podríem coincidir institucionalment per fer comprendre que aquesta pluralitat és enriquidora i és bona, i si no la troben enriquidora i bona, és, simplement és. I no hi ha res més tossut ni més negatiu que no voler acceptar la realitat.

Al Senat, les llengües de les nacionalitats

En un altre sentit, i això ja no és,

ROLDAN

OFICINES I DESPATXOS S.A.

A la seva disposició en:

- Despatxos Direccional
- Despatxos i Oficines Generals
- Mampares d'Oficina
- Separacions simples i dobles
- Estanteries Emmagatzematge

- Estanteries Gran Càrrega
- Biblioteques
- Cadires i Taules apilables per a col·lectivitats

Complements: Llibres

Cendrers (de peu i sobretaula)
Càixes Fortes, etc.

Eusebi Estada, 68 (carrer del fren de Sóller)
Telèfon 20 98 13

CIUTAT

diríem, una proposta tan pacífica i ja no la situo en el terreny institucional, en tot cas en el terreny nostre perquè no em vull ficar en problemes d'onze vares, nosaltres manifestem la nostra tossuderia perquè en el Senat espanyol es parlin les diferents llengües de l'estat. No farem mai un estat de les autonomies creïble si al Senat, com a cambra de les nacionalitats i regions, no es poden parlar, deixint-m'ho dir així de modest i de simbòlic, i encara que sigui de tant en tant, les llengües pròpies de les comunitats que hi estan representades.

I hem d'insistir al govern que quan parla del programa Lingua a nivell europeu vol dir el català també. He de reconèixer que el Ministeri ha acceptat darrerament reconsiderar aquesta qüestió, i això és important. Cal la insistència també en aquest camp perquè sinó estem donant una visió molt deformada de la nostra pròpia realitat.

Aquestssón terrenys de coincidències, són terrenys de relacions institucionals possibles en algunes de les quals ja hem avançat, però cal reconèixer que encara s'hi pot avançar més.

En aquesta línia, i així acabaré reprenent el que deia al començament, he de manifestar que vull afirmar la nostra posició d'actitud molt positiva, de disposició molt positiva d'avançar en el camp de les relacions institucionals. Tot el que he dit des del punt de vista de possibles relacions institucionals m'he pres la cura -un en va aprenent amb el temps- de demanar al president de la Generalitat de poder dir si això era institucional. Em va dir que sí ara fa un any i m'ha tornat a dir sí, ara, en aquest moment: puc dir que és una proposta institucional.

Penso que tot això defineix, potser, des de la nostra posició el que és el nostre propòsit: volem avançar des del respecte (podríem dir que per nosaltres les Illes són les illes respectades), des d'una posició positiva, d'atenció activa, cap a la possibilitat de progressar en el camp de les nostres respectives relacions institucionals.

Moltes gràcies. □

Biblioteques Municipals

PALMA Carrer d'en Colom i Jaume II

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07 001

SON RAPINYA

Catalina March, s/n.
C.P. 07013

SON XIMELIS

Cap Blanc, s/n.
C.P. 07011

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palou, 9
C.P. 07008

GENOVA

Barranco, 2
C.P. 07015

ESTABLIMENTS

Pça Immaculada, 3
C.P. 07010

SANT JORDI

Bauçà, 31
C.P. 07199

ARENAL

Pça. Gaspar Rullan
Garcies, 5
C.P. 07600

COLL D'EN REBASSA

Albuera, s/n.
C.P. 07007

BLANQUERNA

San Joaquín, 9
C.P. 07003

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, s/n.
C.P. 07009

POLIGON DE LLEVANT

Ciutat de Queretaro, 3
C.P. 07007

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar,
parades 104b/105b
C.P. 07002

BIBLIOTEQUES

MUNICIPALS

Ajuntament de Palma

Intervenció de Joan Verger, president del Consell Insular de Mallorca

Amb una indefinició de competències com la que tenim es fa difícil fer interaccions culturals, econòmiques i institucionals

El parlament de Miquel Roca m'ho ha posat difícil. Però crec que la dificultat que puc tenir jo l'hem d'agrair tots perquè és bo que una personalitat política de Catalunya vengui amb aquesta predisposició, que moltes vegades ens hem demanat des d'aquí si realment existia. Jo he pogut comprovar avui, i fa un any a Barcelona, que així és.

Com bona és la predisposició de la Fundació Acta, a la qual una vegada més li don les gràcies per això que ha fet, per aquestes taules rodones que va muntar al seu dia i per la presentació que fa avui del quadern amb les intervencions que es varen fer en aquell moment.

Crec que no hi ha cosa pitjor que el desconeixement d'un poble respecte de l'altre, i això és el que una vegada i altra precisament crea recels. Jo estic molt satisfet de la interpretació que ha donat de les illes oblidades, perquè una vegada més he de dir que d'oblidades nosaltres no ens en sentim, en tot cas per ventura marginades, i no respecte Catalunya sinó respecte altres llocs. Però deixem fer aquest tema que avui no és el motiu de la nostra intervenció.

Però havia de dir això perquè en part és el resum de la intervenció que havia de fer n'Alexandre Forcades, a qui substitueix perquè, com ja ha dit n'Isidor, per motius institucionals està acompanyant el president de la nostra comunitat autònoma i no pot ser aquí.

El tema de la llengua

Hi ha un tema, que s'ha discutit, s'ha esmentat, i que de qualche manera en aquest quadern es reflecteix una vegada i l'altra i surt constantment a

Joan Verger: Crec que no hi ha cosa pitjor que el desconeixement d'un poble respecte l'altre, i això és el que precisament crea recels.

dins la nostra societat balear. És el tema de la llengua, de si català, mallorquí, menorquí, o jo no sé quantes coses més. Tenc assumit molt clar que tenim un tronc comú, que és el català, i per consegüent tampoc importa fer una batalla campal. Però sí que com a mallorquí vull que es respectin les nostres modalitats.

I això crec que ho hem assumit tots, i que en aquesta línia podem superar d'una vegada per totes les famoses discussions o recels que tenim plantejats nosaltres aquí, no vostès a Catalunya. Perquè si ens trobam a qualsevol lloc ens entendrem perfectament. Però demanam que al mateix temps es conservin les modalitats nostres, que això no vol dir que no puguem aconseguir els objectius que expressava Miquel Roca.

És cert que hi ha hagut recels, per exemple recels entre illes. A mi em va

sorprendre molt (abans de dedicar-me a la política i quan em dedicava a la meua professió) que de cop i resposta un menorquí em digués, i endemés un menorquí amic meu i del meu grup polític: es menorquins tenim dos inímic, sa tramuntana i es mallorquins. Dic: a carai! Si que anam bé, dic, perquè sa tramontana sí que la teniu d'inímic, és cert, però es mallorquins podeu estar ben segurs que no ho som. Voltros vos heu cregut que es mallorquins són inímic de voltros.

Quin sistema podem emprar per superar tot això?

Crec que al llarg d'aquestes legislatures en què hem discutit en el Parlament Balear temes de Menorca, d'Eivissa i de Mallorca que ens han fet conèixer les distintes persones d'un lloc i de l'altre, ens ha permès també al mateix temps superar aquest concepte curiós que existia en les illes

menors respecte Mallorca.

I jo voldria manifestar aquí i deixar clar que als mallorquins no ens preocupa ni volem en absolut tenir cap predomini ni cap voluntat de decidir damunt les altres illes, ni ganes d'influir sobre el que han de fer amb les seves coses. Per tant, els recels es van superant a mesura que existeixen els intercanvis culturals, a mesura que les persones anam xerrant unes amb

les altres... Tampoc hem de creure que en dos dies tot està arreglat, perquè és una qüestió de temps.

Cosa semblant pens que passa amb Catalunya, o de Mallorca respecte de Catalunya. En Miquel Roca, després de la trobada que vàrem tenir sobre el tema dels acords institucionals a la Fundació Acta, a Barcelona, em va

Joan Verger: Feim que les noves generacions aprenguin quina ha estat la realitat històrica dels pobles, i amb el temps els recels es poden superar perfectament. (D'esquerra a dreta: Biel Mesquida, cap del gabinet de premsa de la UIB; Nadal Batle, rector de la UIB i Climent Picornell, vice-rector i director d'EL MIRALL; Andreu Manresa, d'EL PAÍS, Pere Martí i Miquel Payeras, d'EL TEMPS.

dir: a nosaltres ens està passant el mateix: els que teniu els recels sou vosaltres. Nosaltres, com a catalans (i això m'ho va manifestar ell, i supòs que és així) no tenim cap desig d'influir, ni de punyir, ni de voler decidir damunt el que heu de fer vosaltres. I precisament gràcies a aquestes converses que es varen fer, gràcies a les paraules que avui ha dit, pens que podem començar a creure que és possible superar els recels que existeixen en la societat mallorquina.

I just ho farem, i crec que ho hem de fer, oblidant en certa manera el

tema lingüístic, que volguem o no està aquí. Procurar que els nostres al.lots a les escoles aprenguin i assumemquin quina és la realitat, quina ha estat la realitat cultural i lingüística de les nostres Comunitats; oblidar certes generacions, que per ventura són irrecuperables (p'entura jo) i caminar cap a un futur millor. De l'ensenyament sortirà tanmateix la veritat, i la veritat és que en temes culturals i lingüístics podem caminar plegats, conservant, això sí, cada un la seva forma de ser, però que el fet lingüístic no sigui sempre el motiu de conversa

El sector indústria representa al nostre arxipèlag el 10'63% d'activitat econòmica, mentre que a Catalunya representa el 46'76%. A les Balears el sector industrial està subordinat a la demanda interna, i a Catalunya, justament al revés. Davant una activitat industrial escassa o concentrada en els sectors de l'energia, el calçat i la confecció, ens trobam amb una important indústria metal.lúrgica i de productes químics a Catalunya. El turisme sí és una activitat econòmica compartida, però amb importants matisos diferencials.

Josep F. Conrado de Villalonga, delegat general de "La Caixa" a Balears, en el llibre *Les illes oblidades*.

Barcelona, 1991: Ferran Porto, Josep Fc. Conrado i Alexandre Forcades.

quan es discuteixin temes de relacions o d'interrelacions culturals o institucionals entre Mallorca i Catalunya, perquè sempre param allà mateix.

Crec que hem de fer un esforç de superació. Les interaccions culturals i aquests acords institucionals es poden superar, es poden fer avançar sense que sempre, almenys des d'aquí, hagin d'incidir en el primer punt, que és el més conflictiu. Anem, per consegüent, a que les noves generacions (en dir noves generacions podem posar fins als 60 anys, o 70 o 90, fins allà on volguem) aprenguin quina ha estat la realitat històrica dels pobles, i amb el temps pens que els recels es poden superar perfectament. No facem una batalla

Capital i finances: Un capítol important dins l'àmbit de les relacions Catalunya-Balears és el que correspon a les inversions reals i financeres. La presència d'empreses catalanes a les Balears és rellevant en gairebé tots els sectors, per bé que es dona un cert grau de concentració en els sectors de la producció immobiliària, el comerç, la construcció, les finances i el turisme.

Moltes vegades les inversions catalanes han donat lloc a relacions fermes i arrelades. En alguns casos això ha arribat en un punt en què ja no és possible parlar de capital català invertit a les Balears sinó més aviat de capital balear que en el seu origen era català. En altres casos, el que convé és parlar de capital catalano-balear.

Carles Blanes, director general de "Sa Nostra", en el llibre *Les illes oblidades*.

Joan Verger: Vivim preocupats pensant què és el que donarà Madrid, com resoldrem el tema financer, com acabarem d'arreglar la qüestió de les competències... (D'esquerra a dreta: Demetri Peña, president interinsular de PIME; Xim Rada, de PIMEM; Llorenç Tur, vice-president de la Federació de PIMEM; Miquel Pasqual, diputat d'UIM; Alfred Mus, de Convergència Balear; Francesc Albertí, president de CAEB.)

com estam fent constantment de que si jo som valencià o si jo som mallorquí. Conservem que al *perro* li diguin un *ca* a un lloc i un *gos* a l'altre, i no ha de passar res.

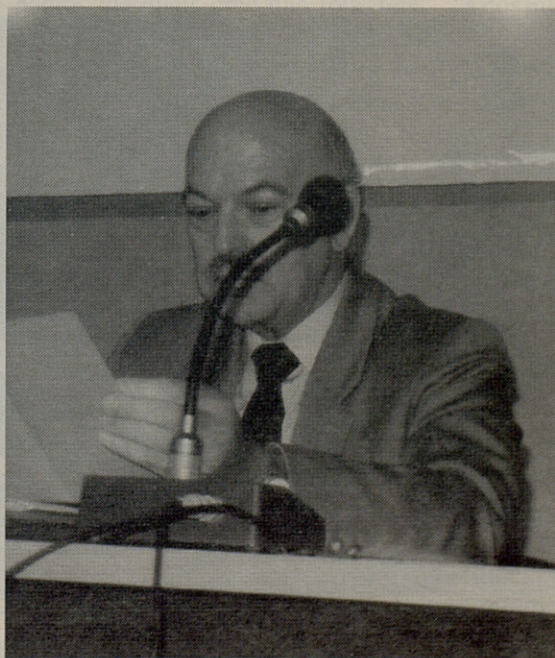
Interaccions culturals i acords institucionals

Certament, pot parèixer que entre les comunitats autònomes avui hi ha

poques relacions institucionals. Jo crec que això en part és cert, però no just respecte de Catalunya sinó respecte de totes les comunitats autònomes, perquè encara estam preocupats o embrancats -és la meua opinió- en un altre tema que d'una vagada per totes també s'ha d'aclarir en aquest país nostre.

Hem de saber definitivament quin serà el futur de les comunitats autònomes, les competències que tendran, perquè avui normalment vivim preocupats pensant què és el que donarà Madrid, com resoldrem definitivament el tema financer, com acabarem d'arreglar tota la qüestió de les competències... El pacte autonòmic serà suficient o no serà suficient? Haurem d'anar més enllà o no hem d'anar més enllà?... Amb una indefinició així es fa difícil pensar a fer interaccions culturals, econòmiques i institucionals.

Crec que en aquests moments s'estan perdent

Carles Blanes.

esforços importants que dificultaran després totes aquelles iniciatives institucionals d'interaccions culturals entre comunitats autònomes. Crec que és totalment necessari que acabem aquest procés, que sàpiga cadascú quin és el seu paper.

I aquí tendrem moltes discussions, idò les tendrem. Qualcuna, per desgràcia, crec que la podrem tenir amb les comunitats històriques. No li demanaré a en Miquel Roca que em contesti, ni molt manco, però jo sempre m'he fet una pregunta a mi mateix: les comunitats històriques, a les quals hem d'agrair que a Espanya hi hagi autonomies, ¿qualque dia permetran que totes les comunitats autònomes tenguin el mateix sostre competencial? Deix la pregunta perquè cadascú se la contesti i el temps dirà què hem de fer respecte aquesta matèria. Segurament no totes poden tenir el mateix sostre, perquè jo supòs que a la comunitat de Madrid no li deuen interessar les competències en ports. He de creure, per tant, que sempre hi haurà d'haver certes diferències entre unes i altres.

Interaccions econòmiques

Jo també, les transaccions econòmiques, com ha dit molt bé en Miquel Roca, les deixaré fer. Crec que hi ha molta gent que se n'ocupa. Crec que en el món econòmic, el món empresarial se sap moure lo suficient per fer totes les coses que hagi de fer, i més, afortunadament.

Però respecte a les altres, encara estam, dic, encara ens trobam en la situació d'indefinió.

És cert que són molts els temes que podem i que haurem de compartir en els quals haurem d'arribar a acords institucionals amb Catalunya. Avui llegia que tan poden ser de medi ambient, com de temes universitaris, com de qualsevol matèria. Si Catalunya de per si és petita, ¿com no ens hem de situar nosaltres si volem ser realistes davant d'una Europa de les regions que no sabem com acabarà però que de fet jugarà un paper important en els nostres plantejaments? En la meua opinió, estim necessari i crec que seria bo que hi hagués la consciència de caminar cap a acords institucionals i interaccions culturals amb Catalunya.

Jo som un admirador de Catalunya

i ho he confessat sempre. Un poc recelós, també som dels mallorquins recelosos, també som d'aquells pagesos que tenen el seu recel. Jo estic ben disposat a superar-los i sé cert que els superarem. P'entura perquè hi vaig estudiar set o vuit anys, p'entura perquè tenc molts amics allà i perquè realment hem de reconèixer que com a país i com a comunitat autònoma se sap moure molt bé.

Contaré una anècdota curiosa. Acabada la guerra de Kuwait va venir un senyor i me diu: vostès de sa llista d'això, no fan res perquè ses empreses mallorquines puguin estar a sa reconstrucció de Kuwait? Miri, no ho sé, ara m'ho pensaré, a veure si qualcú fa qualque cosa. Curiosament em va contar, no sé si és vera o no, jo tampoc ho vaig anar a esbrinar, però sí que em va parlar de la inquietud de la Generalitat perquè les empreses catalanes estassin a la reconstrucció econòmica de Kuwait, i és una cosa que fa reflexionar.

Nosaltres mateixos, el dia de demà serem capaços de muntar tota una estructura com aquesta, amb l'agilitat que tenen ells? Jo pens que no. Com ha dit molt bé n'Isidor Marí, crec que

Joan Verger: No li demanaré a en Miquel Roca que em contesti, però, ¿les comunitats històriques permetran que totes les autonomies tenguin el mateix sostre competencial?

I pel que fa, finalment, al que jo voldria que fos una nació en la qual em sentís còmode perquè la meua identitat cultural i lingüística hi estigués identificada, potser, crec que és una alternativa que s'ha pres des de la institució on ara faig vida. I és que segurament el món de la cultura catalana té una porta oberta si es decideix pel món de la tecnologia, dels béns tecnològics i per un accés directe al món d'Europa sense intermediaris.

Nadal Batle, en el llibre *Les illes oblidades*.

Nadal Batle, rector de la Universitat i Climent Picornell, vice-rector.

en un futur, si no sabem arribar a acords amb comunitats autònomes semblants a la nostra, serem els qui més hi perdrem. Per això jo recoman, és la meua opinió, que caminem pas a pas i siguem molt respectuosos amb els temes culturals, amb el tema de la llengua, perquè sempre he mantengut el principi que diu que la cultura s'ensenya però no s'imposa.

Afortunadament avui en Miquel Roca ha donat tota una lliçó de com no volen ni vénen a imposar res sinó a compartir, de la qual cosa me n'alegr enormement. Caminem cap aquest intercanvi que hi ha hagut, ocasionat o promogut per la Fundació Acta, intentem arreglar d'una vegada per tot aquest estat de les autonomies que crec que impedeix certes actuacions

que podríem posar en marxa. Jo som dels convençuts que Catalunya i les Illes tenen un futur important que compartir, tant a nivell d'interaccions culturals com d'acords institucionals i crec que les institucions de les nostres illes han de fer les passes necessàries per caminar en aquesta línia.

Si Catalunya tota sola és petita, nosaltres devem ser una formiga. Si entre tots dos som un poc majors, serà necessari que arribem, dic, a aquells acords als quals crec que tots, tots, estarem disposats. Els recels que existeixen els podem superar, i la millor manera de fer-ho és amb actes com el que vostès han organitzat i que ens ha donat a conèixer tant a la gent de Catalunya com avui a la gent d'aquí.

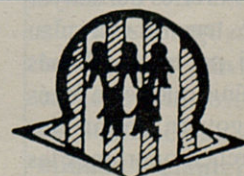
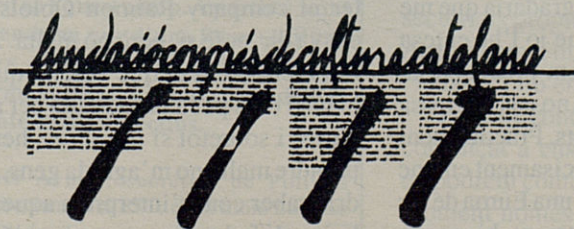
Torn repetir les gràcies i esperar que

tenguem altres ocasions, p'entura patrocinades per les pròpies institucions de l'illa, perquè la coneixença sigui un poc millor, i que aquesta situació de mirar-nos com els fesols que qualche vegada hem tengut no deixi de ser sinó una anècdota entre una sèrie de persones, unes poques, que sempre n'hi haurà, i nosaltres caminem cap el futur que tant necessitam.

Si Europa avui per avui és una incògnita (però que se superarà d'aquí a dos mesos, o d'aquí a dos anys, com s'ha dit), crec que el que hem de fer és deixar-nos d'històries i començar aquells acords culturals, que si de moment han de ser culturals em sembla que també haurien de ser en molts altres temes, perquè ens fan falta tots.

Moltes gràcies. □

**AMB EL
SUPORT DE**

**FUNDACIÓ «SERVEIS DE
CULTURA PER AL POBLE»**

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c. del Mar, 6, 3r.
07012 PALMA

Col.loqui

*Després que acabassin els parlaments en l'acte de la presentació del llibre **Les illes oblidades**, Isidor Marí va obrir el col.loqui. Si exceptuam petits retocs obligats d'estil, publicam íntegrament les intervencions enregistrades.*

Isidor Marí.- Bé, les idees, les postures estan plantejades. Ara obrirem un col.loqui en el qual hem de fer una sèrie de consideracions operatives perquè es pugui parlar de tot i tothom tengui ocasió d'intervenir. (Fa les consideracions.)

Pilar Rahola.- (La primera part de la pregunta la recull molt imperfectament la cinta i no la podem transcriure.) Més enllà de la necessitat de definir encara més totes les competències de les Illes, tanmateix es recull la impressió dels respectius Estatuts, que hi ha un camp possible a jugar que no està gens exhaurit. El que pregunto és, ja que em sembla que la pilota està en el vostre camp: alguns dels acords possibles que ha plantejat Miquel Roca en aquesta taula, seran recollits pel govern balear? I si han de ser recollits, quins li semblen més possibles i més probables?

Joan Verger.- Jo no som representant del govern balear, aquí som president del Consell Insular de Mallorca, però som membre-soci del mateix grup polític. Lògicament, com poden suposar, les ofertes del senyor Roca, que endemés tenen el vist i plau del senyor Pujol, i, per tant, amb més motiu, crec que l'únic que he de fer és traslladar-les al govern perquè les estudiïn i si les creuen oportunes les posin en marxa. Clarament, crec que podem arribar a qualsevol acord i no just en els que ha proposat el senyor Roca.

Les culturals són propostes importantíssimes, es poden recollir totes, jo les traslladaré al govern. Però també em preocupa que enfoquem aquestes

Pilar Rahola: Alguns dels acords possibles que ha plantejat Miquel Roca, seran recollits pel govern balear?

relacions avui per avui, torn a repetir, just des d'un caire cultural i lingüístic. Econòmiques, totes les que vulguin, i culturals també, per què no?, si les enfocam des d'una pluralitat d'actuacions -econòmic, cultural, investigació-, crec que tenen futur. I crec que això és el que espera la majoria del poble mallorquí que nosaltres fem. Si la pilota està en el nostre camp procurarem xutar i fer gol, perquè val la pena.

Josep Moll.- En Miquel Roca s'ha queixat una mica que una frase seva ha estat mal interpretada. Hi ha una frase seva i d'altres distingits polítics catalans que a mi m'agradaria que me la interpretàs, si és que jo l'he entesa bé, que seria el que em preocuparia. Diuen: el federalisme no ens interessa perquè ens iguala a tots. Pràcticament es ve a dir això. Jo precisament entenc que tant si anam cap a una Euroa de les regions -que evidentment hi anam,

encara que sigui a pas més aviat lent-com si anam a un estat de les autonomies en plenitud, totes les comunitats autònomes han de tenir el mateix nivell competencial. És la pregunta que li formulava en Joan Verger.

Joan Verger.- Però jo no he demanat resposta...

Josep Moll.- No, no... Perquè hi ha aquella famosa frase de *café para todos* que des de Catalunya es veu molt malament, perquè diuen que *café para todos*, no. A mi, és clar, sí que m'interessa *café* per a tots, i estic d'acord amb l'observació que em va fer el company Raimon Obiols que em va dir, *café* sí, però no malta. Això és precisament el que volem, que no hi hagi *café* per a uns i malta per a uns altres, i sobretot si nosaltres hem de prendre malta no m'agrada gens. Vol-dria saber com s'interpreta aquest re-buig al federalisme en funció que

Barcelona, 1991. D'esquerra a dreta: Josep Moll, Miquel Roca, Aina Moll, Joan Verger, Lluís Armet i Mateu Morro.

igual a totes les comunitats autònomes.

Miquel Roca.- Contestaré la primera pregunta i la que deixava enlaire

Jo, sincerament, crec que un dels aspectes importants perquè es produeixin finalment acords institucionals que tinguin entitat és que la relació entre les societats diferenciades sigui més permeable. Ara és, en alguns camps, inexistent. Tot just s'observen moviments de coincidència en aspectes econòmics, i fins fa poc fins i tot s'entenia que hi havia uns interessos antagònics en alguns camps. Tothom deu recordar la tradició lliurecambista del País Valencià, fonamentada bàsicament en un concepte exportador, i la tradició més proteccionista catalana, per la seva base industrial, i la importància del sector turístic a les Illes, que competeix amb un sector turístic català i amb una situació de dificultat amb les polítiques que es feien en aquest camp. A partir d'aquí entendrem que d'una forma o d'una altra el que no ha existit és una permeabilitat o una coincidència d'interessos objectius.

Lluís Armet, secretari de Política Institucional del PSC, en el llibre *Les illes oblidades*.

l'amic Verger. Que consti que no la contestava pura i simplement per no posar-vos problemes. Perquè la pregunta exacta era que en Miquel Roca digui si està disposat que tots nosaltres tinguem el mateix sostre competencial. Estic disposat perquè tingueu el mateix sostre competencial que vosaltres mateixos demaneu per a vosaltres mateixos amb un pacte autonòmic que jo no puc firmar. (Aplaudiments.)

Segon punt. Jo no sóc federalista, i potser si descrivíssim què és el federalisme, potser sí. Però és que no hi crec en les paraules aquestes. Perquè vull dir que el federalisme és el iugoslau, el de la unió soviètica, és el de Mèxic, és el de Veneçuela, és el d'Alemanya... Jo crec en que em diguin que això vol dir més o menys. Si em dius que això vol dir més diners, més autogovern, més policia, més reconeixement de la pròpia identitat, més capacitat de tenir polítiques sectorials pròpies, home!, parlem-ne. Ara, si com a mínim em diuen només "federal", no em diuen res.

Pertant, continguts. I quan m'hagin començat a ensenyar els continguts, en podrem començar a parlar. Però de moment només en fan un acte de fe. Doncs, no, no en sóc, no en vull ser.

Quan m'hagin dit el contingut, sí, o no. Per tant, jo espero la transcripció dels continguts, i vull que s'entengui que no és una actitud de malfiança,

Crec que l'existència d'un nacionalisme polític a les Illes Balears és un fet d'una gran importància; és un fet d'una importància històrica. Mai a les Illes Balears hi havia hagut, present en les institucions, una força política pròpia. És un fet nou en la història de Mallorca. Voldir que alguna cosa ha canviat a les Illes, que aquest canvi que ha generat el modern turisme de masses i els canvis socio-econòmics subsegüents han generat també uns canvis d'un altre caràcter. I la nostra presència en les institucions ha anat encaminada a plantejar una política de recuperació de la nostra identitat nacional.

Mateu Morro, secretari general del PSM-NM i batlle de Santa Maria del Camí, en el llibre *Les illes oblidades*.

sinó simplement d'experiència.

Perquè si ja tenim problemes... Aquí hi ha una cosa molt curiosa. La Constitució espanyola diu tota una sèrie de coses, i quan es va aprovar, en terminologia i expressió de pràcticament molts pares constitucionals, també deien -jo no ho vaig dir mai- "això és una estructura quasifederal". Doncs no, perquè ara resulta que hem de llegir la constitució amb voluntat federalista. Però, fins ara què estavem fent, doncs? No ho entenc.

De veritat, ara el que necessito saber és si l'article 149,2,23 s'interpreta així o aixà, i a partir d'aquí tindrè idea del que vol dir el federalisme. Sóc terriblement desconfiat de les grans expressions perquè penso que normalment són sortides brillants de situa-

Josep Moll: Voldria saber com s'interpreta aquest rebuig al federalisme en funció que iguala totes les comunitats autònomes.

cions galdoses, i en aquest moment és una mica el que ens trobem. Però ja anirem avançant i ja veurem què passa i què dona de si. I m'excuso, perquè jo no la volia contestar la pregunta, però gairebé m'hi heu obligat.

Aina Moll.-

M'ha preocupat una mica veure que en Joan Verger considera que primer hem de resoldre el problema amb l'Estat i saber què seran les autonomies abans de començar a fer aquestes altres relacions institucionals, perquè em fa l'efecte que tal vegada, i això ho heu de demanar a en Miquel Roca, seria important començar aquestes

relacions precisament per accelerar i fer que el resultat d'allò que hagin de ser les autonomies, i concretament la nostra, ens afavoreixi. En aquest moment tenc una mica la impressió que el problema a Madrid és que les comunitats històriques no protestin gaire i deixar-nos a tots els altres dins el mateix sac. I llavors resultaria el que passa amb el MEC ara, que l'única comunitat autònoma de llengua no castellana és la nostra -i això duu problemes seriosos- i si les relacions s'haguessin de decidir per un acord entre totes les altres comunitats i Madrid, no sé si ens aniria gaire bé. Per tant, ara que els catalans negocien i s'han de preocupar per aconseguir doblers i moltes altres coses, si hi hagués unes

relacions oficials (oficials o oficioses, això ja no ho sé) entre Catalunya i

Ara enstrobem amb un fet paradigmàtic, i és que l'estat de capital, a Catalunya i les Balears, és el més baix del regne d'Espanya.

De manera que si continuem per aquest camí, aquestes transferències de Catalunya i les Balears a la resta del regne, que s'han de produir amb una certa ponderació (som solidaris, però no descosits) faria que Espanya s'empobris.

És a dir, que aquí hi ha un segon punt de contacte. Catalunya i les Balears tenen una balança fiscal absolutament descompensada; cal dir que, naturalment, Catalunya i les Balears han de fer alguna aportació a la resta del regne perquè, si no, es provocaria la suspensió de pagaments. Si no aportem recursos nosaltres, qui els aportaria? Però ara es fa d'una forma completament desmesurada. Això fa que, de cara a les negociacions del futur sistema de finançament, Catalunya i les Balears, i no solament per proximitat -que és ben cert que la proximitat és un tema de primer ordre-, no solament per cultura -fonamental-, no solament per llengua, sinó per la pròpia estructura, no tenim altre remei que fer feina conjuntament per explicar que formem part d'un estat, i que necessitem una aplicació dels principis de finançament justa i proporcionada.

Alexandre Forcades, Conseller d'Economia i Hisenda, en el llibre *Les illes oblidades*.

Miquel Roca: Estic disposat perquè tingueu el mateix sostre competencial que vosaltres mateixos demaneu per a vosaltres mateixos amb un pacte autonòmic que jo no puc firmar.

Balears i que els catalans sabessin què volen els balearics i aquí en la mesura que poguessin procurassin ajudar-hi, tal vegada hi sortiríem guanyant tots.

Joan Verger.- No és que mentengui que primer hem de resoldre els problemes amb l'Estat... Dic que les comunitats autònomes, avui, estan molt tancades en si mateixes perquè estan pendents de resoldre quin serà el model definitiu. Inclús les històriques, aquestes que tenen competències en sanitat i educació -a Andalusia tenen uns problemes immensos de finançament que els obliga a estar discutint i rediscutint constantment el tema-. Les comunitats autònomes, almenys la nostra, i crec que les altres són iguals, feim la sensació que no volem relacions institucionals amb altres comunitats perquè estam molt preocupats per aquest tema puntual d'avui per avui. I a més, jo no crec que es tracti que Catalunya defensi davant Madrid els interessos de Balears, som nosaltres que els hem de defensar. Ho dic per si no t'he entès malament. Crec que hem d'anar cap al que era la intenció d'aquesta Fundació, a les relacions que ens puguin afavorir a tots dos, en temes culturals, en temes econòmics, en temes de representació, en temes que dos sempre és millor que un.

No és que la preocupació darrera hagi de ser acabar els traspassos, sinó que aquesta preocupació de no estar consolidat l'Estat de les autonomies ens frena les possibilitats d'arribar a relacions institucionals amb altres comunitats autònomes.

Miquel Roca.- Dues coses. Són, agafant la teva intervenció, Aina, però certament no són resposta al que deies. La primera és que tenim un problema de finançament molt important i, per exemple, les comunitats que tenen ja transferit tot el servei de la sanitat el tenen especialíssim també en el camp de la sanitat. Ja ho he dit, aquest és un

Miquel Roca: L'autogovern no potser ni una moda ni la superació d'una frustració. Com que aquells tenen això, jo també... Perquè s'acaba dient: com que aquell és un desgraciat, jo també.

problema molt greu, però és un problema al qual ens hem d'acostumar, també, perquè el tindrem durant molt de temps. Si als Estats Units avui els estats federals el que discuteixen a Washinton són els "calés"! Això dels diners és sagrat i és una discussió que durarà.

Vull dir que és evident que hem de tenir sistemes de finançament més bons, més automàtics, més justos, però ens correspon a nosaltres fer l'esforç perquè aquests temes, molt importants, no arribin a obstaculitzar la nostra capacitat de seguir avançant en altres camps, perquè no fos cas que mentre esperes el gros, ni en el petit avances.

I segona qüestió. Crec que hi ha en aquest moment, en el debat autonòmic a nivell d'estat, un concepte molt important que pren el punt de partida en la pregunta que abans feies, Josep. L'autogovern no pot ser ni una moda ni la superació d'una frustració. Com que aquells tenen això, jo també... Perquè s'acaba dient: com que aquell és un desgraciat, jo també. No. Ni és una moda, ni és pura i simplement el que en diríem el mimetisme.

No parlo en aquest moment de les Illes perquè l'exemple que diré és molt clar que no és per a aquí. Hi ha hagut gent, en el conjunt de l'estat,

que s'ha cregut que autonomia volia dir ser ric. Doncs no. Com algun ciutadà de l'est es va creure que democràcia volia dir menjar cada dia. Doncs no. Hem de començar explicant

Seria, per exemple, absurd parlar de federar les nostres comunitats autònomes, i no perquè la Constitució espanyola ho prohibeixi, sinó perquè la consciència col·lectiva no acceptaria en aquests moments tal plantejament. La prohibició constitucional em sembla absurda, però només constitueix una situació conjuntural, i l'únic dubte que tenc és quant temps durarà aquesta conjuntura. El tema és: ¿voldrien, en aquests moments, els illencs, els valencians i els catalans una federació de les seves comunitats autònomes?

Sens dubte podem afirmar rotundament que els illencs i els valencians segur que no. I em fa por que els catalans, si la volguessin, seria amb una voluntat unificadora poc adient per emprendre la construcció, institucionalment parlant, dels Països Catalans.

Josep Moll, vice-president del Parlament Balear, en el llibre *Les illes oblidades*.

què resol i què no resol, què és i què no és aquest concepte de l'autogovern, perquè si no ens posarem en una situació bastant esquizofrènica de no arribar mai a trobar satisfacció amb el que tenim. No perquè et falti, que també és un motiu d'insatisfacció, sinó perquè dius: si això no em resol que jo tingui una carretera... És que aquest no és el problema. Crec que aquest és un exercici que nosaltres, des de les Illes i des de Catalunya, hauríem de fer fer als nostres ciutadans i sobretot als ciutadans de la resta de l'Estat.

En tot cas deixeu-me dir des de la perspectiva meua, gens institucional i gens partidista, ara ja de ciutadà, que a mi m'interessa que la gent entengui que quan els catalans que volem més autogovern el demanem, no el demanem per ser més rics, ni per tenir més carreteres, sinó simplement per sentir-nos més nosaltres mateixos. Si això no està lligat d'una manera o altra no construirem una estructura intel·ligible, estarem construint etèriament, abstractament i malament.

Aquí tothom està parlant del conflicte que representa que Dinamarca hagi dit que no. Això és important, ja ho he dit abans. Però la vergonya europea no és Dinamarca. La vergonya europea és que acceptem el fet de Iugoslàvia i que s'estiguin matant allí, i que els europeus estiguem aquí tan "panxos" mirant ara qui ve de turisme -que és molt bo que vinguin, eh!, i que vinguin a casa a nostra, que vinguin mentre mirem com els servis maten els croates i els croates els eslovens, i als macedonis els pela tothom... i nos-

Joan Verger: M'agradaria omplir el teatre amb grups catalans o mallorquins, però han estat un fracàs absolut. Si algú vol el Teatre Principal, li deixarem: no li cobrarem ni li pagarem res, però tots els "gastos" seran seus. No crec que hi estigui massa temps.

altres tan tranquils! Quin carai d'idea d'Europa atractiva poden votar els danesos, i podríem arribar a votar nosaltres, si resulta que això no és garantia que siguem beligerants en defensa de la llibertat a la seva frontera!

Què vol dir això? Que les grans idees sempre les domina al final l'esperit. Després l'esperit s'ha de traduir en coses concretes i ha de passar als aspectes més prosaics (que és la meua especialitat), per entendre'ns. Però d'entrada, cal que les grans idees tinguin un contingut espiritual perquè, si no el tenen, no podem motivar ningú.

Lluís Colom.- Una pregunta per al senyor Verger. Baixaré de les grans expressions a coses molt concretes. Don l'enhorabona al senyor Verger tant pel que he llegit al llibre com pel que ha dit ara, perquè es veu una gran superació de recels per part seva respecte de Catalunya i perquè considera que s'ha d'avançar en la superació d'aquests recels dels mallorquins cap els catalans.

Però vull dir que en una cosa en què ell sí que té competència com és el Teatre Principal, al llarg dels darrers anys i amb la persona que té al capdavant del Principal, supòs que és ben conscient que no ha avançat gens, sinó tot el contrari. És a dir, mantenir una persona com el director del Teatre Principal, que té atravesat el català, en un càrrec de confiança davant totes les crítiques, amb una programació que ve de Madrid i que quan es produeix aquí amb actors mallorquins fa obres en castellà, com Don Juan Tenorio, que produeix any rere any, el director del Principal sembla posar un poc en contradicció aquest esperit de superar recels.

Jo entenc que possiblement hi ha moltes persones que els hem superat i que hi hagi persones dins el partit en què està el senyor Joan Verger que no els han superat, i que a lo millor ell, com ha demostrat en un incident que hi va haver en el Teatre Principal, possiblement els ha superat. Però crec que pot comptar que la societat ma-

llorquina ha anat molt més enllà del que suposa mantenir una persona així.

Volia demanar-li, si no veu una gran contradicció entre aquest fet concret de la seva competència (i jo crec que el teatre és molt important pel fet col·lectiu que representa en el marc cultural), i per què no hi ha hagut cap conveni amb el Centre Dramàtic de la Generalitat de Catalunya?

Joan Verger.- Li contestaré així de clar: el Teatro Principal, ja que es tracta...

Lluís Colom .- Teatre.

Joan Verger.- ... sí, teatre... Al Teatre Principal, ja que es tracta d'un tema puntual i no crec que avui hàgim de tractar temes tan puntuals, tant faran obres en català com en castellà, i no és en Serafí, som jo. El Tenorio el demana gran part de la societat mallorquina, perquè omple. I jo no tenc cap inconvenient que si un grup de teatre en català ve al Principal i omple, tindrà el teatre a la seva disposició.

El que passa és que, per desgràcia, una sèrie d'obres que es varen fer en català varen ser un absolut fracàs, fracàs espantós. Per consegüent, deixem aquest tema, que nosaltres, des de les institucions, posarem un teatre a disposició dels grups perquè facin el teatre que vulguin, però, per l'amor de Déu, no em demanin un teatre que si el pos en la línia que vostè diu, si ara ja ens costa molt, ens costarà quaranta vegades més, i ja ens costa bastant.

M'agradaria, m'entusiasmaria que el Teatre Principal s'omplís cada dia obrint les portes a grups catalans o mallorquins. Però no és així. I si qualcú el vol, si vostè el vol, o algun grup de teatre el vol, li deixarem, no li pagarem res, tampoc li cobrarem res, però tots els "gastos extra" seran seus. No crec que hi estigui massa temps. És una pena. Si vostè em diu que la política teatral que feim les instruccions no és

bona, ho podem discutir. Però del Principal no ens podem permetre el luxe que cada vegada que obrim les portes o no hi vagi ningú o pràcticament ningú. I li diré així de clar: si vostè em duu un teatre i es compromet a omplir-lo, no es preocupi que farem tot el teatre en català que vostè voldrà.

Lluís Colom.- Jo havia demanat la relació amb el Centre Dramàtic de la Generalitat... (no se sent la resta del comentari).

Joan Verger.- Bé, però jo sí. Vostè em demana per què mantenc el director, idè perquè sí. Perquè és una persona de la meua confiança, i no hi ha més. Per això no ho hem fet? Doncs no, no ho hem fet. Això no vol dir que no ho considerem. I li torn repetir: li ofereixo el Teatre Principal si vostè es compromet a omplir-lo, eh! Així de clar.

Maties Oliver.- És respecte la personalitat del senyor Roca, i m'estranya que no surti la qüestió perquè pot tenir incidència en el tema de què parlam. Perquè a part de secretari general del partit hegemònic a Catalunya i, segons es diu, possible candidat a una presidència de la Generalitat, no oblidem que el senyor Roca també és el líder

Sense una relació estreta dels partits d'ideologies similars o semblants en aquests àmbits, difícilment acaba avançant cap política institucional. Aquesta em sembla que és una reflexió òbvia, però que té molta més importància que no s'ha dit ni s'ha reconegut mai.

Lluís Armet, secretari de Política Institucional del PSC, en el llibre *Les illes oblidades*

de la quarta o cinquena força política espanyola en el Congrés de Diputats, i a més a més una força amb una força creixent, valgui la redundància, perquè tots veim que el govern central, cada vegada més, consulta i consensua més coses amb els nacionalistes catalans i bascs. I segons les previsions de les properes eleccions, també es podria escaure que aquesta força encara tengués més pes i fins i tot participàs, en certa manera, diguem, en la responsabilitat del govern de l'estat.

Jo crec que des d'aquest lloc, el senyor Miquel Roca, dins aquest esperit de col·laboració de Catalunya amb Mallorca, també podria fer un bon servei als interessos del país balear

Maties Oliver: El govern central, cada vegada més, consulta i consensua més coses amb els nacionalistes bascs i catalans. ¿El govern balear realment pot arribar a demanar o utilitzar aquests serveis valiosíssims? (Pere Martí, Maties Oliver, Ferran Gomila.)

fent una mica d'interlocutor vàlid, tot l'extraoficial que es vulgui, quant a aquestes peticions bàsiques o institucionals de la comunitat autonòmica nostra.

Això és el que volia preguntar: com veu ell aquest tema, i si el govern balear realment pot arribar a demanar o utilitzar aquests servicis valiosíssims.

Miquel Roca.- Una precisió en el terreny de la sincera modèstia, una altra en el de la petulància, i la resposta. En la sincera modèstia, jo no sóc candidat a res, no em compliqui l'existència, per favor. Segon punt: som la tercera força, no la quarta o la cinquena, per precisar el petit orgull. I la resposta: lamento molt, segurament, defraudar-lo, però jo no puc ser ni haig de ser interlocutor de les Illes. Ho sento, però traïria raons molt elementals, molt bàsiques, i fins i tot el sentit d'aquella expressió que jo deia *les illes respectades des de l'atenció activa i positiva*.

Ferran Porto.- Jo crec que avui s'ha tractat, per part del senyor Roca, un tema d'extraordinària importància, a nivell regional i dins tota la política de cara a Europa, que és posar damunt aquesta taula i a l'abast d'aquest auditori la qüestió de la necessitat de donar resposta al punt de vista de les pròpies regions. Jo crec que és un fet necessari, imprescindible.

Nosaltres, des del caire empresarial, si bé és cert que les relacions empresarials van, supòs que per sort, molt per davant de les qüestions polítiques, necessitam ja des d'ara poder acudir a Europa, perquè sabem i notam dia a dia que les directrius, el que allà s'està coent, ens repercutirà més prest

Ferran Porto: S'ha posat damunt la taula la qüestió de la necessitat de donar resposta, a nivell regional i dins tota la política de cara a Europa, al punt de vista de les pròpies regions.

o més tard (jo crec que més prest). I necessitam també moltes vegades, a l'hora d'acudir a tocar a les portes d'Europa, aquesta xarxa o vertebració mínima a nivell de regió, jo diria de regió de la Mediterrània nord-occidental. I crec que a més tenim tots els elements per tenir-la.

Per tant, la meua pregunta és la següent: saber a quin nivell estan els contactes, els projectes (si és que n'hi ha algun), per part de la Generalitat i del Govern Balear, a efectes de crear aquesta mínima vertebració per tenir una certa veu com a tal regió, perquè mentre no es facin passes l'únic que feim és retxes dins l'aigua i deixar que passi el temps.

Jo entenc que de cap manera es pot excusar no arribar a aquesta vertebració o no fer les passes cap a ella per raó que encara no s'ha lograt el sostre de poder que es vol assolir. Jo entenc

que això no és possible perquè el temps corre en contra nostre.

Miquel Roca.- En aquest cas li contestaré molt concretament des del vessant estricte de Catalunya i de la Generalitat, perquè no conec el que es pugui fer des de les Illes, i en tot cas hi ha un representant més qualificat que jo que pot parlar en nom del govern balear.

Nosaltres estem fent el que podem, i més, en el camp de la nostra presència europea. Per exemple, fonamentant una cosa que fa temps que ens funciona i que ens funciona bé: és el que en diem el Patronat Català pro Europa, que té una instal·lació a Brussel·les que ens permet actuar com antena i com assessorament per conduir el món empresarial en els seus contactes d'acció comunitària.

Segona qüestió: hem obert, en el camp del que en diem la internacionalització de l'economia, oficines d'un ens que hem constituït que se'n diu COPCA, (Consorci de Promoció de Catalunya, em sembla) que vol dir ajudar a que es guanyin la vida els empresaris venent a fora, en definitiva.

Hem fet COPCA perquè no podem tenir les agregadureries comercials, però sí que les hem de substituir perquè no funcionen. Aleshores hem de fer això a un lloc i a un altre. I estem fent una altra cosa molt clara: potenciar tot el nivell de les relacions de cada departament en la defensa dels interessos europeus. El nostre paper ha de ser en aquest sentit i l'hem de fer. Ho hem dit, i el president de la Generalitat hi insisteix constantment, nosaltres no podem ser neutrals en aquest tema, hem de ser molt beligerants, perquè els altres ho són. Els

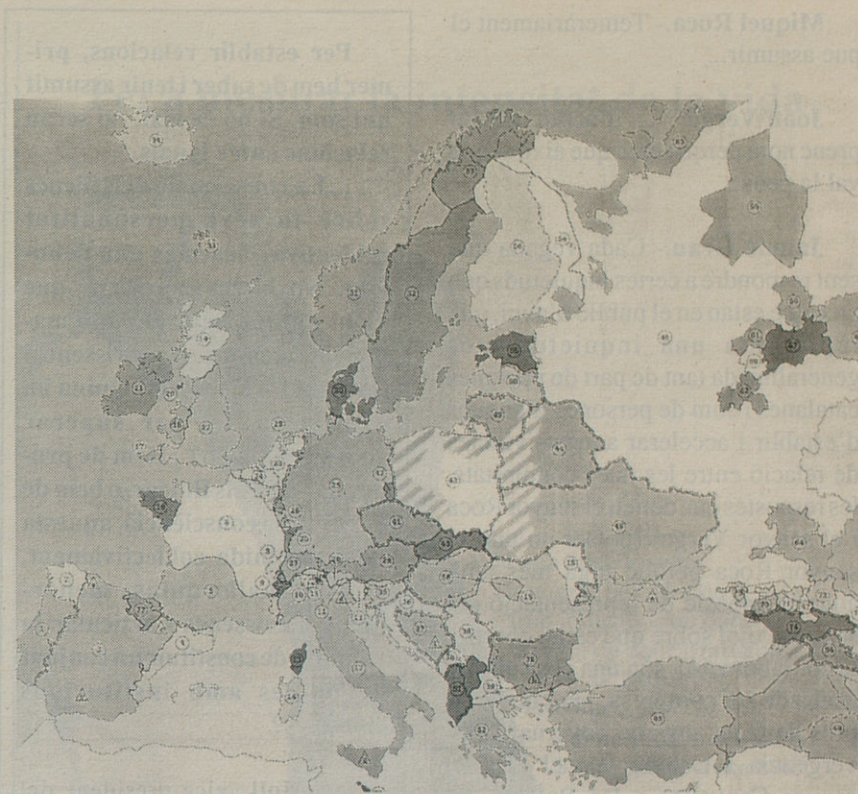
lobbys europeus regionals i sectorials són d'una gran, gran, eficàcia. Per això no podem estar contemplant com els altres actuen, nosaltres hi hem d'anar, allà.

I en aquest sentit he de dir que l'actitud del govern central i del ministeri d'afers exteriors faciliten extremadament la nostra acció, almenys des de fa un temps. Si inicialment hi posaven certes reticències, darrerament la faciliten extraordinàriament. D'això en surten coses que poden ser positives per als sectors econòmics: mantenir actuacions que a nosaltres ens afecten (en el sector del cava, posem per cas, o ara que acabem d'obtenir una disposició que ens resulta bastant tranquil·litzadora en el món del sector tèxtil, recent, de fa unes hores).

Europa és un gran lobby, des del punt de vista econòmic, i no podem pura i simplement confiar en el que són les accions oficials, no perquè no ho facin bé, sinó perquè el problema està en que és un gran lobby, i cal que treballem en aquesta línia. És un vessant del qual estam bastant satisfets però reconeixem que ens queda molt encara per avançar. Per exemple, els italians van descobrir aquesta via fa molt de temps i els ha anat prou bé. Hem de treballar molt en aquesta línia.

Vostè té tota la raó. Hem de fer grans lobbys i des d'aquests lobbys començar a definir quina és la nostra política regional europea, perquè tindrem adversaris poderosíssims, entre d'altres els propis estats. Vostè entengui una cosa: repartir subvencions és poder i la temptació de tot estat és dir: que m'ho doni la Comunitat Econòmica Europea i jo ja ho repartiré. I sense ser malfiats, a nosaltres en agrada una altra fórmula, que consisteix que digui: ho regionalitzem, i ho reparteixen vostès.

Aquesta és una gran confrontació en què no tens com adversari l'estat espanyol, que és important, sinó els italians, els alemanys, els anglesos, etc. La regionalització no és un concepte grat a Europa, i no per raons polítiques: d'entrada raons econòmiques,

Miquel Roca: La regionalització no és un concepte grat a Europa, i no per raons polítiques: d'entrada raons econòmiques, de poder, i després les raons polítiques

ques, de poder, i després les raons polítiques, però d'entrada raons econòmiques i de poder. I això requerirà un gran debat. D'aquí la importància de determinades institucions de poder regional europeu, perquè són poder i futur econòmic dels nostres respectius països.

Evidentment, hi ha hagut coses positives els darrers anys. Ahires parlava de TV3. Jo voldria referir-me a dues iniciatives d'abast popular com van ser el Congrés de Cultura Catalana i el Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana. Però, d'iniciatives d'abast popular, en fan falta moltes més. Hi ha una necessitat absoluta d'iniciatives que permetin un coneixement, una comunicació, una presència i un avenç cap endavant de les Illes.

Mateu Morro, secretari general del PSM-NM, en el llibre *Les illes oblidades*.

Joan Verger.- M'agradaria just afegir una cosa. És en certa manera el que comentava abans. Crec que les relacions que cercam amb Catalunya s'haurien d'aprofundir també en aquesta línia. És difícil pensar que des de les illes Balears nosaltres poguem tots sols tenir aquests instruments que té Catalunya davant Europa. ¿Per què, a més de tots els acords culturals -necessaris i imprescindibles, com comentàvem abans- no podem arribar a una acord d'aprofitar en part aquestes estructures que té Catalunya, que difícilment podem nosaltres dur a terme des de la nostra comunitat autònoma? La meua exposició anava també per aquí. I això ens ajudaria moltíssim més que si ho enfocam des d'aquell caire cultural que hem comentat més d'una vegada. Per tant jo també en prenc nota. Supòs que jo encara no tenc el vist i plau del teu president, però crec que val la pena comentar i propiciar...

Miquel Roca.- Temeràriament el puc assumir...

Joan Verger.- ... d'acord. Idò en prenc nota perquè crec que això sí que val la pena.

Jaume Grau.- Cada vegada que sent respondre a certes inquietuds que crec que estan en el públic d'avui, que representa una inquietud més generalitzada tant de part de persones catalanes i com de persones illenques d'establir i accelerar aquests vincles de relació entre les dues comunitats, les respostes que donen el senyor Roca i el senyor Verger (potser no tant el senyor Roca perquè juga més amb aquesta espècie de representació del senyor Pujol sobre que estan oberts a la col.laboració), són una cosa que no acaba de ser compresa. ¿Per què després de tants anys de governar Convergència a Catalunya i el PP i el senyor Canyelles a les Balears, no s'han establert aquests vincles? És estranyíssim que succeeixi això.

I existeix una altra experiència, que és la construcció de la xarxa CECIF entre ciutats de la regió europea, tant franceses com catalanes i on també hi ha Palma inclosa... Vull dir que la relació és possible per vertebrar aquesta regió europea. Pregunt al senyor Verger i al senyor Roca si existeix un obstacle polític, partidista, seriós que no deixa que aquestes relacions entre el Parlament Balear i el català siguin més fluïdes i es tradueixin en acords operatius i clars.

Per establir relacions, primer hem de saber i tenir assumit qui som. Si no és així, no seran relacions entre iguals.

... La consciència dels illencs sobre la seva personalitat col·lectiva encara és una nebulosa. No hi ha cap illenc que digui «jo sóc balear», sinó mallorquí, menorquí, o eivissenc, i fins i tot formenterer. Quina ha d'esser la via per superar aquesta situació? ¿Hem de propugnar un País Balear, o hem de partir de la consciència, aquesta ja sí assumida col·lectivament, d'esser mallorquins, menorquins o eivissencs i articular la voluntat de constituir un conjunt de pobles amb institucions comunes?

Josep Moll, vice-president del Parlament balear, representant del PSOE, en el llibre *Les illes oblidades*.

Miquel Roca.- Pel que fa a la pregunta final, estic convençut que no.

Joan Verger.- A mi no em sebla estrany que no hi hagi una fluïdesa i que no hi hagi grans relacions entre comunitats autònomes. Però difícilment hi són, que jo conegui, no just entre Catalunya i Balears sinó entre Catalunya i la comunitat valenciana, i Múrcia i no sé què... almanco jo no les conec, o no conec que n'hi hagi massa.

Com a mallorquí m'ha costat entrar

dins una dinàmica... (oblidem-ho com a polític, ara també vull ser ciutadà del carrer). Per a la majoria de mallorquins, aquells recels famosos que estàvem dient han estat fins ara i fins aquí. Afortunadament els estam superant i els superarem. Jo estic ben disposat, i crec que sí. Però amb peus de plom, i tampoc hem de fer massa via. No hi ha hagut, torn repetir, una gran relació entre comunitats autònomes, almanco Balears no les té pràcticament amb ningú.

Crec que hem de passar a aquesta segona fase perquè és molt important. Hi ha uns oferiments especials que nosaltres per ventura no hem aprofitat, que no hem sabut aprofitar, que estam en fase d'aprofitar-los, no just per caminar cap a... Perquè, mira, totes, just les que havíem tengudes, feien relació al mateix tema, tema lingüístic, tema cultural...

Torn repetir, crec que és important, p'entura a conseqüència d'aquestes discussions que hi ha avui i de les que hi ha hagudes a Catalunya, fer propostes concretes, que poden tenir un fruit positiu pels mallorquins i pels illencs, per treballar conjuntament amb Catalunya, i si realment és així arribarem a acords institucionals.

Josep M. Pasqual.- Una pregunta per si me la poguessin contestar per separat el senyor Vergés i el senyor Roca. No fa gaires anys em sembla que es varen establir unes converses a nivell del govern de la Generalitat i del govern balear per la creació d'una companyia aèria regional, em poden

Plànols topogràfics Fotografies aèries

Plaça del Rosselló, 4-A, 3r.
Telefon 72 33 56 07002 Palma de Mallorca

FAJAS REINA

José Tous Ferrer, 1 - Tel. (971) 71 60 33
07002 Palma de Mallorca

dir si s'han aturat perquè han fracassat, per inviabilitat o perquè hi ha hagut algun impediment, o simplement és una cosa que va per llarg? Crec que era una iniciativa privada però degut al cost calia el suport institucional i fins i tot més enllà del merament econòmic el de les institucions, per dir-ho d'alguna manera.

Joan Verger.- De projectes de companyies aèries entre illes i illes, i entre illes i Catalunya i València n'he vist cinc o sis damunt la meua taula en els dos o tres darrers anys, i tots acabaven amb una aportació econòmica o amb una garantia de contractes que els proporcionàs uns ingressos mínims, cosa que nosaltres no podíem fer. Damunt la meua taula, que és la del Consell de Mallorca i no la del govern (i supòs que també a la del govern). Aquest concret p'entura és un dels cinc o sis que ha estat damunt la meua taula, però tots acabaven igual. Des de les nostres institucions balears serà molt difícil donar suport o garanties a futures companyies d'aquest tipus.

És el mateix que em varen demanar a Catalunya per què no teníem una televisió autonòmica, i els vaig dir que amb 30 o 40 mil milions de pressupost difícilment es pot garantir una televisió autonòmica, de qualitat i de possible èxit. Per tant crec que estam en la mateixa situació.

Miquel Roca.- No en sé res. Veig que d'aquestes coses que volen a mi no me'n parlen.

Isidor Marí.- Amb aquesta última intervenció acaba el col·loqui. Esperem que encara que l'última paraula hagi anat entorn de l'aire, que totes les coses que s'han dit avui no quedin en aire sinó que es tradueixin en realitats concretes de cooperació i que d'aquí un any, igual com ara ja fa un any de les jornades, puguem haver passat en aquesta cooperació institucional.

Gràcies a tots per la vostra participació, especialment als ponents, i fins un altre. □

Per a mesurar la intensitat de la vida

Omega Speedmaster
cronògraf per a home
amb indicador de data
i vidre de zafir irratllable
en or de 18 quirats,
bicolor o acer.
Submergible fins a 30 m.
Swiss made since 1848.

Ω
OMEGA

The sign of excellence

Relojería Española

FUNDADA EN 1885

C/ COLON, 12 - TELS. 72 15 63-72 43 44
07001 PALMA DE MALLORCA

Reflexions després d'un debat

ÀNGEL CASTIÑEIRA

Tinc a les mans un dossier de premsa força gruixut de l'acte de presentació del llibre *Les Illes Oblidades*. L'he llegit amb calma. He repassat també mentalment les diverses converses que vaig mantenir al llarg de la vetllada a Palma. En ambdós casos, quan intentava fer una anàlisi política, he experimentat un sentiment indefinible que barrejava esperança, impaciència i alhora pessimisme. En canvi, quan simplement recordava les persones, les amistats retrobades, el paisatge tot d'una només podias sentir afecte. Ho confessaré, doncs, de bell antuvi. Lord Byron deia que quan més coneixia els homes més estimava el seu gos. A mi em passa a l'inrevés. El contacte amb les persones em fa ser optimista mentre que el contacte amb les institucions polítiques em converteix en pessimista. Començaré però pel final.

La col.laboració entre Catalunya i les Illes Balears és inexistent. Després de quinze anys de democràcia, els respectius poders autonòmics prou han fet per recórrer les diverses i inacabables (i inacabades) etapes de consolidació en el seu propi marc competencial. Vist des de Catalunya almenys, l'Estatut d'autonomia ha estat una veritable cursa d'obstacles que ens ha permès assolir al capdavant una meta menys atractiva del que la majoria desitjàvem. Els conflictes competencials amb el govern central, els constants recursos davant el Tribunal Constitucional, la reclamació de major capacitat de legislació, tot plegat ha comportat l'assumpció de l'autogovern però també anar rectificat sobre la marxa, de vegades fent passes

Diguem-ho clar, la manca de voluntat de col.laboració prové en aquests moments només d'una part: de l'equip de govern balear format per la coalició PP-UM. (Àngel Castiñeira, assegut, Pilar Rahola i dos socis de l'OCB.)

enrere (23-F, LOHPA) i de vegades passes endavant. Amb aquesta situació, encara avui de provisionalitat, es fa difícil imaginar que els respectius governs autonòmics hagin pogut definir acords estables de col.laboració amb altres comunitats.

**

Hi ha dos obstacles previs que dificulten aquesta col.laboració:

a) la tasca interna de reinstitucionalització, i

b) la tasca externa, davant l'Estat, de reclamació d'aquelles competències o recursos encara no reconeguts que impedeixen el desenvolupament del ple autogovern.

Qüestions referents a la política econòmica, financera, fiscal, comercial o laboral continuen essent motiu de divergència entre les administracions autonòmiques i el govern central. Això de retruc inestabilitza el mateix procés autonòmic. Sense un marc estable i definit de competències exclusives que ens permeti no només gestionar, sinó també recaptar, administrar i legislar, tota col.laboració amb altres autonomies serà per força precària o encotillada.

Ara bé, el fet que això representi un obstacle no vol pas dir que la col.laboració sigui impossible. En molts casos, les competències de ca-

talans i mallorquins no hem d'esperar que ens vinguin dictades des de Madrid. De vegades els límits ens els posem nosaltres mateixos. Aquí el perill d'"insularitat", val a dir, de temptació a tancar-se en un mateix és més gran per part dels illencs que dels catalans. I per això mateix els mallorquins teniu molt més a perdre.

La interdependència ja no és avui un objectiu desitjable sinó inevitable. Interposar encara vells recels o prejudicis de pre-potència contra la part catalana és absurd. Esperar una coincidència ideològica entre els partits governants a banda i banda encara ho és més. Els acords —sobretot els institucionals— defineixen amb molta precisió els compromisos a què cada signent es fa mereixedor. Però per assolir la signatura d'un acord cal prèviament que hi hagi voluntat d'arribar-hi.

Vet aquí on les meves esperances i impaciències esdevenen pessimisme. Perquè, diguem-ho clar, la manca de voluntat de col·laboració prové en aquests moments només d'una part: de l'equip de govern balear format per la coalició PP-UM.

**

Però al mateix temps, hi ha també nous elements que des del marc internacional ens han oblidat a mirar més cap al Nord que no pas cap a la Mediterrània. El nou projecte europeu, en cas de reeixir, afectarà profundament les nostres decisions tocants als camps econòmic i monetari, polític, de seguretat i relacions exteriors i àdhuc culturals. Maastricht, Estrasburg o Brussel·les esdevenen ara marcs geogràfics estratègicament molt més importants que els d'una petita i desarranjada comunitat de cultura formada per Catalunya, les Illes i el País Valencià. No és estrany, doncs, que els catalans, per exemple, promocionin l'Assemblea de Regions Europees o coordinin cooperacions conjuntes amb les regions d'Alpes-Rhone, Llombardia i Baden-Würtemberg o fins

Hauriem de fer arribar a la població no sols els anhels d'una mateixa comunitat cultural sinó el guany, els interessos que derivarien de la mútua col·laboració.

i tot que accentuïn els lligams institucionals amb els països del nord d'Àfrica.

Amb motiu, doncs, ¿no resultaria a tots els efectes —tant de política estatal com de política europea— molt més intel·ligent coordinar-nos catalans, illencs i valencians com a euroregió? Una euroregió que comparteix una llengua, una cultura, una situació geogràfica, uns interessos econòmics, etc. Ho repetiré una altra vegada. No és tant l'oposició de Madrid ni una vertebració europea feta només des dels estats el nostre principal adversari. El nostre adversari és en aquests moments un adversari interior: la fragmentació cultural de les pròpies comunitats, la nostra petita demogràfica i econòmica, el mutu desconeixement quan no el menyspreu, de vegades la manca d'alguna d'alguns dels nostres polítics.

Rectors d'universitat, membres destacats dels partits polítics, dirigents de les institucions culturals, representants de les federacions empresarials, directores de diaris i mitjans de comunicació àudio-visual, artistes i escriptors, intel·lectuals i fundacions,

tots plegats hauríem de fer arribar a la població ja no els anhels de germanor entre pobles membres d'una mateixa comunitat de cultura sinó els guanys, els interessos comuns que es derivarien d'aquesta mútua col·laboració. L'economia, el turisme, la cultura, l'ensenyament, els ciutadans en definitiva, en sortiren guanyant.

És aquí, només aquí, entre les persones que formen part de la xarxa social illenca on jo em sento especialment optimista. La gent de l'Obra Cultural Balear, la gent del Mirall, els joves del grup Blanquerna, la bona tasca del grup de Lluc, la fermesa d'alguns dirigents polítics, i tants altres grups i persones em fan mantenir encara l'esperança. Com tantes altres vegades, la punta de llança de la societat civil va per davant dels seus representants. El temps, però, no perdona i el nou marc europeu, malgrat el no danès, acabarà per imposar-se.

Arriba el moment de passar comptes als nostres parlamentaris. □

Angel Castiñeira, catedràtic de Filosofia a la Universitat Ramon Llull, és directiu de la Fundació ACTA.

El nacionalisme és a debat.

Revista
trimestral

El núm. 18 és al quiosc o llibreria

debat
NACIONALISTA

*"Pretén ésser una eina més al servei de la reconstrucció nacional
dels Països Catalans oberta a totes les tendències i ideologies
que vulguin, sense complexos, construir la nació catalana".*

Subscriu-te i participa en el debat.

Targeta de subscripció

Nom _____
Adreça _____
Població _____ Tel. _____

- ☐ Subscripció normal 2.500 Ptes.
☐ Subscripció suport 3.500 Ptes.

Altres formes de pagament

- ☐ Xec bancari
adjunt núm. _____
☐ Contra reemborsament
☐ Gir postal

Domiciliació a Banc o Caixa

_____ de _____ de 199_____
Sr. Director Banc o Caixa _____
Sucursal _____
Adreça _____
Compte corrent/
llibreta d'estalvis núm. _____
A nom de _____

Distingit senyor,

Us preguem que fins a una nova
ordre feu efectiu a Fundació CDP
amb càrrec al meu compte
corrent/llibreta d'estalvis els rebuts
anys, que per a aquesta entitat us
siguin presentats. Cordialment,

Signat

Gran Via de les Corts
Catalanes, 570, entresol
Tel. 454 97 02
Fax: 454 97 03
08011 Barcelona

Fundació
CDP
Centre
Documentació
Política

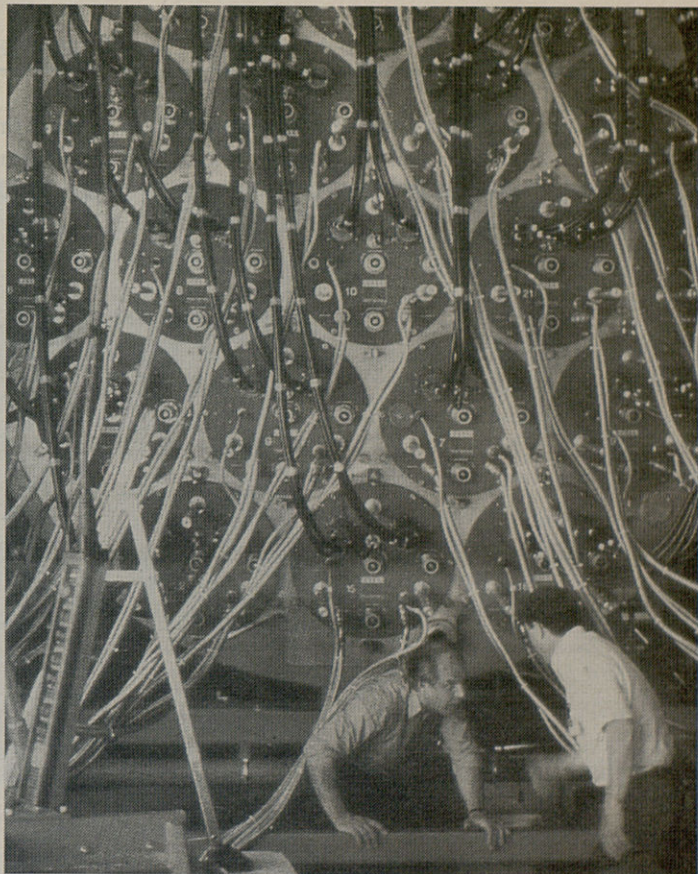
Referències de premsa

Els encontres entre personalitats polítiques i culturals de les illes Balears i de Catalunya que s'han produït en aquest darrer any, alguns d'ençà de les jornades d'ACTA, han com reviscolat l'interès de les dues parts per dir coses, per explicar-les sense gaires complexos, per emprendre de front la neteja d'alguns tabús entorpidors de la claredat.

Els comentaris en la premsa sobre la presentació del llibre "Les illes oblidades" transiten per aquest camí, i ja uns dies abans, Josep Melià havia publicat, a Barcelona, un article decidit a anomenar els fets i les circumstàncies de la manera que més podia sorprendre els catalans.

Publicam sencers els articles de Josep Melià i de Pilar Rahola, amb criteris ben diferents, i extractes dels d'Antoni Mir i Sebastià Serra que tenien per objectiu facilitar informació abans de l'acte. (D'altra banda, la intervenció d'Antoni Mir a Barcelona la podeu llegir a EL MIRALL-46.)

Per manca d'espai, no dedicam més atenció a altres comentaris, en general prou lúcids i objectius.

Els complicats conductes de cooperació institucional entre les Balears i Catalunya.

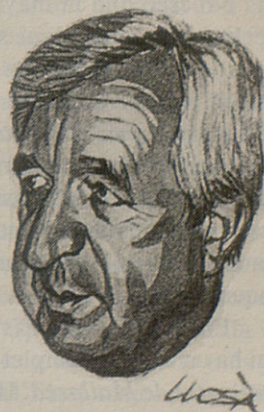
D'una entrevista amb Gabriel Cañellas, President de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears:

—Fa uns dies, es presentava a Palma el llibre *Les Illes oblidades*. Durant l'acte, el senyor Miquel Roca, en nom del president Pujol, feia una oferta de col.laboració al seu govern, en tots els àmbits. ¿Està disposat a acceptar-la, potser fent-la extensiva al País Valencià?

—Això em fa molta gràcia. Catalunya, València i Balears, des de la seva realitat històrica, geogràfica, cultural, lingüística i política, estan col.laborant cada vegada que fa falta. Hem fet convenis en temes de cultura, sanitat, davant Europa -el senyor Jordi Pujol era titular en el Consell d'Europa i jo era, per un conveni, el seu substitut... Vull dir, hem fet convenis de col.laboració i els seguirem fent, igual que els hem fet amb Castella i d'altres comunitats, si bé amb més motiu amb aquells amb qui ens uneixen altres tipus de lligams. Per tant, no sé quina necessitat hi ha de fer... Bé, jo agraeix a aquestes ofertes. Ofertes que, per altra banda, al llarg d'aquests nous anys ja s'han concretat. Benvingut sigui tot allò que sigui col.laboració d'ells amb nosaltres i de nosaltres amb ells, però que ningú vulgui veure darrera aquesta col.laboració cap altre tipus d'actuació o pensament. Amb una paraula, ¡cadascú a ca seva i tots serem molt amics!

—Països Catalans, ¿què li suggereix?

—A mi, res.

(A "El Temps")

PAISOS CATALANS: UNA REFLEXIÓ

JOSEP MELIÀ

El document elaborat amb motiu del centenari de les Bases de Manresa, i que intenta definir els objectius del catalanisme polític per als pròxims anys, em sembla un profund error. Definir Catalunya com una nació que integra, sense més ni més, les Illes Balears, el País Valencià i les altres terres de llengua catalana, el somni de la qual és un Estat independent format amb aquests joncs, és una cosa destinada a rebre el refús de la gran majoria de valencians i mallorquins.

Un document així caldria que fos consensuat per les forces polítiques i socials de tots els països, però això és impossible si no es correspon amb els sentiments reals de la població. Per tant, és una cosa que sona a imposició i a fer volar coloms. No sols no s'ha aprofitat l'ocasió per corregir passats errors, sinó que se'ls ha radicalitzat.

No crec que la meua trajectòria personal sigui sospitosa. Acab de sofrir una campanya agressiva de la premsa valenciana *més blavera* precisament per la meua condició de catalanista. M'he considerat sempre catalanista i catalanòfil. Per tant, no em molesta que m'ataquin per aquest costat.

En el meu llibre *Els mallorquins* hi ha un capítol complet sobre *La catalanitat de Mallorca*. He defensat la idea dels Països Catalans com a comunitat de cultura i m'agradaria veure, entre ells, uns llaços de col·laboració

més estrets i segurs fins i tot dels que tolera l'actual Constitució. Però d'això a un projecte independentista comú hi ha una passa que no crec sinó que uns pocs paisans meus estarien disposats a

Josep Melià: Mallorca i el País Valencià estan sotmesos a un doble procés de desnacionalització cultural i lingüística i d'afirmació de la seva pròpia opció política.

assumir.

I no solament per la seva impossibilitat -ja que és molt difícil aconseguir allò que el poble no desitja-, ni tan sols perquè ja tenim molta feina per mantenir a retxa els anticatalanistes. Mallorca i el País Valencià estan sotmesos a un doble procés de desnacionalització cultural i lingüística i

d'afirmació de la seva pròpia opció política. I als nacionalistes sincers ens fa por recórrer al recurs de la idea de Catalunya com a confessió de la nostra debilitat o de la nostra incapacitat per convèncer el poble que ha d'assumir el nacionalisme.

Per tant, aquestes afirmacions unilaterals vacunen el poble contra la pròpia identitat. Fins al punt que es pot dir que hem lograt, amb el consens de tots, que es digui català a la nostra llengua pròpia a l'Estatut d'autonomia, que la llengua regesqui en les institucions i que s'ensenyi a les escoles. El que no podem lograr és que es parli cada vegada més al carrer, ja que contràriament retrocedeix ostensiblement, i que el nombre d'anticatalanistes retrocedesqui enlloc d'augmentar.

Però tot això, tanmateix, podrien ser raons conjunturals. La raó definitiva és que per molt catalana que sigui la nostra llengua i per molt agermanats que ens vulguem sentir amb el Principat, nosaltres aspiram a tenir un projecte polític propi

i a no ser part d'un projecte polític general dels Països Catalans que, com deia Terradellas, no compartim ni podem compartir. Hi ha gent que el comparteix, evidentment, però són sectors minoritaris i que, deixant a part el seu testimoniatge, no ajuden a que el nacionalisme avanci, sinó que possiblement abonen el seu retrocés

en no tocar de peus en terra i desconèixer quina és la realitat sociològica contra la que han de lluitar.

Es podrà adduir que tot plegat és una derivació de l'autoodi i d'altres troballes dels sociolingüistes. No dic que sí ni que no. Però allò cert és que,

Nosaltres aspiram a tenir
un projecte polític propi i
a no ser part d'un
projecte general de Països
Catalans que, com deia
Terradellas, no
compartim ni podem
compartir

malgrat que als pobles de Mallorca el dia del triomf del Barça hi va haver tant deliri nacional com a Catalunya, és una cosa que no condueix a un projecte polític integrat, sinó que cerca una afirmació que, com a molt, i amb paciència, seria confederal i d'igual a igual. O sigui, de convergència entre nacionalitats, però mai com acceptació de formar part d'una entitat política comú.

Crec que des del Principat no s'hauria de parlar amb tanta lleugeresa de les qüestions de les Illes i del País Valencià. Perquè cada pas radicalitzador -que pot ser rendible a Catalunya- suposa per a nosaltres un retrocès que no sempre estam en condicions d'equilibrar. Deixin-nos sols, per favor. Ja ens costa prou mantenir altes les banderes sense que vén-guin a socórrer-nos. □

Josep Melià i Pericàs és missèr, periodista i escriptor.

CAP A UNA RELACIÓ SENSE COMPLEXOS AMB CATALUNYA

ANTONI MIR

Antoni Mir: La complementarietat de les estructures econòmiques, la característica de països mediterranis creatius i pròspers... haurien de facilitar una col·laboració intensa.

Tenien (les jornades d'ACTA) la virtut de posar damunt la taula l'escassa consistència de les relacions entre Catalunya i Balears, quan la proximitat geogràfica, el fet de compartir com a pròpia, la mateixa llengua i cultura, la complementarietat de les estructures econòmiques, la situació de cara a Europa i moltes altres característiques comunes com a països mediterranis, creatius i pròspers, haurien de facilitar, per interès mutu, una col·laboració intensa i sense complexos a tots els nivells.

¿Fa falta dir també que han passat quatre legislatures d'ençà que els Parlaments de Catalunya i de les Balears aprovaren unànimant l'establiment

d'acords de cooperació cultural, acords incomplets pels dos governs respectius? ¿Que n'ha passat un d'ençà que el representant del partit que governa a Catalunya afirmàs a aquestes jornades que des de Catalunya no hi havia cap recel sobre aquest tema i que tenien la millor predisposició?

L'experiència ens diu que ni des de les Balears s'ha tengut cap gest ni des de Catalunya s'ha caminat més envant. I són molts els qui pensen que la major responsabilitat la té la comunitat més gran, la que té més pes polític dins l'Estat, major consciència i identitat nacional, major pes demogràfic i econòmic.

... Però si Catalunya, de moment,

no sembla estar a l'altura de les seves responsabilitats, a les Balears hauríem d'exigir molt més l'establiment d'aquests acords. Necessitam una relació sense complexos amb Catalunya. Ha de ser una relació entre iguals, i en definitiva de cada poble. A Catalunya hem de superar la situació actual en què com a màxim es coneixen quatre clixés de les Balears, afirmar-hi i di-

L'experiència ens diu
que ni des de les
Balears s'ha tengut cap
gest ni des de
Catalunya s'ha caminat
més envant.

fondre-hi la nostra realitat, els nostres projectes econòmics, polítics i culturals, l'existència d'un país ple de possibilitats i que vol un autogovern digne d'aquest nom. A les Balears, eliminar les bellumes i els complexos d'inferioritat. □

Antoni Mir i Fullana és president de l'Obra Cultural Balear.

Nota d'El Mirall

Aquest número de la revista el rebreu ensobrat en paper celofan, transparent. A l'espera de resoldre les solucions tècniques pertinents, l'imprès del dors no és en català. Us en demanam disculpes.

ASSUMIR LES RESPONSABILITATS QUE TENIM AMB EL PAÍS

SEBASTIÀ SERRA

Sebastià Serra: No sé quina serà la solució, però estic segur que si no s'hi posa remei, el futur per als ciutadans de Catalunya, País Valencià i les illes Balears, serà negre.

Per què les institucions autonòmiques i també els ajuntaments de les dues comunitats col·laboren tan poc? En la meua opinió la resposta té un doble vessant: per una part el govern de les Balears, del PP-UM, no té cap intenció de fer aquesta col·laboració; i per altra banda, el govern català té por que se'l pugui acusar d'intromissió dins la política balear. Uns per desinterès i els altres per excés de respecte, estan fent mal, més ben dit, no es treuen els fruits que es podrien treure.

Què necessita Catalunya de Balears? Pràcticament, res. Hem de ser clars. Una comunitat amb un pressupost de menys de 50 mil milions poques coses té a oferir a una amb un pressupost de 1'2 bilions. I no és que sigui, només, una qüestió de doblers. Però evidentment els doblers signifiquen un potencial que, comparat amb el de Balears, és galàctic.

Balears té uns 700 mil habitants,

Catalunya uns 6 milions. Balears té un govern d'un partit estatalista -amb un apèndix UM-, Catalunya el té nacionalista. Balears no té diputats nacionalistes en el Congrés, Catalunya té el tercer grup parlamentari, nacionalista, del Congrés i un grup al Senat, mentres que Balears en el Senat hi té un representant que tot i ser d'un partit que darrerament es diu nacionalista-UM- la seva tasca en defensa de les Balears encara l'estam esperant.

Què necessiten les Balears de Catalunya? Molt. Moltíssim. Però, alerta! No demanam cap almoïna. No volem ser els germans petits. No volem cap paternalisme. El que necessitam de Catalunya és que assumesci la responsabilitat que li dona el seu potencial polític, demogràfic, cultural i econòmic. I això és molt.

... Per què no col·laboram amb la lluita contra la contaminació en la nostra mar comuna? Per què no col·la-

boram i duim conjuntament la projecció exterior de la llengua catalana? Per què no col.laboram en totes les iniciatives que sorgesquin de la societat civil tendents a crear espais culturals comuns? Per què no pressionam conjuntament perquè Madrid entengui

Una comunitat amb un pressupost de menys de 50 mil milions poques coses té a oferir a una amb un presupost de 1'2 bilions.

d'una punyetera vegada que a les Balears volem veure Canal-9, TV-3 i Canal-33; i a Catalunya que es vegi el canal valencià? Per què Tv-3 i Canal-9 tenen tan poc interès pel què passa a les Balears? Per què no col.laboram per tenir a Madrid una *ambaixada* cultural permanent que els expliqui que això del català ni és una mania ni és un folklore?...

I repetesc, no es tracta de subordinacions ni d'imperialismes, es tracta d'assumir les responsabilitats que tenim tots els que estimam el nostre país i som nacionalistes.

Tampoc vull donar les culpes als governs. El desconeixement que existeix entre els catalans respecte de la realitat illenca és molt alt. Les Illes o ses Illes són poc conegudes. Encara molts de catalans confonen Palma i Mallorca. Sempre hi ha qui realment es preocupa per la realitat de les Illes, però són pocs. Crec no equivocar-me si dic que el grau de coneixement de la realitat catalana que té un mallorquí és molt superior que a l'inversa. Per a molts de catalans, informats, les Balears són un conjunt de tòpics.

No sé quina serà la solució, però estic segur que si no s'hi posa remei, el futur, per als ciutadans de Catalunya, País Valencià i les illes Balears, serà negre. □

Sebastià Serra i Busquets és diputat i regidor del PSM-Nacionalistes de Mallorca i professor d'història contemporània a la UIB.

LES ILLES

PILAR RAHOLA

Pilar Rahola: Mentre Roca oferia les oficines que Catalunya té a Europa, Verger parlava dels fantasmes. (Miquel Roca, Joan Verger, Àngel Castiñeira, Pilar Rahola)

Joan Verger, president del Consell Insular, encara feia divendres el discurs del recel i escoltava les ofertes de Miquel Roca -que va estar brillantíssim en l'acte de presentació del llibre *Les illes oblidades*- amb l'armilla antibales posada. Mentre Roca proposava des d'una euroregió econòmica, que pogués jugar fort a Europa, fins a acords culturals en els temes de naturalesa comuna, Verger parlava del recel que els balears tenen pels catalans, de la por a l'assimilació, de la necessitat d'anar encara, quinze anys després, amb prudència.

L'espectacle, des del seient dels que ens sentim còmplices amb la Idea -que diria Foix- i alhora preocupats per l'estat de la qüestió, no podia ser més esperpèntic. Especialment si contrastàvem aquesta mena de por a

la *grandeur* catalana, prou important per parilitzar qualsevol projecte comú, amb el poquíssim interès que desperten les Illes en la vida política del Principat. Verger, com a expressió pública d'aquesta por -o de la por que encara ven el PP a les Illes-, semblava el Quixot lluitant amb els seus propis fantasmes. Mentre Catalunya va a la seva amb un notable egoïsme pragmàtic, les Illes desaprofiten plataformes de luxe perquè encara confonen els molins amb enemics.

Tant de bo, des de la perspectiva dels pocs que encara ens hi amoïnem, els polítics catalans tinguessin una mica més d'*ambició* respecte a les Balears, i dic el terme sense connotacions negatives. Però desgraciadament, i és així de cru, l'interès ratlla el grau zero. Només ERC mostra

voluntat d'intervenció, però ho fa amb tanta potineria que la seva efectivitat també ratlla el zero.

Les Illes gairebé no existeixen ni en la preocupació, ni en els discursos, ni en els projectes de la vida política del Principat. Saber això i escoltar Verger parlant de recels era una mica patètic.

I tanmateix, les propostes de Roca

Mentre Catalunya va a la
seva amb un notable
egoïsme pragmàtic, les
Illes desaprofiten
plataformes de luxe
perquè encara confonen
els molins amb enemics

existeixen, la qual cosa és una novetat que a les Illes -si optessin per la intel·ligència estratègica— hauria de representar un terratrèmol. Però mentre Roca ofería, per exemple, les oficines que Catalunya té a Europa per projectar també la realitat balear, o proposava una pressió comuna perquè el català es parli al Senat, o la creació d'una gran euroregió econòmica, Verger parlava dels fantasmes. I personalment em semblava que la feblesa no perdona. Que com més destruït i deteriorat està un país, més temerari es torna.

No sé si Roca tornarà a fer ofertes tan importants. Però el que és segur és que Catalunya anirà fent feina amb independència de si els governants de les Illes han superat o no les pors de la infància.□

Pilar Rahola és periodista

Aquestes referències corresponen a articles apareguts a El Observador, Diario de Mallorca i Avui.

OBRA CULTURAL BALEAR

IMPREMTA, 1 - pral. 2.*

TEL. 72 32 99

07001 - PALMA DE MALLORCA

EL BUT

Hi ha un buit a la ciutat que em pertany, ara. Tu l'omplies amb l'escat de la vasta esperança que eres, anima alçada i a punt, com una llança crevant el blanc d'un cel imminet i segur.

Ara, cios aquell cel -qualsevol cel-, ningú creu, ningú estima, en aquest món de la recança i de la por, on fins i tot el sol s'hi cansa i cau de l'arbre sec l'enyorament madur.

Torna, si vols que tornin a treure llum els coscos i els mots, vivida senyala de la fe. Vine prest, perquè tenim la vida -pota creuem- letia l'oscur.

la ciutat, incompleta, més incompleta encara, jo, que de no mirar-te se m'ha esborrat la cara i visc com l'ombra, sense mirada i sense gest.

Jaume VIDAL ALCOVER

1992

Agost

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
"SA NOSTRA" CAIXA DE BALEARS		"SA NOSTRA" CAIXA DE BALEARS			1 St. Martí i St. Felip	2 La Mare de Déu dels Àngels
3 St. Lluís	4 St. Joan d'Alfama	5 La Mare de Déu de les Neus	6 Trinitariats de Sanyar	7 St. Jordi	8 St. Cosme i St. Cugat	9 St. Ramon
10 St. Llorenç	11 St. Clara	12 St. Miquel	13 St. Jaume	14 St. Maria de la Gràcia	15 La Mare de Déu dels Àngels	16 St. Joan
17 St. Joan de Sanyar	18 St. Clara	19 St. Miquel	20 St. Jaume	21 St. Joan	22 St. Maria de la Gràcia	23 St. Joan
24 St. Llorenç	25 St. Clara	26 St. Miquel	27 St. Jaume	28 St. Joan	29 St. Maria de la Gràcia	30 St. Joan
31 St. Llorenç						

Col·leccions incompletes

Per a completar els arxius de l'Obra Cultural Balear es demana, a qui els pugui cedir, exemplars de les publicacions següents:

Calendaris de l'OCB

Anys: 1967, 1968, 1969, 1971, 1972 i 1975.

Aquests calendaris els edita l'OCB amb el patrocini de SA NOSTRA des de l'any 1962. Tots aquests anys també s'han imprimit amb les capçaleres de Gràfiques Miramar, Llibres Mallorca i Antiga Impremta Soler. Si qualcú, a manca de la capçalera pròpia de l'OCB, en pot oferir amb les altres, també cobriria la necessitat de l'entitat.

L'aventura de llegir:

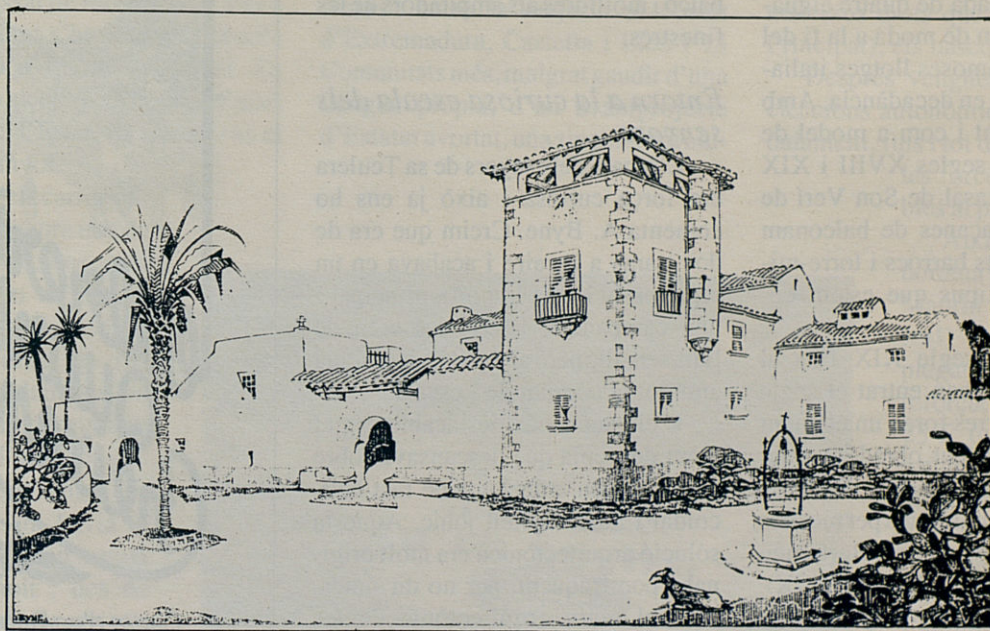
Edició infantil, anys: 1983, 1984, 1985 i 1986

Edició juvenil, anys: 1983, 1984 i 1985

Moltes gràcies per endavant.

La destrucció de Sa Teulera, una casa de possessió de Ciutat

JAUME LLABRÉS I MULET

Sa Teulera segons un dibuix d'Arthur Bayne (1928). La casa destruïda tenia un notable encant i era una bona mostra d'arquitectura senyorial residencial dels segles XVIII i XIX.

El dissabte dia 20 de juny unes excavadores arrasaren d'un cop les cases de possessió de Sa Teulera prop de Son Dureta. Segons sembla, i això és el que ens sorprèn del tot, l'esbucament es va fer amb el corresponent permís oficial i suposam que amb el beneplàcid de la Comissió del Patrimoni. No hi ha dubte que la Comissió és especialista en enviar fiscals per a elaborar els seus informes enlloc del corresponent advocat defensor, com caldria esperar d'un organisme la funció del qual és la tutela i la salvaguarda. S'ha arribat massa tard, però no convé callar davant una malifeta d'aquestes característiques i és necessari que la opinió pública conegui els mèrits que tenien aquelles cases de possessió

Byne i l'arxiduc Lluís Salvador

Lluís Salvador d'Àustria va dedicar unes línies a sa Teulera al *Die Stadt Palma* (1882) parlant del seu jardí, bastant gran, una escalinata i un parral de columnes octogonals. Per altra banda, l'Arxiduc comenta l'esplèndida situació de la finca.

Més explícit va ser l'arquitecte nord-americà Arthur Byne quan a *Majorcan Houses and Gardens* (1928) dedica un article, dues fotografies i una làmina a les cases de sa Teulera. L'autor va captar tot d'una l'encant romàntic de la finca mencionant la torre-mirador, la clastra, el jardí i altres detalls arquitectònics com un rellotge de sol datat l'any 1798. No hi ha dubte

que l'origen del casal era antic a pesar de la reforma vuitcentista que ha definit l'edifici fins al seu enderrocament.

Arthur Byne ens diu que la torre era d'origen medieval, concretament del segle XV, encara que això no ha estat confirmat per altres autors.

Una casa residencial dels segles XVIII i XIX

Sa Teulera va ser propietat dels Conrado, marquesos de la Font Santa, que en el segle passat recuperaren el convent dels mínims de Santa Maria i el transformaren en una residència de caràcter isabelí. Ara aquell conventes mostra com a museu i el claustre del segle XVII roman obert al públic que el pot contemplar reconvertit en un

jardinet romàntic.

Sa Teulera ja era una casa residencial en el segle XVIII. Amb només una ullada a les fotos publicades per Byne veim que la torre tenia un gran balcó amb peanya i ferros i que el rellotge de sol portava inscrit JHS i l'any 1798. Si la torre no tenia en veritat un passat medieval, almanco era una bella mostra de torre-mirador de casa residencial del segle XVIII.

Recordem que les torres-mirador amb porxo i teulada de quatre aigües es posaren de moda a la fi del 1700 quan les famoses llotges italianitzants entraren en decadència. Amb caràcter semblant i com a model de trànsit entre els segles XVIII i XIX podem citar el casal de Son Verí de Marratxí amb façanes de balconam molt sobri, escuts barrocs i torre-mirador del prototipus que estam comentant.

Al llarg del segle XIX fins al Regionalisme de ben entrat el segle XX, aquestes torres foren un element arquitectònic freqüent, obrades primer per mestres locals -encara desconeguts- i dissenyades després per mestres o arquitectes de firma com Bartomeu Ferrà (Son Cigala, fi del segle XIX), Guillem Reynés (Torre Cega, 1916) i Guillem Forteza (Marivent, casa de Can Barbarà ara Villa Dragan), etc....

Sa Teulera va ser remodelada definitivament en el segle XIX habilitant un parc romàntic de caràcter paisatgista arranjat amb la inevitable pèrgola o emparat. Per aquell temps la casa fou ampliada i la torre tal volta va sofrir una intervenció historicista com

per exemple l'estranya escala de caragol que formava un buc propi sobresortint d'una de les cantonades (observeu la làmina de Byne). Segurament el portal forà d'arc rodó va ser retocat a les rebranques i es feu de nou el típic cobertís de teules. Les façanes, com és usual a l'època, presentaven una acurada combinació de paraments emblanquinats jugant amb detalls de pedra vista: dovelles del portal, cantonades de la torre, peanya del balcó i motllures als ampitadors de les finestres.

Entorn a la curiosa escala dels senyors

L'escala dels seyors de sa Teulera era força curiosa i això ja ens ho comenta A. Byne. Creim que era de dos trams a escaire i acabava en un replà on hi havia la porta principal i una campaneta. Els ferros eren de línia senzilla però amb molta harmonia amb tot el conjunt de l'escala.

L'element més destacable era el nient del replà que descansava sobre una columna embeguda de fust helicoidal i amb capitell jònic. Aquesta solució arquitectònica era molt original i poc freqüent, per no dir única, dins el marc arquitectònic de les nostres cases de possessió. ¿Com pot dir ningú que l'arquitectura de sa Teulera no valia res?...

Estilísticament, sobretot pel model de columna, l'escala podria datar del segle XVII ja que en el segle XVIII la decoració helicoidal o estriada és més infreqüent, encara que n'hi ha exemples. □

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

carrer del
baix riera, 1-a
tel: 24 03 86
07009 palma

arts
XISCO
grafiques

Ses Piules

Estudi
de
Perruqueria

Carrer Navarra, nº 3, 1er - 07003 Palma - Tel. 71 80 37

L'estratègia espanyola

JAUME MARCH

Qui se'n recorda del 77? Molt de temps ha passat de llavors ençà. Per a molts, fins i tot s'ha acabat el procés de transició a l'Estat Espanyol. La memòria col·lectiva és dèbil i d'això se n'aprofita l'Estat, en aquest cas el govern espanyol.

En 1977 els carrers de Palma varen veure una de les manifestacions més importants, si no la que més, de tota la història contemporània de les Illes. Es reclamava un Estatut d'Autonomia amb un alt grau d'autogovern. És veritat que entre els manifestants hi havia el que deim en bon català "de tot i molt": des de simples descentralitzadors administratius a regionalistes o federalistes fins a fermes partidaris de la constitució d'uns Països Catalans diferenciats, políticament parlant, de la resta de l'Estat.

El cert és que tota aquella gent mirava el futur amb l'esperança que el nostre poble al més aviat possible pogués gaudir d'uns òrgans de govern amb competències suficients com per poder decidir el camí cap on havia d'anar la nostra comunitat.

La Constitució marcaria diferències, establiria un grau competencial distint entre les anomenades comunitats his-

tòriques i les altres. La nostra, Balears, restava entre la majoria al costat d'Extremadura, Castella i Lleó i 13 Comunitats més, malgrat gaudir d'una llengua pròpia, d'un avantprojecte d'Estatut avortat, una singularitat cul-

l·lencs creguéssim que teníem els mateixos drets que els catalans (del Principat), els bascos o els gallecs.

Després vengueren les primeres eleccions autonòmiques que, dissortadament, fins i tot donaren el poder a les forces menys favorables al procés autonòmic.

Així, amb aquest panorama i el pas del temps, Madrid (el govern central) podia anar desplegant la seva estratègia, reforçada pels efectes del 23-F que serviren com excusa per retardar i reconduir la configuració d'un Estat plurinacional, i tot quedà en una descentralització administrativa i mínimament política.

El joc era perfecte. A poc a poc s'adormiren les consciències nacionals, les reivindicacions territorials passarien de moda i les circumstàncies polítiques del moment permetrien també que desapareguessin del mapa conceptes tals com Països Catalans. Qui parla ara de la Federació Ibèrica o del l'Europa de les Nacions?

És molt fàcil que a hores d'ara, quan s'ha establert un Pacte Autonòmic que encara allunya l'assumpció de competències tan importants i tan inel·ludibles com les

d'Educació, tot quedi com una bassa d'oli. És cert que s'ha sentit qualche

"...necessitam una plataforma social que empenyi, que educui i retorni al poble l'esperit que anys de decadència política ens han robat..."

tural i geogràfica... Res d'això es tengué en compte per bé que molts

queixa del govern balear (PP-UM), però tant aquestes forces conservadores com el PSOE signaren el Pacte. Llavors, poc o res podem reclamar. D'altres, reivindicant més competències o emprant el llenguatge clar de l'independentisme van fent el seu camí. Però, això, s'ha d'entendre que pertany al marc del joc polític, al de la pròpia lluita entre partits (per molt sincers que siguin).

Després d'aquest panorama tranquil i sotmès hom pensa que l'estratègia espanyola ha triomfat. Ja ens conformam amb el que tenim, fins i tot la Plataforma Cívica ha callat quan precisament ara era el moment de dir que *no és això, companys, no és això*.

Potser la Plataforma configurada

avantpacte no és la més escaient per reclamar els resultats desitjats, és a dir, per reivindicar un nou model de configuració territorial on es rompi la pura descentralització per esdevenir un autèntic autogovern. Però seria bo que trobàs un procediment per a sacsejar consciències.

Cal disposar de competències reals i suficients (és a dir, doblers) per tirar endavant els projectes, encarar les necessitats que té la Comunitat i poder resoldre les nostres qüestions des de la nostra decisió, sense interferències exteriors (això és, sense que Madrid hagi de posar-hi el seu accent).

Però, mentre el poble segueixi amb el seu conformisme i manfotisme (com diu Pere Fullana), poca cosa es podrà

fer. L'estratègia espanyola haurà guanyat la partida.

Per aquesta raó, en aquests moments és quan necessitam una plataforma social que empenti, que eduqui i retorni al poble l'esperit que anys de decadència política ens han robat en benefici d'una tàctica que en res ha favoregut la nostra Comunitat. La construcció i preservació de la consciència nacional és tasca de tots, però mentre aquesta unanimitat no arriba caldrà que qui ho tenguí clar es posi al front i marqui el camí. El primer pas és dir *no és això, companys, no és això* i retrobar les arrels de la nostra realitat: llengua, cultura, història, economia...

Nacionalistes, ajunteu-vos. Cal fer país abans que oblidem del tot que som un país. □

VIII SEMINARI BLANQUERNA

Identitat i nació

Del 24 al 27 de setembre, el santuari de Lluc acollirà el VIII Seminari Blanquerna.

Els temes programats tractaran sobre *El regne privatiu de Mallorca, La contemporaneïtat, història i política, La necessitat d'un Dret Civil Propi, La Nació-Estat, El mite de la nació, El lloc de les Illes dins el context polític actual, Cap on van els nostres interessos?, València, els darrers trenta anys...*

D'entre els ponents destaquem els historiadors Pere Fullana, Gabriel Ensenyat i Antoni Marimon; els juristes Joan Vidal i Miquel Coca; els sociòlegs Salvador Carsdús i Antoni Estradé; l'escriptor Josep M. Llompart i el publicista Eliseu Climent; el professor i polític Joan Fc. López Casasnovas...

El propòsit del seminari d'enguany és incrementar les taules rodones i els debats a fi de proporcionar la major participació possible als assistents.

Com sempre, les inscripcions es podran formalitzar a l'OCB, els matins, fins dia 18 de setembre. El preu (matrícula i estança tots els dies), 7500 ptes (per als becats, 5500 ptes) i se n'hauran de satisfer 2000.- en el moment de la inscripció.

HOMENATGE A JOSEP M. LLOMPART

Vint-i-una entitats i associacions han constituït, inicialment, la comissió organitzadora de l'homenatge a Josep M. Llompart, un dels millors poetes del segle que ha donat Mallorca, intel·lectual compromès amb el seu país, la seva llengua i la seva cultura.

EL MIRALL, en tant no es facin públics els detalls de les dates i els actes, fa una crida als lectors perquè la seva participació sigui la millor adhesió popular a l'escriptor que s'ha guanyat a pòls el nostre reconeixement.

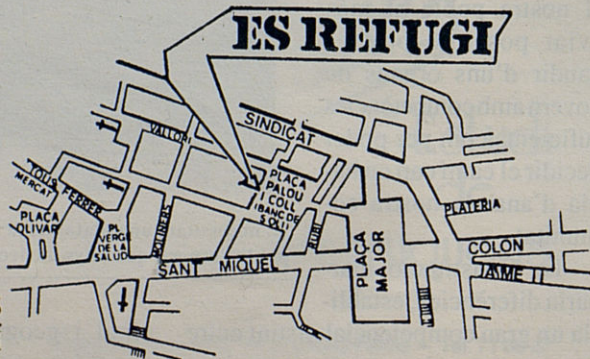
La comissió és oberta a qualsevol altra associació, entitat i particular que s'hi vulgui integrar.

ES REFUGI

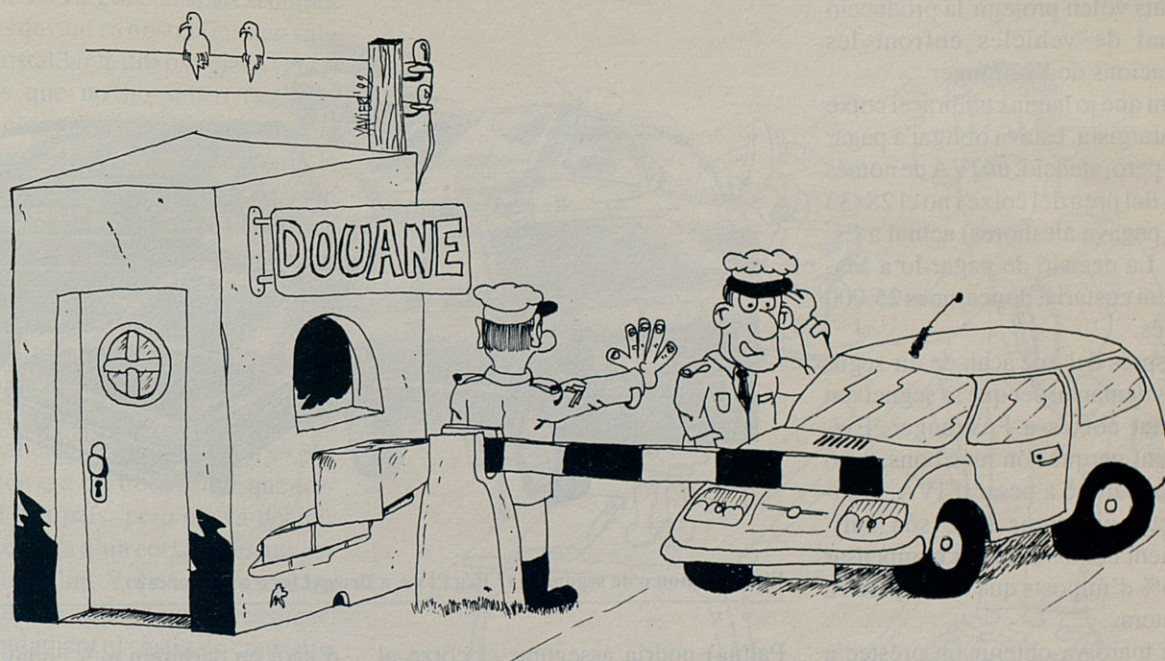
Pl. Palou i Coll, 10 (Banc de s'Oli)
Telèfon 71 67 31
07002 CIUTAT DE MALLORCA

ESPECIALISTES EN ARTICLES
DE MUNTANYA, CAMPING I ESQUÍ

No compraràs un cotxe estranger

JAUME PAYERAS I ALZINA

Dos policies d'aspecte germànic s'encarregaven de confirmar la sortida del Benelux dels vehicles comprats pels no residents. (Dibuix de Xavier Seguí.)

Aquest article va dedicat a tots aquells contribuents que per dignitat hem decidit fer totes les nostres gestions davant l'administració directament, passi el que passi... Per tant, no recoman la seva lectura a aquells que perquè poden o se'n foten paguen una gestoria i es tapen els ulls.

Hi ha dues formes d'impedir les importacions de vehicles estrangers dins l'Europa del 1992: una, fer-ho clarament per mitjà de disposicions normatives que directa o indirectament estableixin la prohibició d'importar aquest tipus de vehicles. Aquesta fórmula, anomenada en termes tècnics "restricció quantitativa", està avui en dia en desús ja que és contrària als Tractats de Roma. L'altra, tant o més

efectiva, consisteix a fer que la importació sigui tan penosa física i econòmicament per al importador que aquest desisteixi de fer-la o si més no es penedeix d'haver-la fet.

No podia imaginar, quan a Brussel·les vaig decidir comprar-me un cotxe per poder viatjar tranquil·lament per Europa, que estava cometent un pecat tan gros. Els primers dubtes ja els vaig tenir abans de l'adquisició: el matricul a Bèlgica o deman una placa de trànsit? El compr nou o de segona mà? Pag l'IVA a Brussel·les o a Mallorca?

No penseu que es tracta d'interrogants superflus o ingenus. Si decidia comprar-me un cotxe nou i pagar l'IVA a Mallorca no m'es-

talviaria les pessetes resultants de declarar a la factura un preu inferior al preu real de la transacció, pràctica molt estesa entre els importadors de vehicles estrangers de segona mà que suposa en molts casos que es declari fins a la meitat del preu real del contracte. Així, per exemple, un amic comprà un Golf GTI usat i en pagà un milió dues-centes, però només declarà haver-ne pagat 750 mil i s'estalvià, en concepte d'IVA a la importació, unes 126 mil pessetes.

Com que no disposava dels doblers suficients per comprar-me un cotxe nou, tenint en compte el que acab de dir em vaig decidir per un cotxe usat, del qual a Mallorca pagaria l'IVA. Sí, sí, no ho teniu entès malament: un

IVA d'un 28% per un cotxe usat!

Com tots sabeu, normalment l'adquisició d'un cotxe usat entre particulars a Mallorca no reporta IVA, per tant seria lògic que una adquisició realitzada entre nacionals de diferents estats de la CEE tampoc en reportàs. L'establiment d'un IVA del 28% per a la importació de vehicles usats resulta, doncs, una mesura equivalent a una restricció quantitativa amb la qual els Estats volen protegir la producció nacional de vehicles enfront les importacions de l'estranger.

Com que jo havia comprat el cotxe a un garatista, estava obligat a pagar l'IVA, però, atenció: un IVA de només el 25% del preu del cotxe i no el 28 (33 que es pagava aleshores) actual a Espanya. La decisió de pagar-lo a Mallorca em costaria, doncs, unes 25.000 ptes més.

Després del que acab de dir segur que vos demanau per què se segueixen comprant cotxes a l'estranger. Evidentment perquè són més bons, però sobretot perquè a pesar d'IVA, arancels, etc. els preus base són suficientment baixos com per compensar el 31,6% d'imposts que ens esperen a la frontera.

Ma mare va obtenir un préstec a Mallorca (a pesar de ser resident a Bèlgica jo no el podia gestionar per diversos motius) i per poder-me enviar els doblers hagué d'omplir un formulari/declaració en el qual feu constar (per evitar problemes amb Hisenda) que es tractava d'un ajut familiar per a un resident a l'estranger.

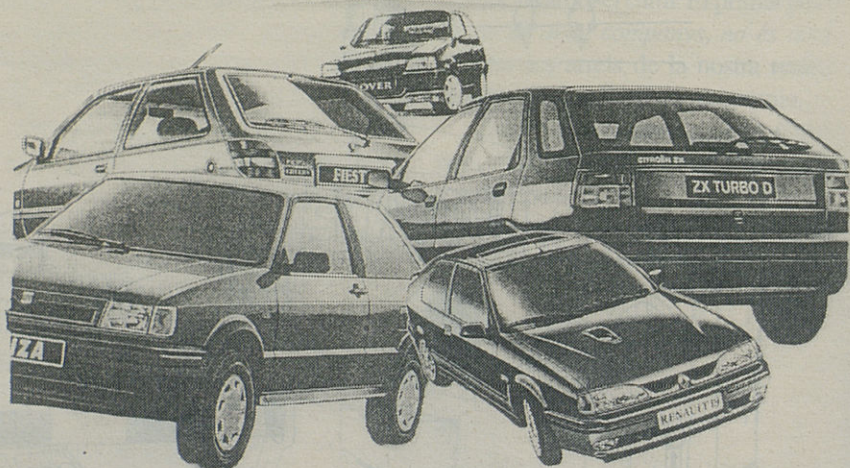
Una vegada vaig rebre els diners vaig adquirir a un garatge de Brussel·les un Volkswagen CLD, d'uns dos anys de vida, per 312.000 FB, unes 936.000 ptes. Al venedor li vaig donar, a més, 15.000 ptes perquè arreglàs els papers, fonamentalment perquè m'aconguís la placa vermella de trànsit, com també es diu, turística.

Per obtenir-la vaig haver d'anar personalment a la Duana a les 8 h. del matí. El funcionari em mirà, DNI en mà, per comprovar la meua identitat (una mesura de seguretat una mica exagerada) i va voler confirmar que jo

no residia a Bèlgica i que m'enduria el cotxe del país en un termini de tres mesos. Per això vaig necessitar un certificat del lloc on treballava o, més concretament, on feia l'"stage", la Comissió Europea, certificat que havia d'acreditar que només estaria tres mesos a Bèlgica.

Vaig contractar una assegurança temporal d'un dia creient que ma mare (una eficient agent d'assegurances de

6 dies per Nadal, em digueren que no el tendrien fins passat festes. Amb les presses i els nervis per partir no em vaig recordar que feia dos mesos el venedor m'havia dit de passada que aquest certificat l'havia de dur a legalitzar al Ministeri d'Indústria belga. Desgraciadament no me'n vaig recordar fins que, molt més tard, m'ho digueren als serveis de la Conselleria d'Indústria del Govern Balear. Però

El compr nou o de segona mà? Pag l'IVA a Brussel·les o a Mallorca?

Palma) podria assegurar el cotxe al dia següent, però resultà que la lliure circulació d'assegurances no entrava en vigor fins el mes de maig d'enguany. Així que vaig haver-ne de contractar una de belga per la durada mínima permesa de 6 mesos que em costà, a una de les companyies més barates del país, unes 40.000 ptes.

Al contracte de compravenda vaig declarar (mirau si som bon al·lot) 278.000 FB, unes 834.000 ptes. N'Otto, el venedor, em va recordar dues coses: que abans de partir havia de treure el Certificat d'Homologació del vehicle i que en passar per la frontera havia d'entregar un paper a les autoritats duaneres luxemburgueses (per allò del Benelux).

El certificat d'homologació en el qual es descriuen les característiques del vehicle el vaig anar a cercar a la casa Volkswagen una setmana abans de partir, però com que només faltaven

d'això en parlarem més endavant.

El dijous 20 de desembre de 1991 era a la frontera luxemburguesa camí de Mallorca. Vaig entregar els papers del cotxe a dos policies d'aspecte germànic que s'encarregaven, entre altres coses, de confirmar la sortida del Benelux dels vehicles comprats per no residents a fi d'evitar qualsevol frau en el pagament de l'IVA. Tot semblava normal i res no em feia pensar amb els problemes i dificultats amb què m'he topat en arribar a Mallorca.

Per por que em posassin més pegues vaig fer un tomb per Perpinyà i Cotlliure (molt agradable) amb la intenció d'entrar per la frontera de Port Bou on, segons em comentà el meu germà, el guàrdia civil de torn em feu un senyal de stop que no vaig veure.

Una vegada a Mallorca vaig decidir no començar els tràmits d'importació i posterior canvi de matrícula fins que

el cotxe no complís dos anys, concretament el 7 de febrer d'enguany, però un guàrdia civil de carretera d'Inca fou més llest que jo i m'aturà per demanar-me si no sabia que la placa que duia ja havia caducat. Jo no sabia de què em parlava... Contra tot pronòstic no em posà cap multa però m'advertí que no utilitzàs el vehicle fins que no obtengués la placa verda. Aquesta vegada vaig ser un poc més obediència i el vaig deixar aparcat durant uns dies davant ca nostra fins que vaig poder instal·lar la ditxosa placa verda.

Pels que no ho saben (tothom, menys els meus amics), una multa me l'havien posada només travessar la frontera, després de 12 hores de camí des de Brussel·les. Fou a Figueres i pel motiu més ridícul que us podeu imaginar: trepitjar una illeta de retxes contínues que en teoria s'ha d'evitar. Segons l'informe de l'agent no vaig adequar la meua conducta als senyals de circulació (sempre he estat un poc rebel, sabeu!). Jo vaig intentar explicar-li que era un treballador que tornava al seu país, però ell va decidir que la compra d'un cotxe a l'estranger i sobretot d'un Volkswagen, encara que sigui dièsel, s'havia de castigar. Malauradament el càstig no consistí a fer-me aturar a Montserrat per resar un parell de rosaris sinó en el pagament de 5.000 ptes quan rebés la multa a casa, que pel que sembla no vaig recollir a temps a Correus.

El que sí que havia fet era pagar religiosament els drets d'importació a la Duana del Port de Palma. Allò fou apoteòsic!

Els tràmits consisteixen en la presentació de la documentació requerida: el Document Duaner Únic, el Certificat d'Importació, els papers del cotxe i altra documentació, més, fixavos-hi, una instància sol·licitant que siguin tramitats. Increïble, no? Més increïble és encara que a la mateixa administració de la Duana et diguin que no et donaran cap ajut per omplir-los i et recomanin (això sí, discretament) que contractis els serveis d'un Agent de Duanes. Creis-me, el qui no el contracta o bé té molt de

temps per perdre o bé no té les peles suficients per pagar el pal que li fotrà. Jo no tenia ni una cosa ni l'altra, però com que som tan caparrut vaig decidir continuar els tràmits jo mateix. Sort que mon pare em va dir: "Pardal, que no coneixes en Miquel veïnat nostre que fa feina a la Duana!". Jo, ingenu, vaig intentar convèncer-lo que l'Administració havia de tractar

base resultant en concepte d'IVA. Si el 3,6% de l'Arancel se suma a la base imponible sobre la qual es calcula el 28% d'IVA, això vol dir que a la pràctica vaig pagar més del 31,6 que havia previst. Va ser tot un plaer: de 936.000 ptes que inicialment havia pagat pel cotxe a Bèlgica, vaig passar a pagar-ne 1.216.000 ptes. Si això no és suficient penitència pel pecat que

L'increment d'aplicar el 3,65% sobre el 28% de la base resultant, més el 2,8% de l'arancel que se suma a la base imponible, resulta que havia pagat el 31,61% de...(?!!). (Dibuix de Xavier Seguí.)

tothom per igual, però ell (la veu de l'experiència) em va replicar que ja veuríem què em passaria si no li feia cas. Vaig ésser feble i li vaig fer cas... per sort!

A la Duana del Port, després que efectuassin la primera inspecció ocular al cotxe, em varen fer tornar a l'Administració de la Duana per pagar unes 280.000 ptes resultants d'aplicar un 3,6% al valor que vaig declarar que tenia el cotxe: 834.000 ptes en concepte d'Arancel i un 28% sobre la

havia comès, què és?

Quan vaig anar a Tràfic per matricular el cotxe em digueren que li hauria de posar una placa verda abans de rebre la definitiva. El per què no m'ho va saber explicar ningú. El fet és que la placa verda de trànsit em costà, a més d'hores de feina, 1.600 ptes de papers a Tràfic i 3.600 adquirir-la a una tenda estratègicament situada davant l'edifici de Tràfic. D'allà m'enviaren a la Conselleria d'Indústria perquè em fessin el que se'n

diu la Fitxa Tècnica del vehicle (o és que pensàveu que no tenim competències a bastament?!).

A la Conselleria, situada al Polígon de Son Castelló al mateix edifici que ITEMA, hi vaig haver d'anar més de cinc vegades ja que (tots som humans) havia oblidat legalitzar el Certificat d'Homologació del Vehicle al Ministeri d'Indústria belga. Com podeu imaginar-vos la moral em va caure a terra i en aquell moment no sabia si me'n sortiria: tot just acabava de rebre per correu el Certificat que un bon amic havia anat a cercar a la casa Volkswagen de Brussel·les i ja li havia de telefonar per explicar-li pacientment el problema. Com tot bon amic accedí a fer-me una nova gestió.

Entretant jo havia renovat la placa verda que estava a punt de caducar perquè ja havia passat un mes des que la vaig demanar. 1.600 ptes més i un parell d'hores de feina. Hi estava acostumat.

Certificat en mà vaig passar dues revisions més: la de ITV que em costà unes tres mil pessetes i busques i la de la Conselleria. La ditxosa fitxa tècnica m'havia costat 11.000 ptes.

El dia final havia arribat. Simplement amb la presentació de la pape-rassa i el pagament de 4.600 ptes em donarien el número de matrícula definitiu. Però no: pel que sembla la fortuna no estava al meu costat. A l'Alta Municipal de l'Impost de Circulació de Vehicles, que em va costar 6.000 ptes, no m'havien posat el segell de l'Ajuntament. Torna a empenyar la família!: "Xavi, que podries anar a l'Ajuntament...?"

A la fi em donaren la matrícula blanquinegra: PM BL per a un cotxe d'uns dos anys d'antiguetat. Aquesta vegada vaig encarregar la placa a un lloc més barat i a Inca. Em va costar 2.000 ptes.

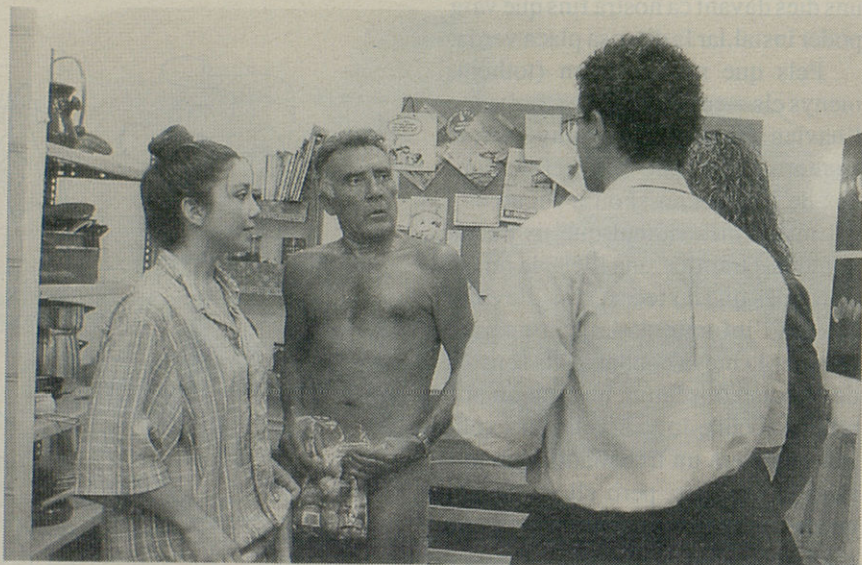
No sé si encara fan aquell programa de "Si lo sé no vengo", però no creis que hi faria un bon paper? □

Palma, abril de 1992.

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

Cinema en català

ANTONI MARIMÓN I RIUTORT

"Què t'hi jugues Mari-Pili?" és la darrera comèdia de Ventura Pons (Barcelona, 1945).

El restabliment de l'autonomia catalana ha permès la consolidació d'una cinematografia nacional catalana que s'expressa preferentment en llengua catalana.

El cinema català existeix i és comparable al d'altres nacions amb semblant pes demogràfic. Ha produït documentals com *Canet Rock* (1975), *La nova cançó* (1975) i *Catalans Universals* (1978); films de caràcter

històric com *La ciutat cremada* (1976), *Companyys, procés a Catalunya* (1979), *El Vent de l'Illa* (1988) i

Daniya (1988); drames com *L'obscura història de la cosina Montse* (1977) i *La Senyora* (1987), i pel·lícules experimentals com *És quan dormo que hi veig clar* (1988).

Però, sobretot, el cinema català ha conrat el gènere de la comèdia. Alguns dels títols amb més èxit han estat *L'orgia* (1978), *Salut i força al canut* (1979), *El Vicari d'Olot* (1981), *La Quinta del Porro* (1980), *Pa d'àngel* (1983), *Un parell d'ous* (1984), *Laràdio* (1985), *Putxa misèria* (1989), *Boom, boom* (1990), *Què t'hi jugues, Mari Pili?* (1981).

A més, a Catalunya hi ha hagut una política per doblar al català pel·lícules d'èxit com *Carros de Foc*, *Excalibur*, *Monsenyor*, *El retorn del Jedi*, *Una rossa molt dubtosa*, *El Príncep de les Marees*, *Hamlet i Llavís ardents*.

Ara bé, a Mallorca, la totalitat de les sales de cinema ofereixen només pel·lícules en castellà i impedeixen que els mallorquins tinguem opció a veure i escoltar cinema en català. Aquest fet discriminatori es contradiu amb la Llei de Normalització Lingüística de les Illes Balears de 1986 que disposa que *el Govern de la Comunitat Autònoma potenciarà la producció i exhibició de pel·lícules realitzades, doblades o subtitulades en català (art. 31.1)*.

Així, doncs, els esforços normalitzadors que es fan a Catalunya no són aprofitats a Mallorca a causa sobretot de la passivitat de les institucions autonòmiques. □

"Boom Boom", una magnífica comèdia de Rosa Vergés.

Número d'EL TEMPS dedicat al cinema en català (20 d'octubre de 1986).

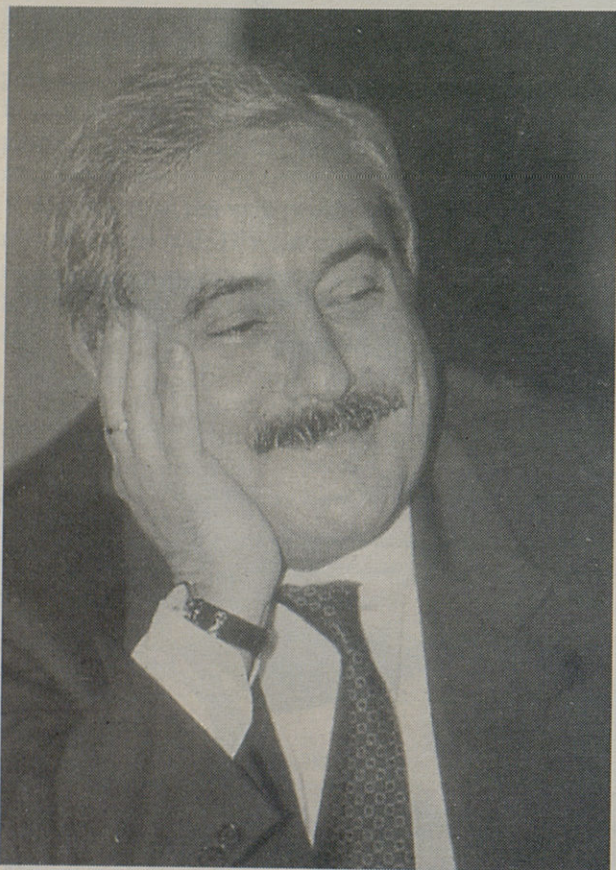

"És quan dormo que hi veig clar", de Jordi Cadena, es basa en textos de J.V. Foix.

Carta oberta al jutge Falcone

SANTI ADROVER

Aquesta carta vol ser un tribut a un home que sacrificà la seva vida per la justícia, sempre amb la certesa de tenir la mort com a companya de treball...

Giovanni Falcone.

nomenament d'un nou president de la República, després de moltes votacions, després d'un trist espectacle parlamentari. Creus que el compromís de l'estat en la lluita contra la cosa "seva" serà transparent i veritable?

La gent es demana com és que un país com Itàlia no pot erradicar la màfia. Aquesta incredulitat sobre per què no acaba la lacra que emmerda tot allò que enrevolta s'accentua amb la teva mort.

Els polítics estan intransigents. Dius al teu llibre que la Democràcia Cristiana ha monopolitzat el poder i que l'oposició

seguint els llargs camins del sistema processal, acaben retornant els Corleone de torn a casa seva: sobreseïment de la causa per falta de proves; cas tancat, diuen.

Per si això no és suficient, la por i la llei del silenci són els aliats d'una limitada col·laboració ciutadana; "no hi ha cas, l'únic testimoni és mort o ha desaparegut"...

Aquest fenomen sociològic, de vegades confós amb un fruit de la subcultura, sembla que el teu país encara l'haurà de patir durant molt de temps.

Dius també que tots els fenòmens humans tenen un principi i un final, i que aquest final és lluny si les lleis no van acompanyades de la decidida voluntat política.

Indro Montanelli, (periodista, historiador, home intel·ligent), diu que la lluita contra la màfia està perduda, que no hi ha sortida de moment.

Pero tú, fins als darrers instants de la vida, quan sorties fet trossos escampant el teu cos per l'autopista de Palerm, creies que, malgrat que a llarg termini, això tenia remei, que la màfia no és invulnerable.

El teu país s'ha permès el luxe de perdre't, però uns altres continuaran, sempre hi ha algú que continua.

Descansa Giovanni Falcone. Fa temps que el teu nom és al costat de la paraula justícia. I descansa, Itàlia, allà on siguis. □

Ja fa algunes setmanes que t'han assassinat. Ara sí que el teu país no sap què fer per tranquil·litzar-se. Si sapiguessis fins a quin punt és important la mort d'una persona... Una gran crisi política acaba amb el

sovint ha confós la lluita contra la màfia amb el desprestigi diari contra la D.C.

Tal vegada és recomanable la mobilització general, o més lleis ètèrils, d'emergència, que finalment, i

Mateu Morro: un revolucionari dels anys setanta que no s'ha venut

M. LÓPEZ I CRESPI

Mateu Morro, en un acte polític. Campanya per a les eleccions autonòmiques de 1991.

—D'on procedeix la teva vocació política?

—Vaig néixer a Santa Maria del Camí l'any 1956. La meua família, tant de banda de pare com de mare, era de llenyaters, gent de muntanya que feia sitges i forns de calç. El meu pare, abans de la guerra civil, havia format part de les Joventuts Socialistes Unificades a Santa Maria. Però no vaig sentir parlar mai de política a casa meua. Quan feia cinquè de batxiller al col·legi Pius XII de Ciutat, ho record molt bé perquè era un "Dia del llibre", vaig comprar i llegir "Les Illes Balears" de Bartomeu Barceló i un llibre de Miquel Forteza. Va ésser la descoberta sobtada de la nostra cultura. Al Pius XII el Pare Rovira em donà a conèixer "Els mallorquins" de Josep Melià.

A Santa Maria hi havia un club juvenil, el club "Endavant", i tenia un depòsit de llibres de l'Editorial Moll i de Nova Terra. Vaig anar construint el meu món ideològic de manera autodidacta. Llegia els teus escrits, els d'Antoni Serra i de Josep Maria Llompart als diaris, però no coneixia ningú.

Fent el COU nocturn a l'Institut vaig conèixer gent procedent de l'escultisme. Llavors començava a organitzar-se un cert moviment estudiantil, amb els "Comitès de Curs", amb el qual vaig connectar a la Facultat de Filosofia i Lletres. La primera reunió "clandestina" a què vaig assistir va ésser enmig de la Plaça Santa Isabel, devora les vies del tren, envoltats d'al·lots que jugaven.

Em sentia nacionalista i socialista.

M'interessava molt la història, i la història em va proporcionar els meus referents ideològics.

Els anys setanta foren anys de molta feina: en el món estudiantil i de l'ensenyament, en el moviment obrer, col·laborant en la creació de la Unió de Pagesos i promovent el moviment de les Associacions de Veïnats. Amb tot això, com és lògic, vaig ésser un mal estudiant.

—Com va ésser la teva incorporació al PSM?

—Un cop acabades les eleccions generals de 1977, ja a l'estiu, vaig anar al local d'Unió Autonomista i vaig trobar tancat. Vaig anar al local del PSM del carrer Conqueridor, i hi vaig trobar en Rafel Oliver i en Sebastià Serra que hi feien feina. A partir

d'aquest moment em consider membre del PSM.

Som una persona que he canviat molt poc ideològicament. Sempre he considerat que una concepció ideològica progressista ha de basar-se en l'humanisme crític i positiu. Per això mateix em vaig sentir molt prest identificat amb el feminisme i amb tots els moviments que lluitaven per la transformació de la nostra societat. Vaig descobrir el moviment ecologista llegint el "Manifest per a la supervivència". Aleshores devia tenir setze anys, en fa uns vint per tant.

La meua militància en el PSM ha tengut uns moments més intensos que altres. Vaig participar al Congrés de la Fundació Dragan i al Congrés d'Inca, i he estat regidor de Santa Maria en 1979. La tardor de 1979 com a membre de l'executiva vaig participar activament en el congrés d'Algaida. Després, en 1980, vaig deixar l'Executiva.

He treballat de professor d'història i de català al Pius XII, i he investigat sobre els anys 30 a Mallorca i la història del mallorquinisme polític (tenc un feix de carpetes amb notes que encara no he tengut temps de redactar). Vaig fer ciclisme, creàrem a Santa Maria la revista "Coanegra" i vaig organitzar cursos de català.

En 1985 em reintegr al treball dins

El col·legi Pius XII, de Palma, del qual Mateu Morro va ésser alumne i professor. (Foto cedida pel mateix col·legi.)

el PSM. Aquesta reincorporació em va dur a acceptar la secretaria general del partit al desembre de 1985.

—*Què significa per a tu el PSM?*

—Per a mi el PSM representa el triomf de la voluntat. Un grup de persones de Mallorca, sense cap suport extern, sense diners, aconsegueixen crear un partit polític que des de 1975 ha estat una part important de la vida política mallorquina. El PSM, per a mi, és el triomf de l'esforç i la constància.

La continuïtat del PSM és un fet

nou en la història del nacionalisme a Mallorca, i és el resultat de múltiples aportacions, de gent que hi ha estat i que ara no hi és, i de gent que no hi ha estat mai però que ha treballat com el militant més dedicat. Hem tengut la sort de comptar amb un conjunt de persones de gran talla humana i política. I hem pogut crear un cos ideològic i polític propi que ens fa ésser diferents de qualsevol altre partit i que ens permet dur a terme una pràctica extensa i rica.

—*Què ha significat aquests darrers quinze anys el PSM?*

—El PSM ha estat, sobretot, una força viva no fossilitzada ni aturada. La seva força és la seva capacitat de no restar ancorat al dogma o a la fraseologia. En aquest sentit el PSM és extraordinari, i pot donar grans sorpreses, perquè no viu de textos ni d'esquemes preconcebuts, sinó que practica —o intenta practicar— un diàleg permanent amb la nostra societat. La veritat és que pens que per al PSM i per al nacionalisme d'esquerra no hi ha sòtil, ni polític ni electoral.

El PSM ha significat la presència continuada i

Un grup de militants de l'Organització d'Esquerra Comunista (OEC) en temps de la transició (1977). Entre d'altres s'hi poden veure: Toni Mir (el segon de l'esquerra, dret); en Mateu Morro, primer a la dreta (dret) i, acotats, l'escriptor M. López Crespí, i el capellà Mateu Ramis. (Foto i peu de l'autor.)

estable del nacionalisme dins la societat mallorquina. I d'altra banda aquest nacionalisme ha tengut un component ideològic clarament progressiu, d'esquerra, i molt lligat a la lluita ecologista. Hem contribuït d'una manera significativa a l'extensió social de les idees d'autogovern, de democràcia, de protecció del medi ambient i de justícia social, i això sempre ho hem fet des d'una clara visió de la importància de la societat civil i del reforçament del teixit associatiu.

S'ha fet una gran tasca municipalista en els ajuntaments, tant essent al govern com a l'oposició, i en el Parlament i el Consell Insular s'hi ha treballat moltíssim. El mallorquinisme polític ha sortit dels cercles de lletraferits i d'intel·lectuals per començar a cobrar un abast popular. Així i tot, però, quasi tot està per fer, i no ens regalaran res ni hi ha cap altra fórmula màgica que no sigui treballar amb totes les nostres forces.

—*Què representa ara mateix dins el context de l'esquerra mallorquina?*

—El PSM vol representar una opció alternativa a la brutalitat especuladora i despersonalitzadora. Creim amb un model global de país. Pretenem "renacionalitzar" Mallorca, i aquest és, per a nosaltres, un concepte integrador: model econòmic, social, territorial, institucional, lingüístic i nacional s'integren en un mateix projecte. Fer un país lliure per a les persones lliures, on el concepte de la solidaritat sigui consubstancial al de sobirania, al de democràcia i al de justícia.

Mentre hi hagi el PSM, la política mallorquina no podrà ésser lligada tan sols amb clau madrilenya. Ara bé,

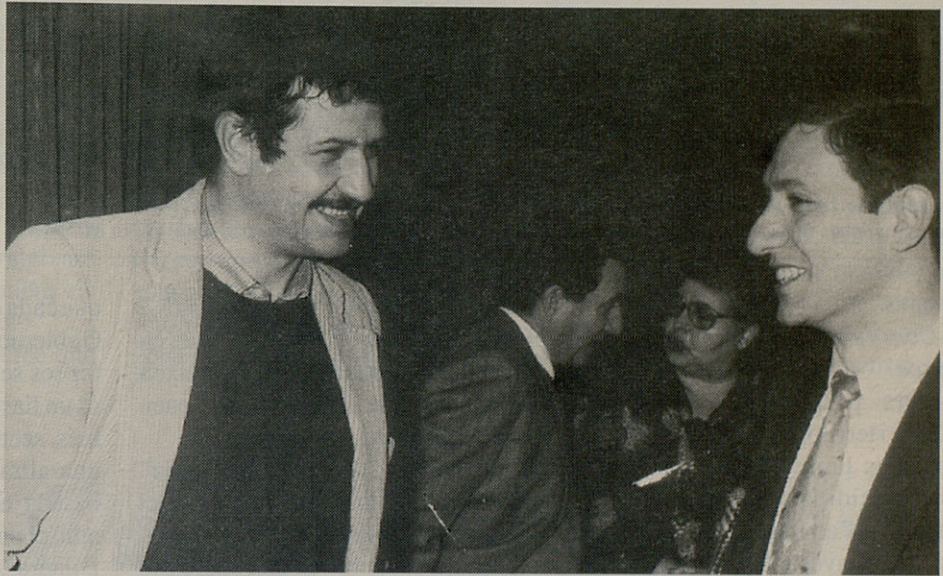
vull deixar clar que el PSM no té cap voluntat exclusivista ni la propietat de cap de les idees que ens mouen. Tenim ben present que tan sols som una força més, una eina de transformació, no els posseïdors de cap veritat absoluta o els portadors de qualche casta d'"essència" patriòtica.

Per a nosaltres hi ha un aspecte irrenunciable: el dret del poble de Mallorca de comptar amb forces pròpies, no dependents de fora. Com

creim fermament amb el nostre país.

—*Quina importància té la presència del PSM a l'ajuntament de Ciutat?*

—En té molta, i no hi ha dubte que el PSM podrà demostrar que el nacionalisme té moltes coses a dir i a fer també a Ciutat. No podem oblidar el pes demogràfic que té la Ciutat de Mallorca, decisiu de cara al nostre futur nacional. Hi tenim un repte fonamental, perquè renacionalitzar

Constitució de la Comissió Honorífica dels actes del 25è aniversari de l'OCB. Mateu Morro conversa amb Pere Rosselló, llavors secretari de l'entitat. (Palma, 26-2-1987.)

és irrenunciable la nostra definició ecologista i progressista. A partir d'aquí podem arribar a acords amb tothom.

—*Quina valoració feis dels darrers resultats electorals?*

—Els darrers resultats electorals són importants, pel que expressen de possibilitat de creixement. Certament, s'ha configurat un panorama format per tres forces: els partits centralistes (PP i PSOE) i el PSM. De tota manera encara estam a uns nivells molt baixos en relació a l'espai que el nacionalisme i l'ecologisme poden i haurien d'ocupar. La tasca és enorme i a vegades la seva magnitud ens supera, però coratge de cara al futur no en falta, perquè

Mallorca és renacionalitzar Ciutat.

—*Quina visió tens de l'esquerra a Mallorca?*

—Pens que els conceptes d'esquerra i de dreta a hores d'ara estan en un clar procés de redefinició. Els encaraments ideològics estan desfassats, s'ha d'analitzar i conèixer la realitat i definir projectes transformadors des de la realitat. Des d'aquesta opció el PSM fa seva la defensa de la democràcia i de l'autogovern fins arribar al grau més alt de sobirania.

L'esquerra tradicional a les Illes Balears ha patit de sucursalisme. Ha estat una esquerra acomplexada i dependent. I en raríssimes ocasions ha estat capaç de crear una política pròpia.

Palma, juny de 1992. Presentació del llibre "Les illes olvidadas" que conté una ponència de Mateu Morro. L'acompanyen els directius de l'Obra Cultural Balear Pere Albertí i Bartomeu Colom. (Foto M. Soler)

—Com veus la situació política a Mallorca?

—Ens preocupa el model econòmic i territorial que està arribant a situacions límit. Cal una acció de govern decididament enfocada a reequilibrar l'economia. La solució no està en convertir les Illes Balears en "la segona residència d'Europa" i potenciar indefinidament la destrossa del territori i el saqueig dels recursos.

Cal fer un atac molt fort, un atac ideològic i polític que permeti passar a l'ofensiva els sectors més dinàmics de la nostra societat. Hem de superar la inèrcia sucursalista i conservadora que duim gairebé des del segle XIX.

Això vol dir perdre els complexos i plantar batalla al PP i al PSOE, que en el fons i en la superfície coincideixen plenament quant al projecte que tenen per a les Balears.

El debatut "Pacte Autonòmic" mitjançant el qual se'ns col·loca en el racó més endarrerit i fosc de les autonomies de "tercera" és una expressió vergonyosa d'aquesta coincidència. La societat civil i les forces nacionalistes no poden permetre aquest menyspreu, aquest veritable insult a l'autogovern.

Evidentment, la lluita per salvar la llengua té una urgència absoluta. O empenem una acció massiva que arribi a l'administració pública, a

que cada quatre paraules han de dir "el Gobierno de la Nación" i que no poden fer res sense el vist i plau de Madrid, és un llast feixuc. Però hi ha, cada cop més, sectors que demanen, exigeixen, una altra política. Una política més basada en l'ètica, en el compromís amb el país i amb la defensa dels drets i interessos dels pobles de les Illes Balears.

Tot fa pensar que la batalla serà llarga i que no hi ha cap resolució a curt termini. Per això ara estam en el moment de posar els fonaments forts, de crear consciència i opinió, de reforçar el moviment associatiu, i, per descomptat, de preparar el creixement futur del nacionalisme. □

l'escola, als mitjans de comunicació i a la societat, o no hi serem a temps. El Govern Balear i les administracions regides pel PP no faran res per elles mateixes, perquè o no creuen amb aquestes coses o hi estan obertament en contra.

—Quina és la situació de redreçament cultural i nacional, i quin paper hi juga el PSM?

—Hi ha tendències contradictòries. L'hegemonia dels partits centralistes, tan nacionalistes espanyols

Papers pintats

Marcas i Motlures

Pintures

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES

Sant Miquel, 77. Tel. 72 14 83

07002 PALMA

Cercar els grans de blat

JOSEP MOLL MARQUÈS

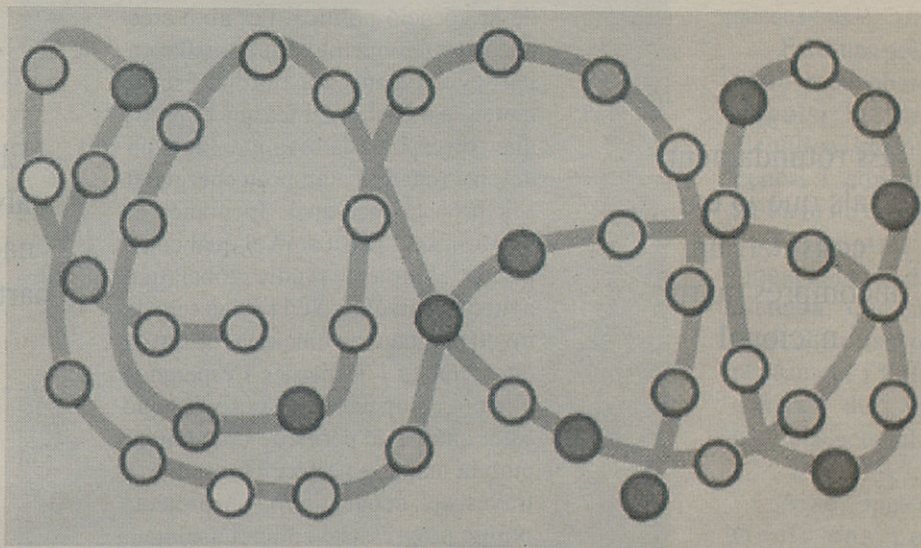
Això és el que fa un moll dins el rostoll: cercar els grans de blat, perquè no estam per deixar que es perdi res. Així de senzill, i em sap greu que costi tant evitar els prejudicis i els judicis d'intencions. Si ara digués que, això no obstant, en el cas d'En Rafel Crespi els comprenc des que sé que és molt més jove que jo, segur que m'acusaria de paternalista. Per tant, ho deixaré anar i rectificaré telegràficament els que fa en el seu darrer article:

1. L'única condició que crec que s'ha de posar per a mantenir un debat és que els intervinents actuïn de bona fe, que s'ha de suposar inexistent quan l'argument és l'insult o l'agressió verbal injustificada. Aquesta va esser la raó per la qual no vaig acceptar el debat en els termes que plantejava En Rafel Crespi en el cas al qual al·ludeix i que jo record perfectament. Però jo mai no he practicat l'estúpida supèrbia intel·lectual de rebutjar un interlocutor de bona fe en funció d'altres condicions, aleatòries o subjectives.

2. No em sembla just dir que els avenços que impulsa el PSOE, dins les seves responsabilitats, en matèria de normalització lingüística siguin

imperceptibles. Segur que podríem haver fet més del que hem fet, però hem fet més que qualsevol altre partit. Basta anar pels carrers de Palma, i precisament pels barris amb un component immigratori més elevat, per veure la gran tasca que va fer el consistori presidit per Ramon Aguiló en matèria de retolació pública en català. Per cert que valdria la pena reflexionar sobre el fet que en aquests barris els rètols són respectats, mentre que a la zona on viuen les famílies teòricament

cas als socialistes illencs en algunes coses que hem exigit, amb més o manco encert. Per exemple, no hem aconseguit que es doni llicència a alguna emissora que volia fer la programació exclusivament en català. (Per cert: les emissores existents podrien bellament emetre en català, si volguessin. Perquè no els ho exigim? O és que pel fet d'esser privades tenen patent de cors? Clar que sempre és més fàcil criticar el Govern de torn, però el dia que aprenguem a entos-

El socialisme és tot el contrari d'una poció màgica: és un esforç incansable de perfeccionament de la societat i l'individu, per tal d'anar superant la seva tendència, natural o de manipulació genètica, de segles d'actituds prepotents.

més mallorquines molts de rètols estan rectificats al castellà amb spray i condimentats amb insults al nostre poble i a la nostra llengua.

3. Certament Madrid no ens ha fet

sudir-nos a modificar les coses que són, enlloc de plorinyar perquè no ens les han fetes com voldríem, potser faríem més camí). Tampoc no podem veure la TV-2 catalana, i Ràdio 4

segueix sense reobrir, a pesar de les nostres gestions. D'acord. Però això no legitima el silenci en què En Rafel Crespí deixa aquestes mateixes gestions, i moltes altres que n'hem fet (jo personalment, quan era Secretari General), en relació a TV-3 i un llarg etcètera, en el qual s'hi hauria d'incloure també el fet que, si la nostra Llei de Normalització Lingüística va sortir com va sortir, que va fer que se la reconegués com la més avançada dels tres Països Catalans, va esser fonamentalment gràcies a les esmenes que jo mateix, com a ponent socialista, hi vaig aconseguir introduir durant la seva tramitació parlamentària, amb la col·laboració i l'assessorament inestimable d'un grup de lingüistes certament no socialistes. Si després el Govern Cañellas no l'ha complerta, supòs que això ja no és culpa del PSOE.

4. És rotundament fals que jo em consideri un incomprès màrtir nacional. El cert és que en aquests temes sí que he practicat una certa supèrbia que crec imprescindible i me

És rotundament
fals que jo em
consideri un
incomprès màrtir
nacional

n'he fotut olímpicament de què la meva actitud s'entengués o es deixàs d'entendre: senzillament sempre, de tota la vida, molts anys abans que nasqués En Rafel Crespí, m'he proclamat nacionalista i he practicat com a tal dins la meva circumstància, i prou. I així segueisc. Sense cap vocació de màrtir, però també sense acceptar que els qui no volen entendre

la meva postura em perdonin la vida. I així seguiré.

5. Estic fart de dir que, en la meva opinió, el nostre poble estarà salvat el

Certament Madrid no
ens ha fet cas als
socialistes illencs en
algunes coses que
hem exigit, amb més
o manco encert

dia que hi hagi nacionalistes a tots els partits, des del PP fins al PSOE, perquè la consciència de poble, la consciència nacional, ha d'impregnar els ciutadans de totes les ideologies. No pot esser punt d'arribada, sinó punt de partida de la vocació política. Per això crec que s'equivoquen els que traslladen les seves creences a l'òrbita estrictament particular pel fet que el partit que correspon a la seva ideologia no defensi (encara) amb prou energia el seu projecte nacional. Jo només el deixaria si el partit amb el qual comparteix el projecte polític global (que avui és de nivell estatal i demà serà de nivell europeu) no funcionàs de forma democràtica i jo perdés l'esperança que pot recuperar aquest esperit, que és el que ha de permetre conjuminar amb la màxima perfecció possible, a través del debat intern, un projecte polític progressista i alhora nacional, que no nacionalista.

6. Si En Rafel Crespí és capaç d'equiparar, de bona fe i convençut, la meva actitud nacional amb la del senyor Gabriel Cañellas i a la pràctica no hi veu diferència, és que, efectivament, la seva miopia és clínica. Jo m'ho faria mirar, perquè aquí ja no hi val ni tan sols l'excusa de la seva joventut.

7. Estic disposat a intentar explicar les virtuts del pacte autonòmic, que són com a mínim tantes com els seus defectes. Però això allargaria massa aquest telegrama, i ho faré en una altra ocasió.

8. Per favor, que l'amic Rafel Crespí no em recomani encara més dosis d'escepticisme. Ja en tenc prou amb el que acumulam tots, "nolens volens", amb els anys! Per altra banda, és igualment fals que jo hagi invocat mai el socialisme com a poció màgica. Jo sempre he dit, i ho he escrit moltes vegades, que el socialisme és tot el contrari d'una poció màgica: és un esforç permanent, tenaç, incansable, de perfeccionament de la societat i de l'individu, per tal d'anar superant la seva tendència, no sé si natural o inoculada per manipulació genètica de segles d'actituds prepotents, imperialistes i capitalistes, al servilisme, a l'egoisme i a l'oportunisme, i substituir-la pels valors de la solidaritat, la justícia i la igualtat en llibertat. Un esforç que hem de fer encara que sabem que no en veurem el

El nostre poble estarà
salvat el dia que hi hagi
nacionalistes a tots els
partits, des del PP fins al
PSOE

resultat definitiu, entre altres coses perquè mai no serà definitiu. Però Déu n'hi do, les passes que ja hem fet! A mi, almanco, em produeix satisfacció haver aportat a aquesta tasca inacabable el meu modestíssim gra d'arena. O de blat, vaja. Convit En Rafel Crespí i totes les persones progressistes, amb esperit crític, però constructiu, a fer el mateix. □

Les incerteses del nostre present

JOAN BARCELÓ I COLL

"Gehen Sie keinen Schritt zurück, wie ich es getan habe: lassen Sie nicht einschlüpfen, kommen Sie nie zur Einsicht. Vielleicht tun wir manches, bei dem uns nicht wohl ist — schlimm wird es, wenn uns wohl dabei wird. Machen Sie nicht mit, wo der Stumpfsinn auf komplizierten Orgeln zelebriert wird..."
(Heinrich Böll, *Zum Tee bei Dr. Borsig*, 1964)

Amalgamar ciència, política i progrés sembla avui en dia un desideratium fàcil d'assolir i d'acceptar. El primer concepte, la ciència, aporta lalluïssor del coneixement en procés de desenvolupament, una metòdica ordenació, fidedigna, objectiva i abstracta i una aurèola d'eficiència i aplicabilitat immediata.

A la política li correspon la normativització raonada, raonable i positiva de l'entrellat social i el lloc de l'individu, amb les seves aspiracions, el seu sentit i finalitat.

Tot plegat, el mateix sentit ideal, ens portaria els beneficis del progrés, la modernitat d'idees, l'obertura del pensament humà i el bé general.

Però els fets semblen contradir aquesta argumentació ideal. Els tres conceptes esmentats (ciència, política i progrés) semblen més aviat anar al seu aire i mostren en realitat un difícil maridament.

La ciència actual, molt freqüent-

ment, ja no és el pensament abstracte i escorcollador que busca models i regles generals o generalitzables i que

Falta una política que impulsi la formació científica i humana que generi un ambient de recerca vocacional i sincer, d'ampla alenada.

obeeix als impulsos naturals d'avançar en el coneixement de l'home i la natu-

ralesa. El camí és difícil i envitricollat, ple d'enverinaments programats.

Només cal fer una ullada a les línies mestres de la política científica o a les bases de judici a l'hora de concedir un ajut científic. La rutina, l'obvietat, la prioritització aleatòria o el simple amiguisme polític són components massa comuns. No és així estrany que el nostre avenç sigui pobre

i les nostres escoles i equips científics pràcticament inexistents. Només caps de brot successius.

Falta una política de visió més oberta que impulsi la formació científica i humana i que generi i consolidi un ambient de recerca més experimentat, vocacional i sincer, d'ampla alenada, que aconseguixi consolidar el pensament i l'afany de conèixer dins un context més general.

*

Això, inevitablement, ens porta a qüestionar què es requereix per ésser un bon científic, o un bon pensador, per avançar dins el nostre complicat final de segle. La resposta sembla simple, d'exercici purament acadèmic.

Requeriria una bona formació, una informació rica i diversificada, judici agut i acurat,

sentit crític i autocrític, independència de criteri, capacitat d'anàlisi fina i elaborada, habilitat de síntesi i integració, i un component difícil i imprescindible que inclou la ideació abstracta, la riquesa imaginativa i el poder creatiu.

Aquestes són les qualitats que exemplifiquen, almenys teòricament, el cos acadèmic dels nostres centres superiors. La realitat és més minsa i prou demostrativa del que diem.

*

Si dirigim el nostre punt de mira vers la política, la cosa, en teoria, tampoc hauria d'ésser molt traumàtica. En termes orteguians ja ha passat una generació des de la mort natural, per consumpció, del franquisme. En aquest traspàs, una generació en el poder autocràtic va fer la seva descavalcada política, sense traumes visibles, d'una manera grisa i esmorteïda, i una altra, que estava al'espera del fet, va oblidar el seu somni revolucionari i rupturista.

Després vingué el rodatge esperançat de la transició que ens va donar la il·lusió de la democràcia i de la llibertat recobrades. El canvi, per la incertesa de les seves expectatives i el falliment de les idees, aviat ens abocà al desencant i al candiment pels afers generals. D'aquesta manera es constata una certa i perillosa obsolescència política quan més vigor requerriria.

Estem ja lluny dels somnis regeneradors i de models generals o pautes ideals que permetin millorar l'entramat social i intel·lectual del país. Entre moltes altres coses, falta veritable democràcia interna, llibertat individual i entusiasmar la gent amb mires més gene-

El canvi, per la
incertesa de les seves
expectatives i el
falliment de les idees,
aviat ens abocà al
desencant i al
candiment pels afers
generals

El progrés de la humanitat ha estat i és un procés selectiu que implica els diferents ordres de la naturalesa humana. (La reina mare d'Anglaterra amb el doctor Josep Trueta que va innovar un tractament per a les ferides obertes.)

erals i de bé comú. La conseqüència és que el país viu la política com una sobreestructura establerta, inevitablement burocràtica, que s'auto-perpetua, que difícilment resol i menys engresca.

*

Aquí entra en consideració el tercer concepte d'aquest article, el progrés i el bé general. El progrés de la humanitat ha estat i és un procés selectiu que implica els diferents ordres de la naturalesa humana: la possibilitat d'ésser un mateix, el grau de llibertat individual i social, l'accés a una educació de qualitat, la capacitat d'expressió del pensament independentment del color polític dominant, la més estricta ètica de comportament en la funció pública, l'absència de manipulació diària en la informació, el funcionament modern i no burocràtic de l'administració oficial, la convicció de la plurivalència en la interpretació dels fets i del pensament,

evitar el fanatisme, una transparència més clara i honesta de les formes i decisions polítiques, i tantes altres "tares" encara ben presents en la nostra societat, una societat convergent vers l'Europa comunitària del 1993 que té greus dubtes sobre la viabilitat del progrés i la seva idoneïtat.

*

Veiem així com els tres termes que ens ocupen avui (ciència, política i progrés), teòricament tan lligats i definidors de la vida moderna dels pobles, omplen encara d'incertesa el nostre present tan fràgil i transitori. Més que intentar justificar o amagar el fet creiem que ens trobem davant d'un nou i gran repte general, de cara a nosaltres mateixos i a

Europa, que entre tots hem de saber omplir de veritat, autenticitat i modernitat. Ens hi va el bé comú i el pes que poguem tenir dins la nova Europa i entre els països realment avançats. □

Occitània—Provença (3)

Montpeller, bressol de reis i cau de metges

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Lluís XIV en els jardins de Le Peyrou i al davant del temple Belvedere.

Montpeller, la capital del Languadoc, se'ns presenta al punt de migdia com la gran ciutat que és. Vull dir que és hora punta i que el tràfic no pot esser més intens pels voltants de la "Gare Routière" i l'estació del tren. Però sortosament ens trobam a la vila antiga, en el centre històric, que és el que ens interessa. Sabem que hi ha altres Montpellers amb vies de cintura, amples avingudes, polígons industrials, parcs esportius i una grandiosa ciutat universitària que ha pres el nom Paul Valéry.

Al sud trobam Figuerolles amb la seva "ciutat de l'estrella", la Chamberte, amb els estudis de ràdio i televisió, el barri d'Estanove, amb les casernes militars i el poliesportiu, Montcalm, on tots els jocs hi tenen

cabuda... No ens oblidem de la zona residencial de Sant Martí i Aigüerelles o La Pompignane, a l'est, cenyida per una mena de riu. Llavors, al nord, Castel-Nau-Le nez on hi ha camps de futbol, nombrosos xalets i fins i tot un districte anomenat de "la Sardana"...

Però nosaltres cercam el cor de la ciutat, la fesomia de la vila, el rostre històric dels seus carrers, la petjada medieval de quan Montpeller formava part del Regne de Mallorca. La primera visita és per a la Catedral de Sant Pere, que encara que restaurada en els segles XVII i XIX presenta l'aire lluminós de les seves naus i l'or de les seves capelles. Per la part de fora és de remarcar el conjunt dels quatre robusts i enlairats campanars cantoners i el torrelló, prop de la portada, que cobert

per una caperutxa ens parla d'un gòtic més septentrional que els de la resta dels països aleshores "mallorquins", com és ara el Rosselló o les Illes.

De la Seu, per carrers estrets que voregen portals i vivendes del segle XVII, anam a veure els antics edificis d'aquella universitat famosa des dels dies de Ramon Llull. La Facultat de Dret. La Biblioteca Universitària. El Rectorat. La Facultat de Lletres. El Seminari. L'Edifici universitari de Medicina Preventiva. El Convent de les Ursulines. L'institut de Biologia. L'institut Pasteur i la Facultat de Medicina, on ens endinsam força. Són els dies dels exàmens de setembre i es veuen estudiants amunt i avall, que fan soroll de nirvis i mostren cares que són tot angoixa i sospir.

Dins el vestíbul hi ha les làpides plenes de noms que són un homenatge als metges-professors que moriren en el decurs de les dues grans guerres mundials. Caminam pels claustres i passadissos, mig a les fosques, entre bancs de fusta i altes vidrieres. Hi ha més làpides commemoratives de noms que es remunten a segles enrera. No podem ignorar aquí els nostres Arnau de Vilanova i Ramon Llull, el primer per les seves investigacions en el camp de la medicina del cos, a les quals arribà mitjançant la botànica, l'alquímia i les ciències naturals. El segon, també present en aquestes aules, de fer conèixer les seves idees sobre la "filosofia natural", que en altres mots no era altra cosa que la ciència de la medicina per a "conservar en sanitat el cos".

Però la petjada més fonda entre aquests murs, veïns de la catedral, és segurament la del ja esmentat Arnau de Vilanova, el "pare de la medicina catalana", que omplí amb la seva atzarosa vida la segona meitat del segle XIII i els primers anys del XIV. Aquí va fer de professor i aquí exposà el que sabia sobre verí, alcohol, èter i herbes miraculoses. Tota una col·lecció de receptes i preceptes mèdics, reunida sota el títol de "tresor dels pobres", entre d'altres obres, el feren famosos. Tan famós que va ésser el metge dels reis Pere III i Jaume II. Ens ha deixat molts exemples, tant de teoria com de pràctica mèdiques, informació de nombroses experiències i descripcions clíniques de gran interès.

Després de contemplar un cop més els passadissos, el claustre i el vestíbul, sortim a passejar pel Boulevard d'Enric IV. Hi trobarem una deixalla

arqueològica que per a nosaltres tindrà una vàlua excepcional. Es tracta de la Torre dels Pins, un fragment de castell on una làpida més ens recorda que en aquesta ciutat, l'any 1208 hi va néixer Jaume I, el conqueridor de Mallorca,

rierols, ponts... Fulla i pedra es combinen i es confonen.

I sortint del "Jardin des Plantes" se'ns ofereix un segon regal d'esbarjo: el "Passeig del Peyrou", un altre parc d'esplèndides perspectives, fet a la moda del barroc reial, aquell que bastí Versalles i el Trianon. I rere el gran monument equestre de Lluís XIV, després del gran safareig, una altra sorpresa: un aqüeducte romà, còpia del "pont du Gard", que tot al llarg del Boulevard des Arceaux es perllonga fins a les residències universitàries de la Plaça Vercingétorix...

Ah! El Montpeller dels reis i dels prínceps!

¿Tal volta no fou Montpeller el darrer domini de Jaume III abans de la batalla de Llucmajor? Fins i tot podríem dir que Montpeller va quedar per a sempre inclòs dins el nostre llenguatge col·loquial. Efectivament, en bon mallorquí, un "mompeller" és un pati interior, estret, entre murs i finestres, que no té més objecte que ser una entrada de llum i aire, element arquitectònic que segurament procedeix de les vivendes medievals del

Arnau de Vilanova, professor a la Universitat de Montpeller, que va viure a finals del segle XIII i començaments del XIV.

València i Múrcia. Sembla que aquí passà la seva infància sota la vigilància i l'atenció dels cavallers templers, aquells monjos-soldats el convent dels quals conserva encara la capella, allà, a la Rue Maguelone, passat el Palau de l'Òpera i l'Auto-Club, al davant dels Jardins Planchon...

Però altres jardins ens atreuen més. El Parc Botànic, devora la caserna d'Estat Major i a la vorera oposada de la Universitat. Gaudim en aquesta natura tan ombrívola de tots els jocs de llum i ombra. La nostra càmera fotogràfica, armada de flash, no s'atura. El romanticisme, en aquests paratges, és, ha estat, intens... Coves, ruïnes,

Llenguadoc.

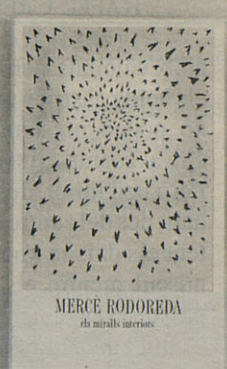
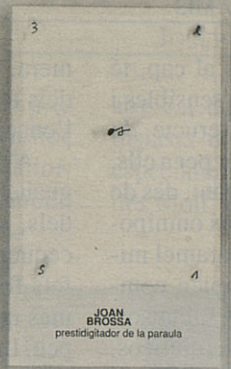
Encara tornam al nus de la vila antiga per fotografiar els palaus i palauets dels carrers de l'Agulleria, la Carboneria, Santa Creu, Tresorers de la Llotja, Drapaires... La casa de Jaume-Coro dels Tresorers de França, el Palau Montferrer, la Casa de Montcalm...

Sortim dels carrers i retrobam els espais amples. Dinam en un petit restaurant a cel obert sobre l'Esplanada Charles De Gaulle amb vistes als magnífics jardins del Camp de Mart. Jovenesa pertot arreu en aquest migdia assolellat. Trull d'estudiants. La vida. Em sento bé. I fins i tot unes frankfurt amb cervesa em semblen un àpat excepcional. □

ELS GRANS NOMS DE LA LITERATURA CATALANA EN IMATGES

SÈRIE DE 36 VÍDEOS DOCUMENTALS DE 50' APROX. DE DURADA AMB GUIONS DE PRESTIGIOSOS ESPECIALISTES EN CADASCUN DELS TEMES

CERVERÍ DE GIRONA, Ferran Gadea; **RAMON LLULL**, Albert Soler; **JAUME I**, Jordi Bruguera; **RAMON MUNTANER**, Per confirmar; **FRANCESC EIXIMENIS**, Xavier Renedo; **BERNAT METGE**, Isabel Grifoll; **AUSIAS MARCH**, Coia Cabre; **JOANOT MARTORELL**, Joan Perera; **JAUME ROIG I ISABEL DE VILLENA**, Rosanna Cantavella; **JOAN ROÍS DE CORELLA**, Lola Badia; **VICENÇ GARCIA**, Albert Rossich; **RAFAEL D'AMAT**, Margarida Aritzeta; **JACINT VERDAGUER**, Isidor Cònsul; **NARCÍS OLLER**, Antònia Tàvadella; **ANGEL GUIMERÀ**, Enric Gallén; **JOAN MARAGALL**, Enric Bou; **MIQUEL COSTA I LLOBERA** i **JOAN ALCOVER**, Per confirmar; **SANTIAGO RUSINOL**, Per confirmar; **VÍCTOR CATALÀ**, Lluís Busquets; **EUGENI D'ORS**, Josep Murgades; **JOSEP CARNER**, Jaume Aulet i Dolores Oller; **JOSEP PLA**, Lluís Bonada; **JOAN SALVAT-PAPASSEIT**, Carme Arenas i Núria Cabré; **J. V. FOIX**, Finyet Panyella; **JOSEP MARIA DE SAGARRA**, Marina Gustà i Enric Gallén; **CARLES RIBA**, Carles-Jordi Guardiola; **LLORENÇ VILLALONGA**, Teresa Verdguer i M. Lluïsa Julià; **SALVADOR ESPRIU**, Rosa Delor; **JOAN OLIVER**, Miquel M. Gibert; **MERCÈ RODOREDÀ**, Carme Arnau; **JOAN BROSSA**, Glòria Bordon; **MANUEL DE PEDROLO**, Jordi Coca; **JOAN FUSTER**, Josep Palàcios; **PERE CALDERS**, Joan Melcion; **MIQUEL MARTÍ I POL**, Alex Broch; **JOAN PERUCHO**, Julià Guillamon.

AMB OPINIONS DE DESTACADES PERSONALITATS DE LA NOSTRA CULTURA

Joan Fuster

M. Vargas Llosa

Jospe Romeu

Pere Gimferrer

Tisner

Pere Calders

Jordi Casassas

Joan Triadú

Martí de Riquer

Albert Hauf

Antoni Tàpies

Eduardo Chillida

Joaquim Molas

J. M. Castellet

Joan Peruchó

Enric Sullà

Direcció editorial i realització: Josep Oller
Direcció literària: Isidor Cònsul i Joan Perera
Direcció gràfica: Joan Cruspínera

S'editen 12 vídeos l'any. Propers títols:

Ramon Llull, Jaume I, Víctor Català, Manuel de Pedrolo

© Producció, edició i distribució
INICIATIVES ÀUDIO-VISUALS, S.A.

Carrer València, 613, 4t, 1.º. 08026-Barcelona
Tel. (93) 447 31 44. Fax (93) 447 32 69

Amb la col·laboració de: Generalitat de Catalunya,
Ajuntament de Barcelona, Ajuntament de Gandia, Acció Cultural
del País Valencià, Obra Cultural Balear i L'Avenç.

SUBSCRIVIU-VOS-HI PER 2.995 PTES. AL MES

NOM I COGNOMS:
ADREÇA: TEL:
C. POSTAL: POBLACIÓ:
PROFESSIÓ: TEL. PROF:

DESITJO: ☐ Subscriure'm a la sèrie "VIURE I ESCRIURE. Els grans noms de la Literatura Catalana". Pagaré: 36 quotes mensuals de 2.995 ptes. Financiació, IVA i despeses de lliurament inclosos.

DESITJO REBRE ELS VÍDEOS: ☐ - "Joanot Martorell, cavaller i escriptor"
☐ - "Carles Riba, passió i lucidesa"
☐ - "Mercè Rodoreda, els miralls interiors"
☐ - "Joan Brossa, prestigigitador de la paraula"

DATA: AGENCIA:
BANC/CAIXA:
ADREÇA:
POBLACIÓ:

Distingits Senyors: Us agrairé que vulgueu pagar amb càrrec al meu
☐ Cte. corrent, ☐ Llib. estalvi número
mentre no rebeu ordre meva en contra, els rebuts que presentarà periòdicament **INICIATIVES ÀUDIO-VISUALS S.A.**

Atentament

SIGNATURA

Format ☐ VHS ☐ BETA

(Contra reemborsament de 4.500 ptes. cadascun, IVA i despeses de lliurament inclosos.)

GERMANS DE CONGREGACIÓ

I que n'és, de fel·lç, el meu reiet del mambo cantant cançons d'amor

RAFEL CRESPI I RAMIS

Avui vespre la lluna farà el ple. Nit de màgia per a poetes i endevins. Nit de cabòries per a un humil hipotecador. Fer volar coloms una nit de lluna plena, heus ací una bella utopia. Intentar transgredir la línia ferrenya que marquen els paràmetres del possibilisme il·lustrat.

Tanmateix els posseïdors de la veritat no practiquen aquest esport estiuec asseguts a una terrassa vora un tassó de mig whisqui amb gel. Saben que la seva via dreturera és la bona, la infalible. El raíl exacte, indefectible, que ens ha de portar a l'estació que tots desitjam. Qualsevol opinió crítica és minar-los el camp, és confondre les agulles a un tren de direcció fixa. L'error és patrimoni dels vençuts, dels que no tenen un mos de pa per omplir-se un queixal i clamen en el desert l'almoïna del manà sagrat.

Eixecelebrats, utòpics, il·lusos, forassenyats... els diuen mentre ells intenten destapar les seves pròpies fantasmes. Fent de les seves quotidianes derrotes victòries inqüestionables. Invoquen pòcimes màgiques amb servitud de sibil·les a sou: Europa, socialisme, Estado de las autonomías... sense adonar-se que la seva peculiar divergència és una feblesa tolerada i perdonada pels germans de congregació, l'ovella perduda que es permet digerir la pròpia pastura vora l'ombra del veïnat però que torna dòcil a la guarda, tota sola, sense l'amonestació del ca, ni del pastor. Vol assegurar-se els bons àpats, els dividendes, els rèdits.

Amb la panxa plena, amb la vanagloria coberta, la pau interior és fàcilment assolible. Li seran permesos uns rots d'agura particular. Tanmateix, s'ha de reconèixer, una part del ramat, ínfima, nostàlgica, descompassada,

amb veleïtats perdonables al cap, té els àcids gàstrics una mica sensibles i no poden prescindir de l'eructe. Ja s'hi avesaran... i si no, pitjor per a ells. Però ben mirat, de tant en tant, des de dalt, des del centre del vèrtex omnipotent els deixen xuclar un caramel minúscul mentre els contemplen compassius com remenen la coa, submisos, i exhibeixen ufans el premi. Infeliços,

Invoquen pòcimes màgiques amb servitud de sibil·les a sou: Europa, socialisme, Estado de las autonomías... (La sibil·la de Miquel Àngel a la capella Sixtina.)

no s'han temut que com més el roseguen més aviat es fon.

Amb la boca efímerament dolça bravegen prepotents el miratge de l'èxit. És com una teràpia que els transfigura l'estructura perfectament rígida on estan feliçment acoplats. Ocupen un vagó de tercera, el de la coa. Aïllats, profilactitzats, es repeteixen les profecies i s'autoafirmen sobre el seu abisme peculiar, mentre senten i fingeixen ignorar, en els vagons de pri-

mera, el xivarri dels brindis de cava dels timoners de la nau que celebren l'encert del rumb precís.

A tota màquina, autosodomitzats, guaiten per la finestra i es compadeixen dels, segons ells, il·lusos que s'obcequen a no pujar al seu vagó. S'han fets forts en l'adagi que diu que val més un mal colcar que un bon anar a peu. Instantàniament eufòrics, encara pensen que des d'allà dalt capgiraran el sentit de la marxa del tren.

Porten banderes bífides —rojo y gualda— a una cara, quatri-barrada amb distintius regionalistes a l'altra. Però el vent, caparrut, només exalta el rojo y gualda, les barres es fonen entre blaus i morats. Diuen que no tenen importància, les banderes. Però els seus caps-de-fila n'onen ben ufans una, ja sabeu quina.

I aquesta sí que té importància. Cal senyar-s'hi en passar-hi per davant. No la poden menystenir. Ha s'esser senyora i majora. Fins i tot, a festes colendes —inauguració de l'estadi de Montjuïc— fan triturar les altres. I tanta sort que no tenen importància, diuen els d'aquí, els de la sucursaleta.

Amb fantasia infantil, d'esquena a la realitat, juguen a timoners. Si els diguessin que ells també fan volar coloms segurament s'ofendrien. La morfina serveix per enganyar el darrer tram de vida dels malalts terminals. Per què privar-los del sedant?

És lluna plena. Un tren passa a tota velocitat amb direcció contrària. En el darrer vagó, a la plataforma de darrera, un petit reiet del mambo, ebri de nostàlgia, ofega les seves penes cantant una vella i esquinçada cançó d'amor. □

Ja en van vuit!

JOSEP GOMILA I BENEJAM

Com ja és habitual els primers dies de maig, el passat dia 10 va tenir lloc la vuitena Trobada d'Escoles Mallorquines. Encara que vuit anys semblin pocs, són suficients per a donar la majoria d'edat a una activitat d'aquesta naturalesa. Ara ja resulta habitual, entre els ensenyants de Mallorca, la celebració de la trobada.

Aquests vuit anys han produït una evolució bastant significativa d'aquest encontre. Des d'aquella primera trobada d'un parell d'escoles a Lluç, pràcticament com un grup d'amics, a la trobada d'enguany a Alcúdia on han participat més de 80 centres i diferents sectors implicats en l'ensenyament, el panorama illenc de l'ensenyament en català ja no s'assembla al dels primers temps. L'ensenyament en català ja és un fenomen bastant extens, i allò que era un reducte numantí on s'havia de fer pinyaper poder tirar endavant, ha esdevingut un fenomen relativament normal.

Però la descripció d'aquest panorama potser ens podria fer caure en una excessiva autocomplaença i no hem d'oblidar que l'ensenyament en català encara és lluny d'esdevenir normal i no convé baixar la guàrdia i l'esperit de lluita abans d'hora.

Pel que fa a l'organització d'aquest

any cal destacar la participació entusiasta dels ensenyants d'Alcúdia, especialment dels del col·legi Porta des Moll, els amfitrions. També s'ha

borant el màxim amb l'organització. No podem deixar d'esmentar la cessió dels locals de la Casa de Cultura i de la biblioteca Can Torró, un local, sens dubte, molt atractiu.

El programa de la trobada oferia, bàsicament, unes sessions de treball per col·lectius i unes sessions d'exposició d'experiències didàctiques. També s'oferiren mostres de material didàctic d'entre les que destacava la mostra *Anem a veure llibres* de la Generalitat de Catalunya.

L'activitat del matí va consistir fonamentalment en el treball per grups: parees, ensenyants, serveis psicopedagògics i assessors lingüístics municipals. Cada un d'aquests grups es va reunir per separat a fi d'elaborar un document de reflexió sobre el fet motiu de la trobada: l'impuls a l'ensenyament en català.

A les conclusions dels diferents grups s'hi reflectien les *ganes a participar*, cada un des del seu lloc, a donar el suport necessari perquè l'ensenyament sigui cada vegada d'una manera més majoritària en català. Un altre element en comú en el treball dels diferents grups fou la constatació de la

manca d'interès demostrat per les institucions implicades, que malgrat hagin signat el pacte lingüístic, es

Els alumnes de l'I.B. d'Alcúdia s'encarregaren de fotografiar tots els actes.

de remarcar la bona acollida que va oferir l'ajuntament d'Alcúdia donant totes les facilitats possibles i col·la-

limiten a reconèixer una situació de fet, sorgida des de la base, però no s'hi impliquen ni s'hi comprometen gens.

Així mateix es va coincidir unànimament en la necessitat imperiosa d'aconseguir les *transferències educatives*. La situació que patim és del tot inacceptable i no podem esperar, de cap de les maneres, els terminis que preveu el pacte vergonyós re-

VIII TROBADA D'ESCOLES MALLORQUINES

Diumenge dia 10 de maig. ALCÚDIA

Entitat d'Alcúdia - Altres entitats d'Alcúdia - Federació d'Associacions de Pares - Ajuntament de Palma - G.M.C. - Círcul Cultural Balear

1977

Associació de Pares d'Alcúdia - Associació de Pares de Palma - Associació de Pares de Lloret de Mar - Associació de Pares de Sant Joan de Vilatorrada

DIRECCIÓ GENERAL D'EDUCACIÓ

CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I ESPORTS
GOVERN BALEAR

centment signat entre el PSOE i el PP atès que aquest temps és vital pel que pot suposar de condicionaments pel futur.

Les conclusions del grup d'ensenyants aprofundien més en la demanda de solucions per a les problemàtiques quotidianes que suposa tirar endavant un projecte de normalització en un centre docent.

Entre aquestes demandes, podem remarcar les següents:

—la substitució de l'Ordre que obliga a demanar permís per a fer ensenyament en català, per una norma que obligui a cada centre a redactar el seu propi projecte de normalització.

Algunes conclusions dels grups de treball:

Assessors lingüístics:

A) Els Serveis de Normalització han d'ésser punts d'informació per a les escoles. Actualment el Servei de Normalització de l'Ajuntament d'Alcúdia ja és usuari del Programa d'Informàtica Educativa de la Generalitat de Catalunya. Aquest programa inclou la base de dades SINERA dedicada a l'ensenyament.

B) Un altre possible camí de col.laboració és el finançament de material en català, sempre dins les possibilitats de cada Ajuntament.

Serveis pedagògics:

1. Mantenir el contacte iniciat per aprofundir en el treball. Crear una comissió integrada pels Serveis d'Alcúdia, Calvià, Capdepera i Palma, per fer-ho possible, la qual es reunirà durant el mes de juny.

2. Elaborar una proposta, per presentar a la Conselleria de Cultura, Educació i Esports, on es contempli l'acció normalitzadora dels Serveis i es negociïn ajuts econòmics per dur a terme aquesta tasca.

3. Proposar a la Comissió organitzadora de la Trobada, la creació d'un grup permanent de treball, que a més de preparar les trobades successives, coordini les accions de: Federacions de Pares, Assessors Lingüístics i Serveis Pedagògics Municipals i escoles. Així com altres col·lectius que en un futur puguin integrar-se.

Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Mallorca

Que les administracions amb competències (M.E.C., Conselleria de Cultura, Educació i Esports, Ajuntaments) promoguin una campanya àmplia sobre els Projectes de Normalització Lingüística als Centres.

Que s'animi a les APAs a tenir-hi un paper actiu com a un dels membres de la comunitat educativa, creant comissions de seguiment i de feina per fer-ho.

Que els mitjans de comunicació col.laborin, des de la seva funció, en la normalització lingüística. Que al menys els suplementes escolars siguin en català.

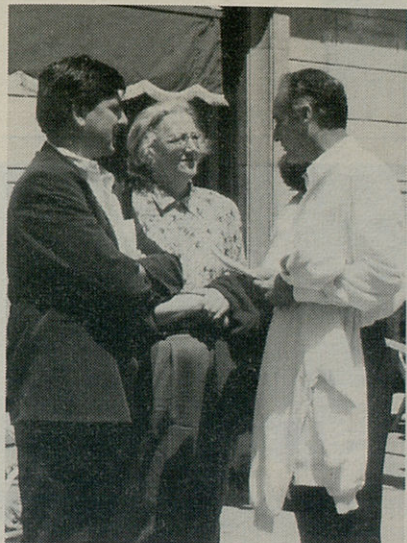

La pràctica quotidiana hi és present a través de les presentacions d'experiències didàctiques.

—el reconeixement i l'impuls als programes d'immersió lingüística

—l'establiment d'una prova eliminatòria de català en les oposicions als cossos docents

—la catalogació de les places en

Bartomeu Rotger, Director General d'Educació de la CAIB; Aina Moll, coordinadora de la Campanya de Normalització Lingüística i Antoni Mir, president de l'OCB.

català a Secundària de cara al concurs de trasllats de l'ensenyament públic.

—l'impuls decidit de l'ensenyament en català per part de les institucions, especialment en el sector de privada.

De cara a properes trobades s'haurà de veure si es pot compaginar millor el caire lúdic i el caire de treball de professionals que té lloc en aquest encontre, i si és més convenient enfortir el caire reivindicatiu de la jornada a fi que l'increment de la participació no ens faci aigualir o rebaixar els objectius. No s'ha d'oblidar, tampoc, la necessitat d'atendre els col·lectius que s'hi sentin convidats, especialment els sectors que fins ara hi han estat menys representats: els centres privats i els professors de secundària. □

Josep Gomila i Benejam, és ensenyant.

El català a les Universitats alemanyes

MARTÍ JANER I TORRENS / ANTONI MATEU I AMENGUAL

El passat mes de març visitaren la nostra Universitat un grup d'estudiants alemanys de català. Quasi tots provenien de Frankfurt i alguns d'altres Universitats. Tenguérem l'oportunitat de fer-los aquestes preguntes:

—*Quin és el motiu de la vostra visita a Mallorca, i quin interès té el català per als alemanys?*

—Elha: Som ensenyant a la Universitat de Tübingen, vaig realitzar la meua tesi doctoral sobre *La consciència social de la llengua catalana a principis de segle a Catalunya*, l'any passat ja vaig venir i enguany he tornat com a responsable del grup.

—Bettina: Som estudiant a la Universitat de Woleferd. A part de català, estudiï economia i castellà. El meu interès pel català comença quan vaig fer un

aquests estudis?

—Elha: A Hamburg hi ha una càtedra de català i castellà. A Frankfurt hi ha el famós Till Stegmann, on té una càtedra de literatura romànica. Normalment el català va amb l'assignatura de llengües romàniques. Aquí és on t'especialitzes perquè tries dues llengües. Estudiar només el català no pot ser, no existeix com a disciplina separada.

—Jürgen: El meu tema són les Ciències Socials, Història. Catalunya sempre es veu dins Espanya, encara que darrerament hi ha molts d'estudis sobre la qüestió nacional. Sempre es compara amb altres pobles europeus. Les Illes i el País Valencià en són exclosos.

—Johannes: Voldria dir que els estudis a Alemanya són pluridisciplinaris i que això va en detriment del català. Darrerament hi ha moltes beques sobre temes catalans ofertes

D'esquerra a dreta: Bettina, Elha, Johannes, Jürgen, Ilona, estudiants alemanys de català. Universitat de Palma, 1992.

curs a la Universitat de Woleferd. Aquí a Mallorca tenc molt d'interès a aprendre la varietat mallorquina del català.

—Johannes: Jo vaig començar estudiant filologia romànica, en concret espanyola i portuguesa. Vaig fer la meua tesina sobre el galleg. De la situació sociolingüística del català, encara en sé poc.

—*Quina és la situació dels estudis de català a Alemanya?*

—Elha: No ho sabem cert, però creim que en tota l'àrea de cultura alemanya, a Europa Central, hi ha més o manco 30 Universitats on s'hi ensenya català en major o menor mesura. Hi ha cursos pràctics, cursos de literatura, etc.

—*Quin grau d'independència tenen*

per l'Oficina Catalano-Alemanya.

—Elha: El català és vist com una matèria complementària d'altres, com Dret, Economia, etc. Com una ajuda.

—Ferran: Cal dir que el català està en funció de l'espanyol, i ara comença a haver-hi fins i tot cursos de doctorat. A remolc del castellà, que des de fa quinze anys ha guanyat molt de terreny, s'estudia el català. L'atractiu és que pertany a una comunitat petita, etc.

—*Com són vists els Països Catalans des d'Alemanya?*

—Ferran: Com una part d'Espanya.

No hi hagué temps per a més. L'ocasió convidava a aprofundir i ampliar les preguntes, però no va poder ser. □

IX Jornades d'Intercanvi per a estudiants dels Països Catalans o "L'Europa de les Nacions"

FRANCESCA COMPANY I VICENS

Alguns dels guanyadors del concurs de treballs sobre "L'Europa de les nacions". Alumnes dels instituts d'Inca i de Sa Pobla. Els acompanya el senyor Amorós, president d'Acció Escolar del Congrés de Cultura Catalana.

Ja hi vàrem tornar a ser. Era el segon cap de setmana de maig i l'aeroport de Son Sant Joan es va omplir des de les 7 del matí amb grups d'al.lotes i al.lots —cent seixanta exactament— que partien cap a Comaruga (El Vendrell, comarca del Baix Penedès) per reunir-se amb companys i companyes del País Valencià i de Catalunya, amb motiu de les IX Jornades d'Intercanvi per a estudiants dels Països Catalans (BUP, COU i FP), organitzades per Acció Escolar del Congrés de Cultura Catalana, amb el suport i la col.laboració de distintes entitats, entre les quals l'Obra Cultural Balear. En total, més de tres-cents assistents.

Els instituts mallorquins participants d'enguany varen ser el Medina

Mayurqa, el Joan Maria Thomàs i el Guillem Sagrera, de Palma; el de Can peu Blanc, de Sa Pobla; el Maria Antònia Salvà, de Lluçmajor; i el Berenguer d'Anoia, d'Inca; a més d'altres que hi obtingueren plaça gràcies al fet d'haver concursat amb èxit al programa "Banc de dades", emès per Ràdio 5: Col.légi Pius XII, Institut de Batxillerat de Manacor, etc.

En aquesta ocasió el tema tractat a les Jornades fou "L'Europa de les Nacions". Els alumnes havien realitzat prèviament treballs entorn d'aquesta qüestió per tal de presentar-los al concurs i els guanyadors es feien públics durant les Jornades. Ja des del moment de donar la benvinguda, el senyor Amorós, president d'Acció Escolar del Congrés de Cultura Ca-

talana, destacà la qualitat dels treballs elaborats pels estudiants illencs.

Dins la categoria del Grup A, destinada a estudiants de 1r i 2n de BUP i 1r i 2n de FP, dos grups de l'I.B. Can Peu Blanc (Sa Pobla, Mallorca) guanyaren el primer i el tercer premis, dotats respectivament amb 75.000 i 30.000 pessetes i un diploma; un grup d'alumnes de l'Institut Guillem Sagrera (Palma, Mallorca) foren guardonats amb el segon premi, dotat amb 50.000 pessetes i un diploma. Dins el Grup B, destinat a estudiants de 3r de BUP, COU, 3r, 4t i 5è de FP, dos grups d'alumnes de l'IB Berenguer d'Anoia (Inca, Mallorca) s'endugueren el primer i el tercer dels premis, i un grup de l'IB Fra Ignasi Barrachina (Ibi, País Valencià) guanyà el

segon premi. A més a més, dins aquesta darre-ra categoria, es concedí un accèssit a un altre grup de l'IB Guillem Sagra. Les dotacions d'aquests premis coincideixen amb les esmentades en el cas del Grup A.

En conjunt, els treballs guardonats estudien l'Europa de les nacions i, principalment, la problemàtica de la pròpia nació, amb enquestes, elaboració de fitxes, entrevistes, recopilació d'articles i reportatges de premsa, etc. Els autors protagonitzaren una taula rodona que serví perquè explicassin com havien duit a terme la seva feina i quines eren les visions i les esperances que tenien sobre el present i el futur dels Països Catalans.

Entre les conferències que es varen fer, destaca, sens dubte, la del senyor Espar i Tí, que s'adreçà als presents demanant, amb el seu habitual estil didàctic i encoratjador, que cadascú fes un pacte amb si mateix de fidelitat a la llengua i a la terra, i de compromís per aconseguir que aquesta sigui el millor possible. Reclamà l'apuntament intel·lectual del sentiment amb la raó i féu l'elogi de la diversitat que caracteritza el món.

Cal esmentar també la visita del científic Joan Oró, que saludà els presents i els adreçà breus paraules d'ànim.

Se celebrà una interessant taula rodona amb representants d'algunes nacions europees sense estat propi, entre els quals hi hagué diversos personatges de distints indrets de la nostra nació. Així, es comptà amb la presència de Ned Thomas, del País de Gal·les, de Maria Pilar Garcia del Bloc Nacionalista Gallec, del senyor Aguirrebalzategui, coordinador de diverses entitats culturals i lingüístiques basques, dels professors

Part del públic assistent a les IX Jornades, la majoria mallorquí i valencià.

Jaume Corbera (Mallorca) i Vicent Pitarch (País Valencià), d'Aureli Argemí, secretari general del CIEMEN, i del senyor Juncosa, de la Generalitat de Catalunya.

La intervenció de Maria Pilar Garcia fou una de les més clares i enriquidores, expressada en un gallec que es feia entendre beníssim per voluntat conscient de qui el parlava

El representant del País de Gal·les parlà de la situació problemàtica de la seva nació pel que fa, per una banda, a la recuperació lingüística del gal·lès, que té la dificultat afegida de "competir" amb una llengua com l'anglès, i, per l'altra, a l'autonomia política, més aviat minsa. Al seu parer, només és qüestió de temps que a Europa la regió prengui importància. La mobilitat de població que s'hi produeix i que s'hi produirà farà necessari trobar maneres de fomentar

els drets territorials i comunitaris.

Maria Pilar Garcia exposà la visió del grup nacionalista gallec, oposada a la construcció de l'Europa dels mercaders, de la qual Galícia sortiria perjudicada en sectors com l'agrícola, el ramader i el pesquer. Parlà de l'explotació colonial econòmica patida per Galícia des de fa segles per part de l'Estat. Rebutjà el bilingüisme que se'n predica alhora que els espanyols romanen monolingües. Quant a la llengua, esmentà l'existència d'alts percentatges de comprensió del gallec i de gran nombre de parlants, però, això sí, diglòssics. Reivindicà el dret a l'autodeterminació dels pobles i resumí els drets que han d'assolir els nacionalistes en una triple "v": drets a tenir veu, vet i vot.

La intervenció de Maria Pilar Garcia fou una de les més clares i enriquidores, expressada en un gallec que es feia entendre beníssim per voluntat conscient de qui el parlava.

El representant basc comentà generalitats relacionades amb el País Basc. Va acabar identificant l'Europa dels estats amb l'Europa dels vells i l'Europa de les nacions amb la dels joves.

Jaume Corbera destacà les escasses competències que manegen les

Convidats a la taula rodona. D'esquerra a dreta: Jaume Corbera, Aureli Argemí, Ned Thomas, el senyor Juncosa, Paulo Aguirrebalzategui, Maria Pilar Garcia i Vicent Pitarch.

institucions de les Illes Balears i la condició de dependència del sector turístic que caracteritza la nostra comunitat. Part de l'exposició se centrà en l'impacte del turisme en la societat illenca. D'una banda, n'esmentà els aspectes positius, com és ara la possibilitat d'haver tengut molts contactes amb l'exterior, cosa que ha propiciat l'obertura d'aquesta societat. De l'altra, però, la massificació del turisme ha incidit negativament en el medi. Conclougué recordant la necessitat de reclamar una integració a Europa a partir d'allò que som.

Vicent Pitarch basà el seu discurs en les contradiccions existents a la societat valenciana. Al costat d'un sentiment d'espanyolitat generalitzat i del índex d'assimilació a l'espanyol, hi ha estudis que reflecteixen que el País Valencià és una de les zones del territori lingüístic català on hi ha més possibilitats de recuperació lingüística. La llengua actua, segons una lúcida frase de Pitarch, com a mur d'higiene enfront de l'espanyolitat.

Des del punt de vista econòmic i tenint en compte la indústria capdavantera i la gran activitat exportadora, Pitarch digué que els va-

lencians no tenen sentit fora d'Europa. El representant valencià acabà recordant que ara que se celebra

Des del punt de vista econòmic i tenint en compte la indústria capdavantera i la gran activitat exportadora, Pitarch digué que els valencians no tenen sentit fora d'Europa

l'aniversari dels trenta anys de la publicació de *Nosaltres els valencians*, de Joan Fuster, emergeixen al País Valencià minories dinàmiques que han tengut accés a la racionalitat i a la reflexió.

El senyor Argemí va fer venir Occitània a la memòria dels presents i parlà de la necessitat que els catalans facem de capdavantera a l'hora de treballar per a l'assoliment d'una

Europa respectuosa amb la diversitat de pobles. Els aliats seran aquells que aspiren que la seva identitat sigui reconeguda.

Una vegada obert el torn de paraules, després de les intervencions dels convidats, es plantejaren qüestions entre les quals sorgiren temes d'actualitat. Així, per exemple, un estudiant demanà a la representant gallega la seva opinió de la proposta de Manuel Fraga sobre la província única. Segons Maria Pilar Garcia, si l'administració única vol dir només una descentralització adminis-

trativa, la situació continuarà igual. El problema és més seriós: calen possibilitats reals de governament gallec; un vertader canvi seria la reforma de la constitució espanyola.

D'altres activitats com l'elaboració d'una revista i d'un reportatge audiovisual, l'assistència a una obra de teatre i la celebració d'una animada festa de comiat completaren les jornades intensives de Coma-ruga.

Els estudiants reberen com a obsequi material bibliogràfic relacionat amb el tema tractat i un exemplar de la nova edició revisada del mapa "Aproximació a l'Europa de les Nacions", publicat pel CIEMEN (Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions).

Entre les queixes repetides més sovint per molts dels assistents, cal citar: l'escassa durada de l'encontre —"quan començam a conèixer-nos ja hem de tornar cap a ca nostra..."—; l'allotjament a dos albergs diferents —enguany, a més a més, molt distants l'un de l'altre—, cosa que dificulta les relacions; i el baix grau de participació principatina.

En resum, unes jornades absolutament necessàries...□

Del conformisme

JOSEP M. MAGRINYÀ I BRULL

El fet que altra vegada una important majoria dels premis **El País a l'Escola** hagin estat atorgats a alumnes i centres de Mallorca ve a ser com una confirmació de la bona forma del professorat d'aquesta illa i de l'agilitat de la seva tasca educativa. Els al.lots i les al.lotes van a Barcelona engrescats i segurs de fer un bon paper, amb coneixements prou treballats i digerits resultat de la feina constant de tot el curs. Són joves intel.ligents, dotats, activament desperts, agosaradament combatius, polèmics.

I resulta que els centres del Principat, enrevoltats de pedagogs il.lustres i teòrics exemplars de l'educació i la pedagogia, que per tants motius i en tan diverses circumstàncies han estat mestres de mestres, organitzadors de jornades tan complexes, generoses i

acollidores com aquestes d'**El País a l'escola**, en aquest cas els seus alumnes difícilment es col.loquen en el podi dels distingits.

Què els passa a aquesta gent? Nois i noies perduts com en unes poblacions que no fossin seves, desconixedors de la mecànica i les activitats dels actes, retrets en els col.lòquis, en notable inferioritat numèrica...

Em preocupa que la cosa sigui així perquè no voldria que alguns sectors de la societat catalana hagin conclòs que ja en tenen prou, que ja estan satisfets amb el que han aconseguit i que no els cal la mobilització. Malament rai, doncs!

Els valencians hi han acudit també molt animosos, ensenyants gens apoltronats, lluitadors, conscients que són ells els més capaços per suscitar en els alumnes el sentit de país, l'estudi

de la llengua, la voluntat de pertànyer a la cultura que ens identifica. I uns estudiants ben informats, molt participatius, directes, coratjosos, tan incisius com els mallorquins.

Què fan els professors del Principat? De qui caldrà seguir el camí si els més iniciats es desanimen a prosseguir-lo? O es tracta només, potser, d'enfrontaments entre distintes polítiques educatives tenyides de política-política?

Estimats amics, no teniu encara permís per descansar. La vostra tasca segueix essent necessària per conjuguar programes i activitats d'educació cultural i nacional comunes. Ningú no pot defallir, perquè en emprendre el camí tots sabem que era llarg, costarut i que el cim era lluny, i no hem fet el cim. I el camí continua essent llarg i costa amunt. □

Participants a la taula rodona "L'Europa de les nacions". D'esquerra a dreta: Joan Amorós, Jaume Corbera, Aureli Argemí, Ned Thomas, el senyor Juncosa, Paulo Aguirrebalzategui i Maria Pilar Garcia.- Coma-ruga, maig 92.

Ecolucratisme

M. GRIMALT I SUREDA

Arribats a un punt on els propietaris de vehicles tot-terreny presumeixen d'ecologisme, cal dir que aquesta paraula ha quedat segrestada per tothom que tengui quelcom per justificar o vendre. No és un acte ecologista anar calcigant herbes amb els neumàtics "fuori-strada", com ho feien les potes legendàries dels cavalls d'Atila. A favor dels cavalls dels guerrers huns hom ben pot dir que almenys femaven per allà on passaven, mentre que els genets del motocross solament deixen gotes d'oli de motor i qualque tros de llauna.

Que cal respectar la natura és ja un axioma; cal posar barrera al creixement que absorbeix natura. Però, inclús les explicacions narratives d'origen mític inculquen a l'home el seu privilegi de domini i explotació de la naturalesa, ser l'amo dels animals, el rei de la creació. Una prepotència ben reflectida en l'actitud d'aquell urbanista que havent edificat il·legalment en zona rural es queixava llavors que ovelles i conills li menjaven els "capullos" del jardí.

"L'homo economicus" té la vena del creixement econòmic i de l'increment de la riquesa magnificada, avui més que mai per les hores d'eufòria que viu el capitalisme ara que els comunistes demanen almoïna per comprar hamburgueses. El capitalisme només té una inspiració: LA TEORIA DEL MERCAT. Tot allò que fa mercat, val. I justament és aquí quan en una pantagrèlica capacitat de digestió assimila i segresta tots els conceptes

que li facin munt i garbera, que sien susceptibles de servir-li d'esquer per agafar clients.

El parany mengívol de l'esquer ara el tenen paraules tals com "ecològic, natural, paisatge secret, cala verge, bio..., Erlebnisreisen, trekking, natürlichen Mallorca". La venda de llocs per a mausoleuar cadàvers hu-

les cadeneres per fer el niu ni espai a l'aigua perquè corri, i, com a bons antropomorfistes, creuran que tot paradís ho és perquè l'home el disfruti.

Potser, vista la invasió que sofreixen boscos i cales per excursionistes, moradors de tenda de campanya, propietaris de iots, cicloturistes, mountainbikers, cotxes de foracamí,

motos d'erosionar camins... seria més assenyat que el mestre ecologista fos substituït per un altre que ensenyés els alumnes a divertir-se amb les maquetes (ja se sap: *private vices, public benefits*) o a mirar la tele.

D'ací uns quants d'anys hauré de fer un sonat homenatge a tot aquell turista que es conformi a quedar-se a s'Arcenal o Magalluf, a no sortir de la platja urbanitzada ni de la barra del bar, que s'accontenti amb sol i discoteca, que se sàpiga distreure amb una pantalla

de televisió, que no surti a calcigar ni recollir plantes ni retratar fenòmens rurals de la Mallorca oculta. Aquest serà, ecològicament parlant, el turista modèlic, perquè no voldrà molestar els pocs aucells que ens quedin, ni anclar a les caletes blaves d'un parc natural. Serà un turista ecologista per absència que no anirà de trekking o de tresca per la natürlichen Mallorca, ni voldrà allisar fent escalada les ja ben pelades penyes de les serres, ni voldrà mobles de fusta perquè tothom sap d'on ve la fusta. L'esport el farà en una paret de formigó o en una pista de plàstic reciclat. Rebrà la medalla ecològica, medalla que no serà mai per a l'ecoturista client de les companyies ecolucratives. □

El trànsit pel bosc no deixa lloc a les cadeneres per fer el niu ni espai a l'aigua perquè corri. L'home creu que tot paradís ho és perquè ell el disfruti.

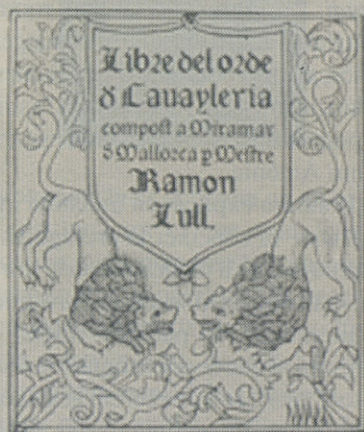
mans també es comercialitza amb connotacions de bellesa natural.

Tots els mots que el mercat toca els converteix en lucre. Fins i tot aquelles activitats que abans li eren contràries queden absorbides, aprofitant la força del contrari en benefici propi, en una eina d'incrementar els beneficis mercantils. Aquells ninets habituats pel mestret ecologista a respectar i disfrutar de la natura, a anar al camp a beure a una fonteta, seran ara els que, reclutats i enquadrats en tour-operadors mercantils, transitaran pels boscos i paratges silvestres fins als límits de la capacitat mediambiental, amb un increment de trànsit que no deixa lloc a

El Catàleg lul.lià de Manuel Antoni Ripoll

JAUME BOVER I PUJOL

No és usual presentar un catàleg de llibreter antiquari. Per desgràcia aquests solen ser notícia quan apareix a la venda una obra que hauria de ser propietat de tots i estar ben guardada a una biblioteca de reserva, o quan un llibre arriba a assolir un preu astronòmic a les subhastes.

Edició (1879-1904) del Llibre de l'Ordre de Cavalleria dedicada a l'Arxiduc Lluís Salvador.

Però el darrer catàleg de la Llibreria Ripoll és quelcom més que una relació de llibres antics en venda. Avui és

notícia per dues raons. Per ser el darrer d'una sèrie de 64, que començà el 1943; i pel contingut: un monogràfic dedicat a la bibliografia lul.lista, a cura de Manuel Antoni Ripoll.

El catàleg es presenta amb descripcions acurades, identifications pertinents i comentaris erudits, una feina pacient i injustament infravalorada. A partir d'ara, i després de 50 anys el catàleg serà una simple relació de títols.

Com a colofó de tota una manera de fer les coses el número extraordinari va precedir d'una introducció del savi lul.lista i bibliotecari Llorenç Pérez, i d'una presentació del llibreter compilador, a més de 30 il.lustracions de portades. L'opuscle que es mereix tots aquests honors fou presentat a la Fira Europea de Llibreria Antiquàries de Barcelona (abril 1992).

S'ofereixen 235 obres lul.lianes, impreses i manuscrites, de les més recercades fins a altres més corrents en el mercat. Algunes són de tal raresa que es descriuen per primera vegada. Especialment interessant és el conjunt de llibres barrocs impresos a Mallorca al segle XVIII. El text de Manuel Antoni Ripoll constitueix una nota, excessivament breu (diu molt menys

del que sap), de gran interès sobre aquestes impressions mallorquines. El catàleg és a hores d'ara l'únic que una llibreria antiquària ha dedicat a Ramon Lull, i és alhora una prova de la vitalitat del lul.lisme ara i aquí.

El catàleg lul.lià de Manuel A. Ripoll.

Alguns preus poden semblar exagerats per aquells que desconeixen el grau de raresa, o el treball que comporta reunir col.leccions completes, o simplement el valor actual del llibre antic.

El buidat de la col.lecció completa dels catàlegs de la Llibreria serà una passa obligada quan es posi en marxa la compilació de la Bibliografia Retrospectiva Balear, perquè hi apareix descrit gairebé tot el patrimoni bibliogràfic del país.

Col.leccionistes, inversors, responsables del patrimoni cultural, o simplement devots del Beat, tenen ara l'ocasió única d'accedir amb aquesta oferta a uns béns que rarament surten a la venda. □

(A tu, Maria Antònia) Joana E.

FELIP MUNAR I MUNAR

Maria Antònia Oliver.

Volia escriure't quan, en veu alta i la mirada cap al cel, vaig llegir el darrer mot de *Joana E.*: "...venjar-me". Necessitava parlar de tu, amb tu, de na Joana E., del món que va deixar, de les il·lusions que va covar, de la mort que arrossegava des que canvià de nom. Volia saber què hi havia de tu dins ella i com es podia escriure una comèdia tràgica tan intensament sense haver-la viscuda des del primer desencís.

En aquesta novel·la has aconseguit confondre fons i forma, autora i protagonista, fets reals i fets imaginats, realitat i fantasia. I tot això "amb les meravelloses interferències de tres escriptors cabdals —Víctor Català, Virgínia Woolf i Charlotte Brontë—, que potser el lector no notarà però

que hi són total llarg del llibre. Algunes les hi posava ella, 'si algú ho ha explicat tan bé, per què no utilitzar-ho?'. I algunes les hi he posades jo, pel mateix motiu que ho feia ella". Quan l'he llegida per segona vegada, les *Cròniques...*, *El vaixell...*, *Crineres...*, *Estudi...* o *Antípodes...*, han romàs molt lluny: aquí hi ha fets, personatges, frases, amors i odís que, d'una manera o altra, hem viscut i hem patit. T'estim un poquet més, si és possible, encara, Maria Antònia.

L'autora explica, en una nota inicial, com va conèixer la protagonista de la novel·la i li dictà aquesta història ben real: només hi va posar "una mica de literatura". El paràgraf inicial és l'argument que desenvoluparà al llarg de tot l'escrit i no en sabrem la solució fins al final; els sentiments, les vivències, la vida de la protagonista s'anirà descabdellant a mesura que avança la novel·la, amb els personatges que marcaren la seva existència i en conformaren un futur que ella mai no va triar. Els prejudicis, les amenaces, la por, l'enveja, donen cos a l'única sortida possible que es congriarà dins les

Maria Antònia Oliver escriptora del mes

La Institució de les Lletres Catalanes va proclamar Maria Antònia Oliver escriptora del mes de maig. Amb aquest motiu l'Obra Cultural Balear va organitzar un acte al Centre Cultural de "Sa Nostra", a Palma, en el qual l'escriptor i periodista Antoni Serra va presentar Maria Antònia Oliver i la seva obra.

Sota l'anunciat *Pots escriure i viure* l'escriptora va dictar, davant el nombrós auditori que acudí a escoltar-la, la seva conferència a partir de la pròpia biografia. La lectura de fragments de textos dels seus llibres li serviren per il·lustrar i amenitzar la dissertació i el col·loqui.

anades i vingudes en el temps i en l'espai: la venjança.

De vegades sembla una rondalla on els detalls configuren la manera de ser del nostre poble més interior.

Els missatgers, el Canonge, la Guerra, la post-Guerra, l'herència, la pujança de la petita empresa, la superació d'un estigma tabú —l'homosexualitat del fill—, tot ens porta a un desenllaç que ningú no espera. La

protagonista és coherent en tot el que l'envolta i tot el que sent; dins la soledat que l'ofega no hi troba ni una guspira de compassió: ha de pagar pel fet de ser adoptada, de no tenir llinatges, d'haver estat "de casa bé" sense el consentiment dels familiars, i no basta pagar amb la vida. Na Joana pateix en la seva carn la foscor de la cambra buida, la humiliació dels qui l'envoltaven que, com voltors, esperen que l'angoixa li robi el darrer alè, els prejudicis d'una gent egoista i tafanera, retrat de moltes ànimes d'aquesta terra.

És per això que la venjança és l'única força que la mou, pagar amb la mateixa moneda, ferir els cors amb el mateix corcó que, a partir de la mort dels seus pares adoptius, li llançaren amb sagetes de verí.

Els salts en el fil de la història responen a les indicacions que fa l'autora: és un relat contat al llarg d'un temps i s'hi barregen els records en un vaivé constant, però tanmateix en una única direcció que d'antuvi ja ens n'ha assabentat la protagonista. □

1.- JOANA E. Maria-Antònia Oliver, Edicions 62, Barcelona 1992.

J.M.B.

Un recull d'articles de J. Arenas, traduïts a l'italià

A l'Alguer ha estat presentat a la Sala de la Mercè, el llibre *Scuola Catalana, il nome non fa la cosa*, que en versió italiana aplega vint-i-sis articles de sociolingüística aplicada publicats per Joaquim Arenas al diari Avui, entre els anys 76 i 87.

A la presentació, el Dr. Merler, Catedràtic de sociologia de la universitat de Sàsser, féu un estudi del contingut de l'obra de J. Arenas en relació a la situació sociolingüística de les llengües d'Itàlia i de la nova Europa.

El llibre ha estat traduït pel professor Antoni Arca i publicat per EDES de Sàsser, dins la col·lecció Apeus.

Immigració, racisme i xenofòbia a Mallorca

Aplegar en un volum la preocupació que desperta qualsevol manifestació de racisme i xenofòbia és una tasca necessària i útil. Reflexionar-hi i apuntar solucions per a un problema que en alguns llocs pren dimensions insospitades, és ajudar a superar-lo. El transvassament tan intens de població que es produeix a tot el món ocasiona conflictes de molta gravetat i sols les persones allunyades dels llocs de col·lisió poden alegar desconèixer-los, però no la ignorància completa i molt menys la indiferència. D'una manera o altra tothom és sensible a la presència de gent de raça i hàbits distints devora seu. I cada u -fins i tot cada govern, cada autoritat- manifesta maneres diverses per acollir-la o rebutjar-la.

El llibre que comentam és el recull de les jornades que sobre immigració, racisme i xenofòbia va organitzar el grup Justícia i Pau de Mallorca que segueix de prop, des que es detectaren els primers símptomes a la nostra illa, la trajectòria

del problema. Les diverses intervencions són en realitat un procés a la qüestió.

Estadístiques i abundants notes bibliogràfiques permeten que el lector es faci càrrec de l'amplitud amb què s'interfereixen, a més dels ètnics i religiosos, els aspectes culturals en les respectives poblacions.

Justícia i Pau. Immigració, racisme i xenofòbia a Mallorca. El Tall del temps/ 7. Palma, 1992. 222 pàgs.

Diccionari dels esports

El *Diccionari dels esports* ha completat el cicle. Amb el volum *El futbol* arriba el núm. 28 que havia de cloure l'arc dels esports olímpics.

Amb aquesta col·lecció el TERMCAT, el Centre de Terminologia en Català, ha duit a terme una tasca important de normalització lingüística en un àmbit popular i molt subordinat als mitjans de comunicació.

Val la pena constatar que molts periodistes i locutors han millorat notablement el lèxic —ara falta la millora de la fonètica— i que el seu cas és punt de referència per a moltíssima gent que practica i conviu professionalment amb l'esport.

Confiam en tots ells perquè siguin els propagadors naturals d'un llenguatge especialitzat que cada vegada més amplia el seu ús social.

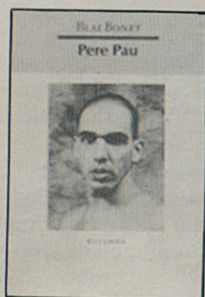

CARROUSEL DE NOVETATS I LLEPOLIES

BIEL MESQUIDA

PERE PAU, Blai Bonet, Editorial Columna.

Aquesta meravella de dietari té qualcunes de les qualitats més essencials de tot escrit vertader: útil, entretingut, apte per a tots els públics. En Blai desplega davant la mirada curiosa del bon Lector un calidoscopi de fets i fetes tan vers com versemblants, tan seductors com allisonadors, tan intensos com íntims. Que no penetri dins el bell laberint d'aquest llibre aquell que tengui por de perdre's,

aquell que no estimi amb folia els diccionaris, que és el mateix que dir aquell que no passi gust amb el llenguatge poètic, breu, amb la llengua. Perquè la lubricada llengua blaiibonetiana no perd cala, ni calada, ni caló per explorar les infinites potencialitats dels llenguatges i eixamplar els seu sentit sempre cap un més enllà, cap un plus. I, a més a més, ho fa amb una quantitat justa de personatges que serveixen de fites i catalitzadors d'un suspense magistral (de mestre i de mestratge). Joan Miró i Arnau Pons, Vicente Aleixandre i Gabriel Ferrater, Picasso i Bernat Solivellas, Oscar Cullman i Gabriel de la Haba, Alfonso Cela i Giuseppe Pelosi són alguns dels noms que envolten En Pere Pau

Pasolini que travessa les planes com un àngel terriblement carnal: fii i humà. Llibre per fruit, per rellegir, per ai-mar...

VIDES PRIVADES, Noel Coward, Col.lecció El Galliner, Edicions 62.

Sé que Coward és un autor que qualsevol gasetiller de trenta anys diria que pertany als porxos on s'estotgen els llibres obsolets d'un temps periclitat. No n'estic d'acord. I la correcció (o sia: versemblant i fresca) traducció de Víctor Batallé i Xavier Lance d'aquestes "private lives" m'ajuda a desmentir-ho. És una llàstima que no hi hagi un director que agafi la Sybil—rossa i molt bonica—, l'Elyot—trenta anys, prim i atractiu—, el Víctor—trenta o trenta cinc anys, bastant atractiu— i l'Amanda—molt atractiva— i els col·loqui a les dues suites amb una terrassa amb barana i unes veles de color blanc o taronja

sobre la Promenade des Anglais d'un Hotel Negresco de tota la vida i ens doni els mil i un gaudis d'escollar i veure deliciós i suculent embull de sentiments que el lector desitja que no s'acabi mai. Coward coneix el mate-

rial humà que mostra i alhora se sap d'esma les tècniques de l'escena: aquesta conjunció dona una alta comèdia en tres actes que aquest lector que no és gens teatrer ha devorat com un thriller.

TEATRE DE SALVADOR ESPRIU (Obres Completes/5), Col.lecció Clàssics Catalans del Segle XX, Edicions 62.

Crec que, paradoxalment, allò que ara mateix ha resistit el terrible pas del temps de tota l'obra espriuana és la

seva narrativa i el seu teatre. No sé si la generació del 70 es va enfiar amb tanta poesia espriuana, cantada per Raimon i qualsevol rapsoda del prohibitíssim Sindicat Democràtic d'estudiants de la Universitat de Barcelona, aquella gloriosa i mitificada dècada dels seixanta, que la lectura de la "Primera història d'Esther", aquesta improvisació per a titelles escrita el 1947 i 48, m'ha semblat d'una contemporaneïtat, d'un ara mateix, absoluta i m'ha fet riure a voler. La "Fedra" espriuana, feta sobre l'original de Dhey, té tota la volada de la tragèdia grega amb uns llenguatges tan exquisidament nostrats que no comprenc com ningú no s'ha animat a muntar-la (potser perquè no hi ha ni director per

posar-la en escena ni una actriu que li pugui dir a Hipòlit amb tota la força, l'elegància i el menypreu de l'amor aquests mots: *La meva família tenia raó, és impossible la convivència d'una dona com jo amb gent com vosaltres.*). I la "Ronda de Mort a Sinera", aquell bellíssim espectacle que s'inventà Ricard Salvat amb textos espriuans, conserva el sabor d'una poètica que quan més estrafolària i enfollida és més viva torna. Per exemple l'Esperanceta Trinquis—l'embraga del poble—, la Doctora Ulrika Thöus—investigadora berlinesa—o Rossenda—l'amant del Quim Federal— són tres personatges realment inoblidables. Un volum aconsellable per paladars sensibles.

RELATOS A LA MANERA CASI CLASICA, Harold Brodkey, Editorial Anagrama.

El calendari diu que arriba l'estiu malgrat la meteorologia ho negui. I si tu, lector menjador, prepares la teva biblioteca de vacances aquí et pas un volum fet a mida. Conté devuit contes sense data de caducitat i absolutament rellegibles. Dir això és un amoret que no em permet quasi mai emperò que amb En Brodkey té una sèrie de qualitats —habilitats— que el converteixen en una *rara avis* de la literatura nordamericana: a) No se'l pot etiquetar fàcilment. No entra ni en el *dirty*, ni en el *minimalisme*, ni en

Wiley Silenovicz és l'*alter ego* de l'escriptor. Hi ha pics que t'ho podries pensar si et deixassis dur per la facilitat; emperò si vas viu te'n temeràs que Brodkey batega rera cada mot, entre cada frase i et du al lloc exacte de l'emoció, de l'aventura, de l'intimitat i de la solitud amb una trajectòria que no es nota: impecable. d) És un llibre gruixat—668 planes— que et farà companyia tota la vida.

EL VAS DE PLATA, Antoni Marí, Col·lecció El Balanci, Edicions 62.

Aquest eivissenc que exerceix de catedràtic de Teoria de l'Art a la Universitat Autònoma de Barcelona ha bastit catoze narracions que es llegeixen d'una estirada i ens deixen els sabors d'aquells caramels de l'infantesa que semblava que no s'acabaven mai i ens deixaven alhora un gust de poc. Contes curts escrits amb frases fetes a mà i a consciència que són hereves d'una tradició expressiva en la qual l'obsessió pel llenguatge es confegeix amb unes formes netes, clares, transparents. En Marí és un escriptor depurat que fuig a l'escapada de qualsevol reguinyol inútil o qualsevol metàfora que pugui *deja vu*. L'educació moral d'un adolescent és l'espina dorsal temàtica del llibre que té com a background les obres de misericòrdia. Una atmosfera en la qual les tendreses i els afectes es barregen

encapçala el llibre i la de Benito Pérez-Galdós que el clou semblen dos miratges per amagar les déus, les influències, els mestres. Una clau: Marí és un gran "aprenent de poeta". Es veu: es llegeix.

RADIACIONES (Memorias-Vol. 2), Ernst Jünger, Colección Andanzas. Tusquets Editores.

¡Quin gust que l'excel·lent traductor Andrés Sánchez Pascual hagi acabat amb primfilats resultats aquest segon volum dels diaris de la segona guerra mundial d'aquest escriptor lúcid i intel·ligent! Les 604 planes recullen el "Segundo diario de París(1943-1944)", "Hojas de Kichhorst (1944-1945)" i "La choza en la viña(Años de ocupación)(1945-1948) on, dia a dia, Jünger ens relata el clima d'un París ocupat en el qual pot llegir la Bíblia; anar a dinar a ca els Morand on es troba amb Céline, la comtessa Palffy, Benoist-Mechin; visitar el jardí botànic d'Auteil; sopar a l'Hotel Ritz on parla de la situació de la guerra amb el general Geyer i fer anàlisi estilístic sobre la inconveniència schopenhauriana de no introduir frases de relatiu en la frase principal. Diari per llegir amb passió quan les dates s'acosten a esdeveniments històrics decisius(com l'abandó de París) i per llegir lentament (com a Kichhorst), quan un dia ocupa moltes planes de lletra i pocs esdeveniments.

bajanades per l'estil. b) El seu estil és d'aquells que t'agafen des de la primera línia i no t'amollen fins el final. No té espais morts, ni palles gratuïtes. Vint pàgines d'orgasme et poden fer sentir el pantaix(em referesc al relat titulat "Inocència"). c) No et pensis que

amb l'humor i una certa capacitat pel sarcasme amara uns relats que, escrits en primera persona, semblen epístoles d'un vell amic que fa molt de temps que no veiem i que ens desperta sentiments adormits en la memòria d'un altre temps. La cita de Josep Pla, que

Hi trobaràs de tot: persones i reflexions, crítica de llibres i filosofia, somnis i misèries, família i amistats. treball d'escriptura a voler. I tot això dit amb la tinta personal d'una intel·ligència fosforescent; mercuriana. □

Notícia de Manacor

Les col·leccions de "Tià de sa Real" i "El Turó"

JAUME Galmés i Riera

Després de tres anys de silenci, les dues col·leccions manacorines tornen a ser notícia en treure al carrer, tot d'un plegat, ni més ni menys que cinc llibres: tres a "El Turó" i dos a "Tià de Sa Real"

Per a aquells que no ho sàpiguen, direm que ambdues col·leccions són dirigides i fundades per Miquel Àngel Riera, la primera; i, la segona, per l'autor de *Poemes a Nai* a més de Josep Mª Llompart i Guillem Vidal i Oliver. Val a dir que tant una com l'altra nasqueren amb la intenció de publicar no més obres d'autors manacorins o bé que tenguessin a veure amb Manacor, tradició que s'ha mantinguda fins enguany, car dels cinc llibres editats

infantesa i a la joventut). Les poesies solen esser llargues i descriptives: un magnífic exemple és la titulada "Mon pare". El poeta, amb l'edat, ja passats els quaranta, s'ha anat enriquint pel camí, ha après a destriar el que verament compta. Així, a "Mondragó", llegim:

Viatger, atura't al llinard del bosc
allà on corr la geneta, s'arrossega el caragol,
l'àguila vigila.
Despulla't de planys, espolsa't de les mans
la febre i el neguit.
Camina amb peu nu per on esclata
la jonquera i brilla el sol damunt l'estany,
camina per on bull l'arena i dringa el blau
i endinsa't a l'aigua clara de l'estiu.

El llibre està tot escrit en vers lliure, duu un pròleg de Sergi Pàmies i la part titulada "Grècia" és admirable.

A *Les mosques, la por*, de Xavier Abraham, el poeta de Ciutat alterna la prosa poètica i el vers. L'autor, que fins ara havia publicat *Iceberg* i *Sagitari*, també és conegut per les seves lectures al Cafetí i a L'Havanna:

Amb el cada dia es fan miques, antigues curolles.
No cal asseure's trist o exhaust; encara ara, home
encalça veure engendrar el cactus.

I al voltant, sols
pedres
i arenal.

El millor del recull és, sens dubte, l'últim poema, titulat "Espai reservat". Tal com diu Jaume Pomar al pròleg, "fou tocat de lletraferidura a partir de

la quarantena."

El darrer dels llibres editats en "El Turó", és el titulat *La tardor del taronger* per l'altre jove poeta de Menàrguen (el primer fou el malaurat Joan Barceló), en Jordi Casals, que va quedar finalista en l'última

convocatòria del premi Salvador Espriu per a poetes joves. Està estructurat en dues parts de nou poemes cadascuna: "Pols de vidalba"—que comença i acaba amb un sonet—i "Breviari del temps". Els poemes mai no són excessivament llargs, sinó més aviat al contrari: són breus i mesurats, fins i tot algun tenen rima. El prologuista, alhora de rastrejar-hi influències pensa encertadament en la *Cantilena* de Josep Sebastià Pons, "amb el qual—diu Jordi Pàmies—té en comú la sobrietat, l'amor a la Naturalesa i l'emoció continguda." Citam "Malenconia":

Dedins la meua
mirada bruna,
sento la terra
com una fulla
que el temps s'ha endut,
esmaïdada,
pel camí ral
petita fuga—
del llarg silenci.

Quant als llibres editats per Tià de Sa Real, direm només—per raons d'espai—que es tracten d'una antologia de Jaume Pomar, prologada per en Pere Rosselló i que porta el títol, "gens gratuït", *Retorn a casa*, i d'un recull de treballs diversos a cura del valencià Lluís Alpera, *Lletres de batalla en l'any del Tirant (1490-1990)*.

i que ara ens ofereix una segona entrega poètica a "El Turó": *Quaderns d'Es Llobards*.

En aquesta obra, n'Hilari ens dona una visió de la pròpia vida matisada pel vel de la nostàlgia (són freqüents els poemes que fan al·lusió a la

MÉS PUBLICACIONS EN CATALÀ

J.M.B

De la informació que donam sobre publicacions recents a Mallorca volem significar que es tracta de publicacions escrites íntegrament en català, cosa habitual, evidentment, quan són revistes que empara l'Obra Cultural Balear o entitats implicades en la reivindicació de l'idioma. Més modestes les unes que les altres, amb objectius diferents i economies distintes, tenen en comú aquestes publicacions que fan normal l'ús de la nostra llengua. Ens complau fer-nos-en ressò i assenyalar-ho, per la importància del símptoma i perquè és una modesta fita, potser, en el camí de la normalització dels mitjans de comunicació de major abast a casa nostra.

El número extraordinari de PISSARRA

El Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) edita en la seva revista periòdica d'informació per a ensenyants de les Balears, PISSARRA, i en el número de juny-juliol, un monogràfic dedicat a l'ensenyança en català.

El fet que les competències d'educació no depenguin en la seva totalitat de l'administració autonòmica sinó que en la seva part principal -la de les disposicions legals- depengui del Ministeri, ocasiona que a les Balears qualsevol solució de qualsevol problema que tracti de l'ensenyament

en català adquireixi una complexitat extraordinària, tant si afecta els centres públics com els privats, i no diquem si es pretén fer un plantejament decidit i generalitzat.

Analitzar aquesta situació (una altra vegada, perquè és la qüestió més punyent que els responsables de l'ensenyament tenen a les mans des del primer dia) és el contingut de la revista, amb entrevistes i col.laboracions de persones de l'administració i del camp professional de la docència, capaces d'aportar criteris que permetin millorar l'eficàcia del marc competencial actual mentre no es pugui superar definitivament l'atzucac que l'engrillona.

Els textos duen un bon suport gràfic, estadístic i s'inserten en una acurada publicació. La portada és un dibuix a tot color de M. Boix, autor de magnífiques il.lustracions en diverses edicions del Tirant lo Blanc fetes amb motiu dels 500 anys de la primera impressió del llibre.

ALARÓ i SA PLAÇA Noves revistes a la part forana

Quan altres vegades ens hem referit a qualche revista d'entre les que s'editen als pobles de Mallorca, hem

significat en primer terme la importància social que tenia per a cada població poder comptar amb una publicació pròpia, que informi de les coses de casa i feta en català per la gent de casa, participativa, dinàmica i puntual.

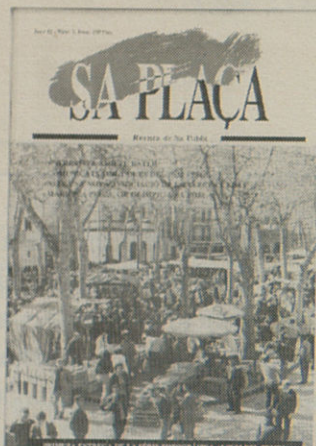
La bondat literària dels textos, les col.laboracions singulars, la qualitat de l'edició, la intenció educativa, l'amplitud de la informació, l'estil incisiu o narratiu de les cròniques

locals, l'encert de les il.lustracions, la composició tipogràfica, l'estructura, la publicitat... són valors afegits que serveixen per manifestar les hores de dedicació que hi consumeixen les persones que les fan i els recursos de què disposen, però, al nostre entendre,

no és allò que té més importància. Millor si ho té, i molt millor si ho té en abundància perquè serà símptoma de bona salut.

Per a nosaltres la importància està

en que les publicacions apareguin, que siguin tant l'aglutinant del fet cultural com l'exponent de la crítica normal que comporta el fet de cada dia. I que apareguin amb regularitat i constància, que hi siguin, que incideixin en l'àmbit de la seva difusió, que es comportin amb independència de qualsevol pressió política.

Creim que aquest és el camí que han seguit i segueixen les delegacions del l'Obra Cultural Balear en els pobles de Mallorca, i això és el que han fet ara les delegacions d'Alaró i Sa Pobla en treure al carrer les revistes respectives, ben orientades, servides per gent de qualitat, ben resoltes. La nostra felicitació i el desig sincer de la seva continuïtat.

RADICAL

Una revista de gran format

El nostre amic Rafel Ferrer, Raphel Pherrer, com li agrada d'escriure's, després de la voluntat i els esforços que hi ha esmerçat, que són molts i dificultosos, probablement s'ha sentit satisfet en veure que RADICAL es presentava en societat. Satisfet per dos motius: perquè és la seva revista, una cosa que ennobleix i que no tothom aconsegueix de fer, i perquè les firmes

que hi col·laboren són prou solvents en el món intel·lectual i periodístic d'aquest país.

Seguint la seva habitual línia de provocació artística, en Rafel Ferrer presenta en aquest primer número un bon nombre de fotografies en blanc i negre, avalades pel bon ofici dels seus autors, amb abundància de nus, i distribució generosa de l'espai de cada pàgina.

Poc text, instantànies sintètiques, i fes-te enllà que hi hem de cabre, que és el que avui es porta. Una publicació per mirar, ara que ja ningú no llegeix i les associacions d'autors estan en crisi.

Una revista interessant i ben convenient que té la virtut de fer normal en la nostra llengua una cosa que semblantment es llegeix en una altra llengua. Per tant, ànims i a la dutxa -volia

dir la bretxa! - que prou falta ens fa.

BON DIA

Suplement diari de 8 pàgines al *Baleares*

Un aspecte distint és el que ens serveix per valorar les vuit pàgines del primer número que han tret a la llum els alumnes del Master de Periodisme i Comunicació de la Universitat de les Illes Balears en un suplement al diari BALEARES que es vol editar durant tot l'estiu. Organitzats talment com un cos de redacció, els estudiants del Master s'han proposat demostrar que el curs

els ha fet profit i han posat al servei de la feina la seva capacitat d'iniciativa.

Però, en veure-les, no puc sostreure'm de recordar el TBO, aquella publicació tan efervescent plena d'històries intranscendents i dinàmiques entorn de personatges als quals donaven vida uns dibuixants després famosos.

Ja sabem que ara es tracta de fer periodisme *fresc*, que l'aire passi per tot, de demostrar la importància del títol impactant, les habilitats del reportatge *light*, la intel·ligència per a no dir res, la subtileza de l'entrevista frívola, i de trempar-ho tot amb il·lustracions simbòliques i composicions fotogràfiques adients. És a dir, un quasideu per a tota casta de gent, un quasicòmic, en el llenguatge precís. Em sembla que no cal res més per omplir pàgines.

I crec que està bé, que aquest periodisme té uns lectors -uns *miradors*- que bé mereixen que se'ls atengui, i està bé que si hi ha unes pàgines disponibles que qualcú les ompli, i que es valori com correspon que les pàgines estiguin disponibles per al català.

¿Es podien fer d'una altra manera, que responguessin més a l'expectativa que havien creat? Hem llegit que el suplement no havia d'interferir el desplegament habitual del diari i que, doncs, quedaven fora del seu abast les informacions recollides en les altres

pàgines. Aquests condicionants han afectat, potser, la iniciativa dels estudiants i així ha sortit el que ha sortit?

La qüestió ara és insistir, no defallir, tornar-hi, que l'ofici ja s'aprèn, i, tanmateix, està bé el que acaba bé.

ONA, quadern de debat.

Editada per FUNDESCOOP (Fundació per al Desenvolupament del Cooperativisme i l'Economia Social) ha aparegut el primer número de la revista mensual ONA, amb el subtítol *Quadern de debat*. Bon paper, bona impressió, ús altruista dels espais, fotografies originals en blanc i negre de gran format, portada quadricomia... Tot indica que es tracta d'una publicació que disposa de l'adequat suport econòmic per assegurar l'edició. Coneguts professionals del periodisme figuren en el cos de

redacció i són una altra garantia per a la continuïtat.

Quant a contingut, se'ns apareix fidel a l'interès de la Fundació de promoure debats de tipus socio-econòmics i per això l'atenció preferent es dirigeix a les entrevistes amb gent del món de l'economia i del colorejat ideològic que cal suposar. No hi manca la de la personalitat pertinent de l'Administració, que és una cosa que comunica un aire d'independència que vesteix molt.

Una passa més cap a la normalització de les publicacions en català, més valuosa en aquesta ocasió si ens atenem a la procedència. Bona travessia i molts anys de vida. □

Camins i paisatges. Itineraris culturals per l'illa de Mallorca

ANTONI GINARD

“L'obra *Camins i paisatges. Itineraris culturals per l'illa de Mallorca* us proposa una relació de passejades on la persona i la natura es donen la mà. Us convidam, amb aquest projecte, a realitzar sortides—encara que sigui només imaginàriament, sense abandonar el seient de casa o del lloc d'estudi—des d'una clara perspectiva de viure el paisatge natural i valorar i analitzar l'empremta humana que s'integra dins la mateixa natura que l'ha nodrida”. Les paraules de l'autor poden resumir el sentit de l'obra.

Gaspar Valero és un investigador de cama forta, amb formació d'historiador, enamorat del paisatge i apassionat per la cultura que el paisatge té immersa. Només una persona amb una àmplia mirada pot observar el paisatge i la cultura amb la intenció integradora. I per això, cal fer camí; sens dubte, l'autor abans d'asseure's a escriure primer ha fet el camí.

En una primera fase, la col·lecció recull vint-i-un itineraris, presentats en quaranta dos fascicles d'aparició setmanal, al preu de 495 pessetes cada un. El complement de l'obra seria una segona fase, que arribaria a vuitanta quatre fascicles.

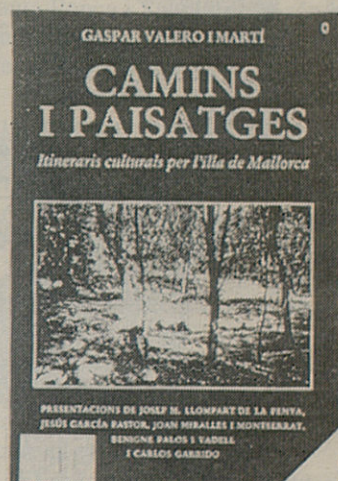
La descripció acurada de cada itinerari es complementa amb ressenyes específiques referides als centres d'interès de cada sortida. La toponímia, les informacions d'interès històric, geogràfic o cultural, així com la bibliografia, es tracten des d'una perspectiva de caire multidisciplinar, que interrelaciona la història, l'etnologia, la geografia o la literatura, amb un clar contingut pedagògic.

Cada itinerari conté el mapa, l'horari, el tall topogràfic, el nivell de dificultat, les orientacions del camí, la descripció de l'itinerari, els centres

d'interès cultural i la bibliografia.

La part gràfica de l'obra assoleix un nivell extraordinari. La qualitat de les fotografies, moltes d'elles del mateix Gaspar Valero, la selecció de les il·lustracions, i els dibuixos de Vicens Sastre i de Biel Bonnin, acaben d'arrodonir la qualitat de l'obra.

La gran qualitat formal de l'obra no ha d'amagar, però, la seva utilitat i el seu interès. Per les seves característiques, és una obra necessària, que ultrapassa

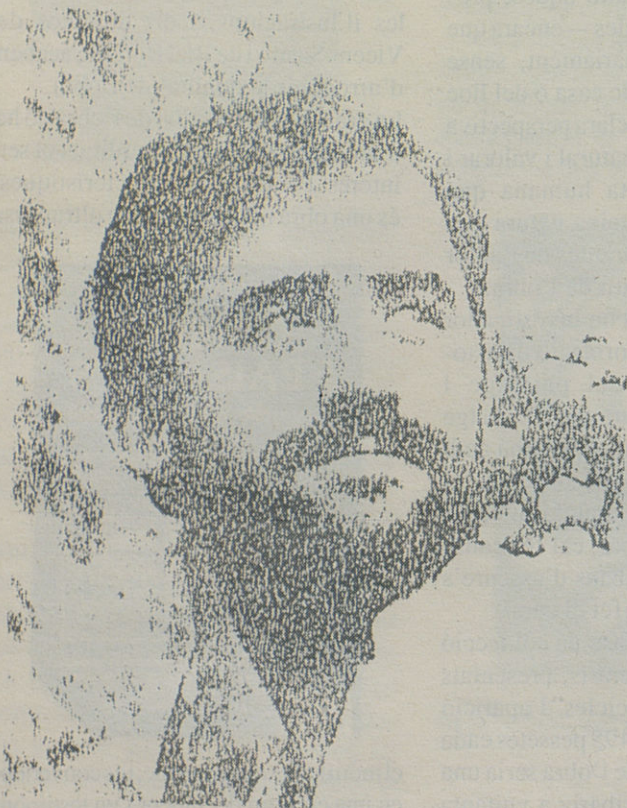
el món de l'excursionisme, i es converteix en una eina, un document i un testimoni per conèixer i conservar el què resta del paisatge i de la cultura de Mallorca.

Des de la revista EL MIRALL, on l'autor elaborà a la secció d'*Excursionisme* la publicació dels itineraris amb el caràcter pedagògic que els caracteritza, només és possible celebrar l'aparició d'aquesta obra i felicitar Gaspar Valero i els editors per haver duit endavant aquesta gran iniciativa. □

Valero i Martí, Gaspar. *Camins i paisatges. Itineraris culturals per l'illa de Mallorca*.—Les Fonts Ufanes (R. i J.J. de Olafeta, Editors).—Barcelona, 1992.

Joan Francesc Canyelles Garau

VICENÇ CALONGE I GUSTÀ

Joan Fc. Canyelles i Garau.

Joan Francesc Canyelles Garau, pintor de somnis encisadors que omplen de joia els ulls, la ment i l'ànima de qualsevol espectador atent, és persona compromesa amb el món que l'envolta. Per això no s'amaga a l'hora d'afrontar responsabilitats ben diverses. I no ho fa perquè és un home de gran vitalitat, entusiasta, capaç de preocupar-se pel proïsme, cosa que a mi em sembla natural coneixent com conec la seva família.

Però convé no divagar, millor parlar de les seves curolles que més estima: la pintura i l'escultura. Només curolles, perquè la seva il·lusió primera seria dedicar-se íntegrament a l'obra artística. Mes les circumstàncies comanden i el pa no cau del cel.

—Joan, per què no ens contes què has fet fins ara?

—La meva formació començà a Arts i Oficis de Ciutat. Més tard vaig pintar a l'estudi de J.A. Oché. I ja fa uns quants anys vaig decidir presentar la meva obra d'una forma més seriosa. Així he fet exposicions individuals a la "Casa de Cultura" de Sa Cabaneta, a la Banca March de Manacor i, recentment, a l'Hotel Aragüeis, de Benasque (Osca).

—I el futur?

—Estic fent feina en unes escultures grosses i pintures de gran format, les quals voldria presentar a finals d'enguany o a principis de l'any que ve. Les escultures, per exemple, estan realitzades bàsicament en ferro i parteixen de la idea abstracta de l'enllaçament de formes geomètriques. Pel que fa a la pintura la meua idea és, en aquests moments, seguir treballant el color com a base i punt de partida en grans espais.

—Com definiries el teu estil?

—M'englobaria dins l'expressionisme abstracte.

—Creus que algun dia podràs penjar la "burocràcia", com una sobressada, al sostre del passat?

—Per arribar a fer-ho s'ha de ser molt valent. Perquè quan arriba el moment de prendre la decisió, la inseguretat és tan grossa que hom dubta moltíssim. Tenc un treball segur i això fa que sigui difícil deixar-lo.

—*I del teu compromís cívic amb el teu poble de residència, què me'n dius?*

—Cadascú s'ha de sentir compromès amb la societat en què viu. És molt còmode queixar-se a casa o a les botigues, no fer res per a la millora del nostre entorn. A tots ens fa mandra comprometre'ns en feines socials que no tenen fins lucratius, però a la societat en què vivim li és molt necessària la participació dels ciutadans. D'altra banda, les associacions, ara, juguen un paper més important i això s'ha d'aprofitar per fer arribar la seva veu a les institucions públiques.

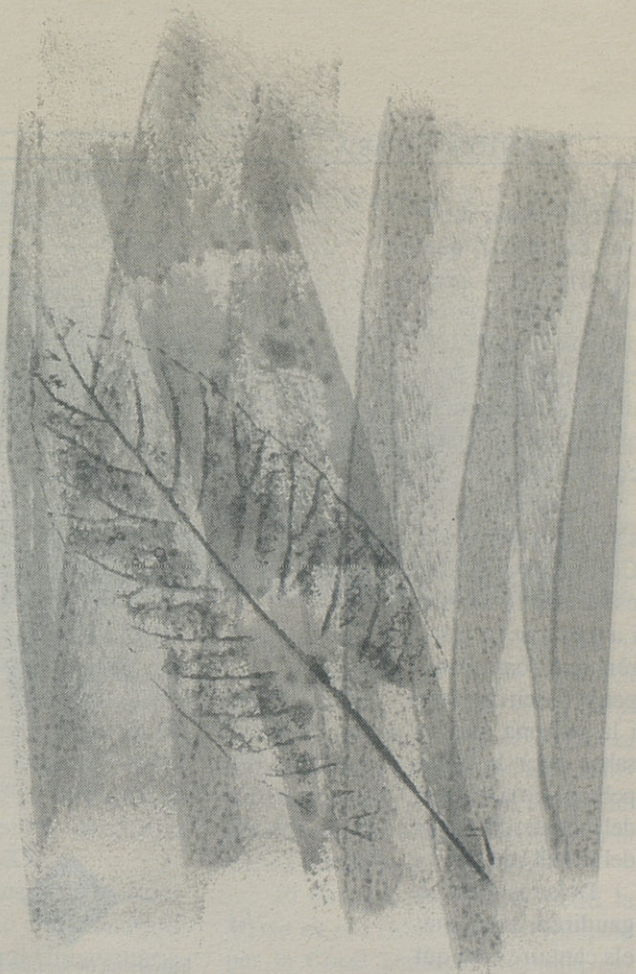
—*Però la idea tòpica de l'artista -ésser il·luminat, extravagant, rar- no encaixa massa amb la idea de consciència col·lectiva...*

—Veritablement, amb això que dius pareix que l'artista, tot i ésser extravagant i potser rar, no pugui ésser responsable. I crec que en moltíssims casos es compaginen les dues coses. És més, l'artista està avesat a adonar-se millor que ningú de l'entorn en què viu. Jo diria que és totalment compatible amb la idea de donar-se als altres.

—*Em consta que ets una persona*

optimista, almanco és la impressió que em causa la teva obra...

—Segurament tens aquesta sensació a causa del to colorista dels meus quadres. De totes maneres,

Acrílic, en color siena, magenta i negre damunt paper blanc.

cadascú, amb les nostres obres, reflectim la pròpia personalitat. Pens que tal vegada em trob més a prop de l'optimisme que no del pessimisme. Però no sé si aquesta visió és tan evident en el meu món escultòric, ja que aquí he de jugar més amb la forma que no amb el color.

Joan Francesc Canyelles Garau és una capsa de sorpreses, una capsa on no falten els pinzells i l'alegria. Tant de bo trobis algú que aposti fort per la teva obra i puguis dedicar tots els teus esforços a la tan lloable creació artística!

SA TALAIA

De Perla de la Mediterrània a Claveguera d'Europa

BENIGNE PALOS

Fa uns dies, amb la idea de fer una passejada, se'ns va ocórrer, a la meva dona i a mi, anar de Palma Nova a Santa Ponça vorejant la costa.

Mai no ho haguéssim fet. Se'ns va omplir el cor de tristor i de ràbia contemplant l'atemptat urbanístic de tot aquest sector. Jo feia molts d'anys que no hi havia passat i n'haurien pogut passar molts d'altres per estalviar-nos l'enrabiada que tenguérem.

Son Ferrer, el Toro, la Nova Santa Ponça i Santa Ponça són bon exemple del que no s'ha de fer si s'estima el paisatge.

L'especulació, el ciment, el mal gust, el menyspreu a l'entorn i un desordenat esperit fenici amb ganes d'enriquir-se en quatre dies, han fet més mal que la tuberculosi i la sida alhora. El malcuinat és irreversible.

Els qui hem conegut aquesta costa molt abans que mans pecadores la destrossassin, ens deixa estafaril·lats que tot s'hagi pogut fer amb la benedicció dels qui amb autoritat, mallorquins ells, tenien el deure d'evitar-ho.

El més trist és que la gent continua fent el mateix malgrat la lluita que sostenen els ecologistes, assenyats i estetes per defensar el que ens resta de paisatge sense profanar.

Mallorca, que temps enrere va merèixer el guardó de ser anomenada la "Perla de la Mediterrània", si segueix per aquest camí del ciment i el turisme de "sis reals" que ens duen, arribarà a esdevenir la "claveguera d'Europa".

Fins ara els visitants han pogut disposar de la inqüestionable bellesa de l'illa. A part del sol, que sortosament no és a l'abast dels especuladors, quan no resti un pam de terra per urbanitzar, què es podrà oferir aleshores al turisme? □

Quinze anys de música coral universitària

ANTONI GINARD

La Coral Universitària ha celebrat el quinzè aniversari de la seva fundació. Més enllà de les opinions qualificades en sentit estricte, el quinzè aniversari de la Coral Universitària és un motiu de satisfacció també per a totes aquelles persones que han escoltat i gaudit de la seva música.

M'explicaré. També ho hem de celebrar els qui no hem cantat mai, que no hem practicat la tècnica vocal i que no ens podem presentar com a experts de la música.

Des d'un punt de vista personal, la creació de la Coral Universitària ens proporcionà un motiu de fer militància, tot donant suport a una de les poques activitats extraacadèmiques, fora de les aules, vinculades a la Universitat.

Des de la més sincera modèstia, sense cap intenció exemplificadora, sempre he considerat que aquesta militància era un dret i un deure. Em sembla que Lluís Millet deia que l'Orfeó Català s'havia creat "per amor al'art i per amor a la pàtria". Aquestes paraules corresponen, evidentment, a una altra època, però, si fa no fa, el sentiment devia ser el mateix.

Si els primers anys era gairebé obligat anar als concerts, per sort la majoria d'edat de la Coral ha fet que anar a un concert sigui un esdeveniment propi de les grans ocasions. I això, almenys per a mi, no és cap desgràcia. Tot deixant de banda els romanticismes, la Coral Universitària és avui en dia una realitat consolidada que ha demostrat sobradament la seva capacitat de feina i la seva qualitat.

El concert commemoratiu podria resumir allò que vull dir. Una primera part de música de Bach (des del meu

punt de vista, molt ben escollida), que significava el present. I una segona part, amb més de 200 cantaires, que certificava la força dels quinze anys de tasca continuada.

I, tanmateix, si s'ha de parlar de la Coral Universitària és inevitable un punt i a part per fer referència a Joan Company, el seu director i la persona que ha sabut guiar la Coral pel camí de la serietat, del mètode, del rigor i del treball ben fet.

Dels resultats en gaudirem tots, tant els cantaire com qui els escolti. Molts d'anys. Molts més de quinze més! □

15 anys de

Coral Universitària

1 9 7 7 - 1 9 9 2

Universitat de les Illes Balears

Curs de cant i de direcció

L'Aula de Música de la Universitat de les Illes Balears organitza el XVI Curs Internacional de Cant, Direcció Coral i Direcció Orquestral a les Balears, que es durà a terme a La Porciúncula del 21 al 30 de juliol d'enguany.

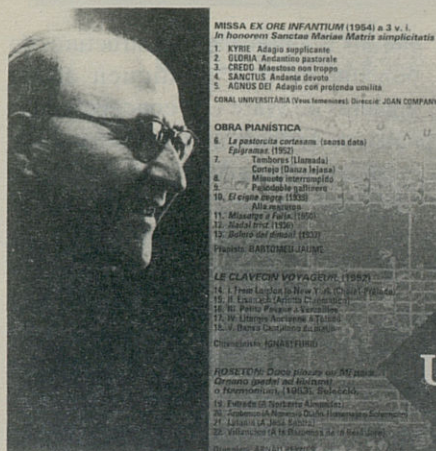
D'entre la seva programació destaca que aquest és un dels pocs cursos de formació i perfeccionament que compta amb un apartat de direcció orquestral, en aquest cas amb la participació del reconegut mestre Pierre Cao.

Per a la realització del curs la Federació de Corals de Mallorca concedeix ajudes econòmiques a les persones interessades. Les inscripcions es poden fer efectives a XVI Curs Internacional de Cant, Direcció Coral i Direcció Orquestral a les Balears, c/ Miquel dels Sants Oliver, 2, edifici Sa Riera, Universitat de les Illes Balears, 07012, Palma, abans del 3 de juliol.

Un disc de Joan Maria Thomàs (1896-1966)*

A.G.

JOAN MARIA THOMÀS
(1896-1966)

CORAL UNIVERSITÀRIA

(DIRECCIÓ: JOAN COMPANYY)

BARTOMEU JAUME

(PIANO)

IGNASI FURIÓ

(CLAVE)

ARNAU REYNÉS

(ORGUE)

Universitat de les
Illes Balears

Aquest disc compacte, completament digital, recull una selecció i una antologia de l'obra musical del compositor mallorquí Joan Maria Thomàs, el màxim exponent de la música coral a les illes Balears i un dels millors compositors de música coral de tot el segle XX.

A més dels solistes que hi participen, el protagonisme de la interpretació recau en la Coral Universitària, que així troba una altra manera de celebrar el quinze aniversari de la seva fundació, encara que l'enregistrament del disc l'hagin duit a terme només les veus femenines.

Si bé aquest és el millor disc enregistrat per la Coral Universitària, no és l'únic. Es tracta de la segona realització monogràfica, després de l'LP *Música coral mallorquina I*, del 1982, a més de diverses col·laboracions a discs del Ministeri de Cultura i del Foment del Turisme.

La Coral Universitària treballa diversos camps de la música. En primer lloc, la música popular i original de les illes Balears, i en segon lloc la literatura coral universal (des de cant

gregorià fins a música contemporània).

La música de Joan Maria Thomàs és una de les fites del treball de la Coral Universitària i de la tasca investigadora de Joan Company, aspecte que es confirma amb la donació, per part de la família Thomàs, de l'arxiu del compositor a la Universitat de les Illes Balears.

El disc que ens ocupa recull la *Missa ex ore infantium*, interpretada per la Coral Universitària; una excel·lent execució de l'obra pianística de Joan Maria Thomàs a mans de Bartomeu Jaume; *Le Clavecin Voyageur*, acuradament interpretat per Ignasi Furió; i una selecció de *Doce Piezas en Mi para Organo o Harmonium*, a càrrec de l'eminent organista i professor de la UIB, Arnau Reynés.

Els interessats en la música tenen al·l'abast un disc molt ben fet per poder passar una bona estona, amb l'avantatge de poder repetir aquest plaer tantes vegades com vulguin. □

*Joan Maria Thomàs (1896-1966). Coral Universitària (Direcció: Joan Company), Bartomeu Jaume (piano), Ignasi Furió (clave), Arnau Reynés (orgue). Universitat de les Illes Balears, 1992.

Recital líric de Pauletta de Vaughn

JOSÉ S. AYALA

Un pianista, Konrad Leitner, Director de l'Orquestra Volksoper de Viena i la Soprano nortamericana Pauletta de Vaughn, en perfecta compenetració, oferiren la nit del 15 de maig al Teatre Principal de Palma, un variat recital d'àries de Beethoven, Mozart, Puccini i Verdi, amb resultat realment satisfactori.

La veu dolça i càlida de Pauletta de Vaughn, perfectament timbrada, va delectar l'auditori que omplia el Principal, i justament en interpretar *La Rondine* (*La Canzone di Doretta*) i *Un beldi vedremo* (*Madame Buterfly*) vaig veure que al meu costat una espectadora

plorava d'emoció escoltant els dos fragments de Puccini.

Del tot reeixida la interpretació que va fer de *La Forza del Destino* i *D'amor sull'ali rose* (*Il Trovatore*), de Verdi.

Dues hores, en fi, en què la cantant ens sumí en una nit de radiant audició lírica.

Esperam amb interès la seva pròxima actuació a "AIDA" segurs que, altra vegada, com va fer l'any passat en la mateixa obra, ens oferirà la gran qualitat del seu art.

La representació va anar dedicada a la recaptació de fons a benefici de la Temporada d'Òpera. L'èxit va ser complet. □

L'ESTÈTICA IMPRESSIONISTA

Old music for a New Age

PERE ESTELRICH I MASSUTÍ

I.- Júpiter, després de destronar Cronos, el seu pare, quedà en possessió del Cel, una de les tallades incloses en el repartiment dels béns del vençut. Així que, s'instal·là allà dalt per tal de controlar-ho tot tranquil·lament. Però durà ben poc la calma: Gea/Gaia/La Terra, aliada amb un escamot de gegants, aparegué en escena per d'intentar robar-li la lluminosa estança. Naturalment, Júpiter mogué fils i aliances aconseguint vèncer la deessa i deixant les coses poc o menys tal com estaven.

Descansat de tant de trui, es dedicà a la bona vida: la Creació i els Amors. Sorgiren així l'Home i un estol de fills, entre els quals Apol·lo i Diana, nascuts de la unió de Júpiter amb Latona, deessa perseguida també per Gea/Gaia/La Terra.

Els clàssics, per celebrar els encants dels dos fills de Júpiter i de l'estimada, s'inventaren una dansa: la Gimnopèdia.

II.- Erik Satie, fa cosa de cent anys, agafà de nou el tema i composà una de les obres més interessants i a la vegada enigmàtiques de l'impressionisme francès. Són, les "Gymnopédies", un conjunt de tres petites (per breus) obres per a piano, paradigma de la música intimista, en contraposició al wagnerianisme impetuós i de moda a l'Europa de finals del

segle XIX.

Amb aquestes tres composicions, el jove Satie de vint-i-dos anys, experimenta noves harmonies i ritmes que converteixen les "Gymnopédies" en un pou de Música, més tard sana-

camins. S'obren pas les estructures de pensament que prediquen altres maneres de viure i de concebre alternatives. Arribam així a les teories de la "Ressonància Mòrfica" de Rupert Sheldrake i de "Gaia" de James

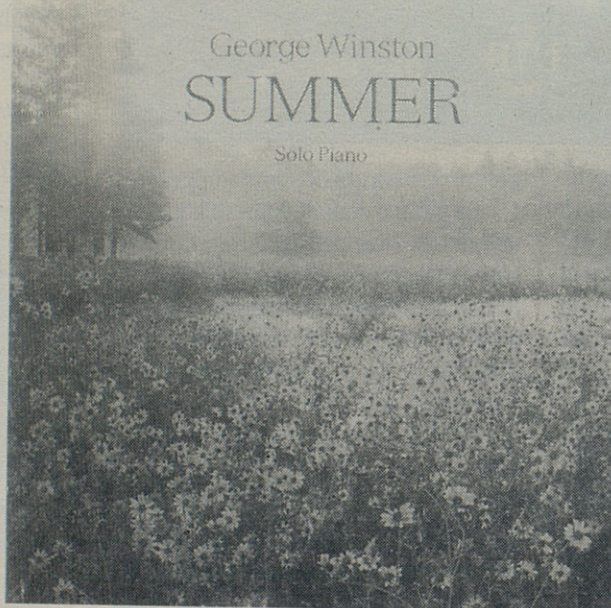
Lovelok, entre d'altres. Teories que, en síntesi, proclamen un mateix fet: la Terra és un ser viu i cada un dels moradors podem actuar, individualment o col·lectiva, com a cèl·lules sanes i netes o bé com a virus que l'emmalalteixen.

La música no ha estat en cap moment aliena a aquest pensament. Ha sorgit, com a complement a aquestes teories, l'anomenat fenomen "New Age", la música de la Nova Era, una música intimista, amb el piano i els sintetitzadors, el teclat en suma, com a protagonistes. Una música que beu de ple dins l'estètica impressionista. Satie, cent anys més tard,

retorna per crear escola. Maertens, Winston, Lanz i molts d'altres popularitzen molt bé un estil que en el fons té més d'un segle d'existència.

A les portes del 2000 es tanca, doncs, el cicle: les Gimnopèdies dels clàssics, a través del sedàs de Satie, es transformen. De lloar els perseguits de Gea/Gaia/La Terra han passat a predicar les virtuts d'aquesta deessa tan i tan nostra.

Contradicció? Casualitat?. Un cicle es tanca. □

ment envejat pel propi Claude Debussy.

III.- Fi de segle, fi de mil·lenni, fi d'una era... època, aquesta nostra, de canvis i interrogants. Una nova consciència sorgeix d'entre els caos biològic, comercial i destructor. Una nova manera de viure i d'entendre el món. Una filosofia que porta la bandera d'una nova etapa.

Sorgeixen publicacions diverses que expliquen i divulguen aquestes

XIV Premis BALDIRI REIXAC

D'ESTÍMUL A L'ESCOLA CATALANA

VEREDICTE 1991-92

Dotació total: 10.550.000 ptes.

PREMIS A ESCOLES

12 premis de 500.000 ptes.
cadascun

ESCOLA SANTA MARIA D'ARTÉS,
d'Artés (Bages)

ESCOLA L'HORITZÓ
de Barcelona (Barcelonès)

C.P. CARITAT SERINYANA,
de Cadaqués (Alt Empordà)

C.P. CAMÍ DEL MIG,
de Mataró (Maresme)

C.P. EL TURÓ,
de Montcada i Reixac (Vallès Occidental)

COL·LEGI SAGRADA FAMÍLIA,
de La Pobla de Segur (Pallars Jussà)

I.B. GAUDÍ,
de Reus (Baix Camp)

C.P. BEAT BONAVENTURA GRAN,
de Riudoms (Baix Camp)

C.P. CASTANYER,
de Sant Joan les Fonts (la Garrotxa)

C.P. ARCE OCHOTORENA,
de Tortosa (Baix Ebre)

C.P. MANUEL FOGUET,
de Vinaròs (Baix Maestrà)

C.P. LLUÍS VIVES,
de Xilxes (Plana Baixa)

PREMI A MESTRES I PROFESSORS

Dotat amb 800.000 ptes, que es
distribueixen com segueix:
400.000 ptes. al treball
guardonat i una subvenció de
400.000 ptes. per a contribuir
a la seva edició.

Ha estat atorgat al treball:

**TALLERS AL CICLE MITJÀ PER
APRENDRE I DIVERTIR-SE TOT
FENT LLENGUA,**
de Carme Fornés i Eulàlia Ros.
Proposta rica i innovadora per a
organitzar el treball de llengua al Cicle
Mitjà en escoles que segueixen el
Programa d'Immersion Lingüística. Es
tracta d'un conjunt d'activitats
estructurades en tallers que posen
l'alumne en situacions motivadores
d'ús real de la llengua, afavoreixen i
estimulen les interaccions socials i
garanteixen una continuïtat en relació
amb la metodologia utilitzada en els
nivells anteriors. A més de la qualitat
del treball, el Jurat ha tingut
especialment en compte la seva
oportunitat i la possibilitat de servir com
a model per a moltes altres escoles.

PREMIS ALS ALUMNES

50 lots de llibres per valor de
75.000 ptes. cadascun

PARVULARI I CICLE INICIAL

Els transports. Alumnes de
parvulari. Escola l'Espill, de Manresa.

Jocs i joguines. Alumnes de
parvulari. Escola Mowgli, de Reus.

El llibre dels oficis. Alumnes de
2n de preescolar. Col·legi Maria
Auxiliadora, d'Algemesi
(País Valencià).

Les vacances de la família
Pocasolta. Alumnes de parvulari i
1r i 2n d'EBG. C.P. Miguel
Hernández, de Badalona.

Els bolets. Alumnes de 1r i 2n
d'EBG. C.P. Lloriana, de
Sant Vicenç de Torelló.

Manual del bon cavaller. Alumnes
de 2n d'EBG. C.P. Benivure, de
Sant Boi de Llobregat.

Els quefers de la canalla.
Alumnes de 2n d'EBG. C.P. Platero
y yo, d'Aldaia (País Valencià).

CICLE MITJÀ

Llegim perquè ens agrada.
Alumnes de 3r d'EBG. Escola
Orlandai, de Barcelona.

**Auca de la rondalla "El mig
pollastre".** Alumnes de 3r d'EBG.
C.P. Sant Blai, de Llaúri
(País Valencià).

Comarca d'Osona. Alumnes de 4t
d'EBG. Escola Casals-Gràcia, de
Manlleu.

La pesca ahir i avui. Alumnes de
5è d'EBG. Escola Immaculada
Concepció, de Lloret de Mar.

**Treball-estudi: comarques de
Catalunya.** Alumnes de 5è d'EBG.
C.P. La Mercè, de Tortosa.

Excursió al bosc de Gabellí.
Alumnes de 5è d'EBG. C.P. Llorenç
Riber, de Campanet (Mallorca).

CICLE SUPERIOR

El meu poble, Manlleu. Alumnes
de 5è, 6è, 7è i 8è d'EBG. C.P.
Pompeu Fabra, de Manlleu.

**Treballs de coneixement de
l'entorn (20 treballs).** Alumnes de
6è, 7è i 8è d'EBG. Escola
Montsant, de Reus.

**Arrels i poble: la vila de
Castellciutat.** Alumnes de 6è, 7è i
8è d'EBG. Col·legi Públic de
Castellciutat.

Comunitat Econòmica Europea.
Alumnes de 7è d'EBG.
El castell de Calonge. Alumnes de
8è d'EBG. Escola Vedruna, de
Girona.

**Resseguint les pedres de Sant
Julia de Vilatorrada.** Alumnes de 7è
d'EBG. C.P. Bellpuig, de Sant Julià
de Vilatorrada.

La boira. Alumnes de 7è d'EBG.
C.P. Dr. Fortià Solà, de Torelló.

Immigrants a Catalunya. Alumnes
de 7è d'EBG. C.P. Joan Maragall,
de Sabadell.

Aurella (revista escolar). Alumnes
de 6è, 7è i 8è d'EBG. C.P. Carles
de Fortuny, d'Esponellà.

Una sortida poètica. Alumnes de
7è i 8è d'EBG. C.P. Verge del
Roser, de Vallmoll.

Tirant lo Blanc. Alumnes de 7è i
8è d'EBG. C.P. Mare de Déu de
Montserrat, de Súria.

Tirant lo Blanc (en vers). Alumnes
de 7è i 8è d'EBG. Escola Mare de
Déu dels Dolors, de Sant Boi de
Llobregat.

Treballs sobre l'entorn (6 treballs).
Alumnes de 7è i 8è d'EBG.
Col·legi Nostra Senyora del Carme,
de Balaguer.

Els nostres carrers. Alumnes de
8è d'EBG. C.P. Gil Cristià, de La
Selva del Camp.

**L'Observatori de l'Ebre. Dades
meteorològiques dels anys
1960-1990. La comarca del Baix
Ebre.** Alumnes de 8è d'EBG. C.P.
Maria Garcia Cabanes, de L'Aldea.

**Els cinc Presidents de la
Generalitat moderna. En el
centenari de les Bases de
Manresa.** Alumnes de 8è d'EBG.
Col·legi Vedruna, de Palafrugell.

Orfeó Català. Alumnes de 8è
d'EBG. Escola Garbí, d'Esplugues
de Llobregat.

A la recerca del tap pispat.
Alumnes de 8è d'EBG. Escola
Graduada Comarcal Bac de
Cerdanya, d'Alp.

**Valors: alegria, responsabilitat,
sinceritat, amistat.** Alumnes de
8è d'EBG. Col·legi Mare de Déu del
Carme, de Santa Coloma de
Queralt.

També podem. Alumnes de 8è
d'EBG. Col·legi Públic d'El Pinell
de Brai.

**Estada a l'aula del mar de
Benicàssim. Sexualitat i vida.**
La Mel. Alumnes de 8è d'EBG.
C.P. Garganes Foietà, d'Altea
(País Valencià).

CICLES DIVERSOS

**La flora dels nostres camins i
marges.** Alumnes de 1r a 5è d'EBG.
Col·legi Públic de Cabra del
Camp.

Conèixer, estimar i viure la natura.
Alumnes de parvulari a 8è d'EBG.
C.P. Les Moreres, de Les Pobles.

Fem llibres. Alumnes de tots els
nivells. C.P. Sant Ignasi, de
Manresa.

**Comunicacions per l'Ebre a
Benifallet.** Alumnes de tots els
nivells. Col·legi Públic de
Benifallet.

**Jornades mediambientals
"Retrobem el bosc".** Alumnes de
parvulari a 8è d'EBG. C.P. Abat
Oliba, de Sant Hipòlit de
Volvèga.

Tirant lo Blanc. Alumnes de tots
els nivells. C.P. Europa,
de Salou.

Festa des Jai. Alumnes de tots els
nivells. Col·legi Públic de Búger
(Mallorca).

Tirant lo Blanc. Alumnes
d'educació especial. Escola Àuria,
d'Igualada.

Aladí i la llàntia meravellosa.
Alumnes de tots els nivells. Escola
Gitanjali, de Badalona.

BUP, COU I FP

**Flors i plantes per cosmètics i
perfums.** Alumnes de 3r de BUP.
I.B. Eugeni d'Ors, de Vilafranca del
Penedès.

**Tecnologia química 5. Les fonts.
Els detergents. La llet.** Alumnes
de 3r. d'F.P.-2. I.P.F.P. Esteve
Terradas, de Cornellà.

**L'observació i la descripció,
fonaments de la recerca
científica.** Alumnes de 1r, 2n, i 3r.
de BUP. I.B. Joan d'Austria, de
Barcelona.

Crit Club: revista. Alumnes de 2n
de BUP. I.E.S. Sitges, de Sitges.

**"Principia Ethica" de Moore i
"Ètica i llibertat" de Terricabres.**
Alumnes de 3r de BUP. I.B. Bisbe
Sivilla, de Calella.

**La batalla de l'Ebre 50 anys
després. L'evolució de la
recollida de deixalles. Els
diferents carburants dels
vehicles a motor.** Alumnes de 3r
de BUP. Centre d'Estudis Gresol,
de Terrassa.

Dossier de l'amor. Alumnes de 3r.
de BUP. I.B. Tirant lo Blanc, de
Torrent (País Valencià).

**Anàlisi biològica i química de les
aigües del riu Girona.** Alumnes de
3r de BUP. I.B. Historiador Chabàs,
de Dénia (País Valencià).

JURAT

Carmen Alcoverro i Pedrola
Rosa Boixaderas i Sàez
Ramon Bosch i Costa
Josep González-Agàpito
Antoni Moga i Ferrés
Bartomeu Palau i Redon
Joan Perera i Parramon
Roser Ros i Vilanova
Josep Tió i Casacuberta

FEIM FEINA PER POSAR LA CULTURA A L'ABAST DE TOT HOM

A través del Centre
Coordinador de
Biblioteques i amb la seva
xarxa de 52 biblioteques,
el CONSELL INSULAR DE
MALLORCA apropa, dia a
dia, la cultura a tots els
ciutadans.

Aquest Centre, que va
nèixer l'any 1985 amb tan
sols onze biblioteques, en
l'actualitat cobreix
gairebé la totalitat de
l'àmbit insular, refermant
la decidida voluntat i la
tasca continuada del
CONSELL INSULAR DE
MALLORCA a l'hora de
posar la cultura a l'abast
de tothom.

**CONSELL INSULAR
DE MALLORCA**